

Møte onsdag den 1. juni 2016 kl. 10

President: Marit Nybakk

Dagsorden (nr. 84):

1. Muntlig spørretime
2. Ordinær spørretime
3. Referat

Presidenten: Representanten Frank J. Jenssen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Fremskrittspartiets stortingsgruppe foreligger søknad om permisjon for representanten Åse Michaelsen i dagene 2. og 3. juni for å delta i OSSE-konferanse i Berlin.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Kjell Ivar Larsen, innkalles for å møte i permisjonstiden.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson vil framsette et representantforslag.

Rasmus Hansson (MDG) [10:00:45]: På vegne av Miljøpartiet De Grønne og meg selv vil jeg framsette et forslag om å utrede muligheten for innføring av en klimabelønning (karbonavgift til fordeling) i Norge.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:01:12]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsminister Erna Solberg vil møte til muntlig spørretime.

Statsministeren er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, som er fra representanten Jonas Gahr Støre.

Jonas Gahr Støre (A) [10:01:42]: I sin siste landsmøtetale sa Erna Solberg at det nå står 42 000 færre i såkalt helsekø enn da regjeringen tiltrådte. Det er blitt et fast innslag i regjeringens skryteliste. Men det antallet som venter, har gått ned fra om lag 260 000 til om lag 220 000, sier det noe om det som virkelig teller – får de behandling?

Den siste ukens avsløringer i Dagens Medisin stiller alvorlige spørsmål ved regjeringens resultater. Vi har fått avdekket en markert endring i hvordan sykehusene registrerer pasienter som venter. Ifølge Dagens Medisin plasserer sykehusene i større grad pasienten i kø til en første konsultasjon enn i kø for en spesifikk behandling. Stikk i strid med intensjonen i lovverket kan sykehusene dermed kjøpt få pasienten ut av den synlige helsekøen, som vi kan kon-

trollere, og over i en intern helsekø, som vi ikke har tilgang til. Bare på Oslo universitetssykehus, OUS, på én klinikk, skal det befinne seg over 15 000 pasienter i såkalte interne ventelister. Pasientene holdes for narr, er den harde dommen fra pasientombudet for Oslo og Akershus, Anne-Lise Kristensen.

Ventetid er komplisert – det har jeg selv erfart. Det må håndteres med varsomhet. Det vi har hørt, er ganske skræpsikre politikere som uten særlig faglig begrunnelse påstår at ventebildet er totalt endret på få år. Denne saken er alvorlig, for når du er syk, er det få ting som betyr mer enn tillit, tillit til at helsetjenesten har ditt beste øverst på agendaen, ikke styrt av politiske mål om hvilken liste du står på. Kvalitetssjefen ved Lovisenberg sykehus sier at de dramatiske endringene i ventetidene de siste tre–fire årene er «best for politikerne, ikke like bra for pasientene».

Statsministeren påstår at 42 000 færre pasienter står i kø nå enn i 2013. Er hun sikker på at disse pasientene faktisk er i gang med behandling, eller er mange av dem bare flyttet til en kø som ikke er synlig i den offisielle statistikken?

Statsminister Erna Solberg [10:03:53]: Det er slik at helsekøene i Norge går ned. Vi har flere indikasjoner på at de går ned. Vi er også veldig opptatt av at dersom det kan settes spørsmålsteget ved statistikken, skal man gå grundig igjennom den.

Men det er gjort et stort arbeid for å redusere ventetidene rundt omkring på norske sykehus. Man blir målt på det i sterkere grad, og vi ser også på andre indikatorer enn de vanlige ventelistene, bl.a. indikatoren fra når henvisningene er mottatt på sykehusene, til pasientene er ferdigbehandlet – tall fra Helsedirektoratet for over 300 000 pasienter. Vi ser en nedgang på medianventetiden på syv dager fra 2013 til 2015. Det er altså andre tall enn de vanlige ventelistetallene, som sier at det foregår en endring, at folk behandles raskere nå enn tidligere.

Men vi tar på alvor oppslagene som har vært i Dagens Medisin, for vi mener at det ikke er riktig at man bare skal henvises for en konsultasjon, eventuelt en kartlegging, og så på nytt vente for å få behandling. Et av de viktigste grepene vi tar nettopp for ikke å ha det slik, er det vi har gjort med pakkeforløp for kreft. Da skal man først henvises for å bli undersøkt for om man har kreft. Så er det et detaljert pakkeforløp som forteller hvor raskt man skal igjennom, og om stegene på veien. Og man organiserer seg slik at behandlingen skjer.

Pakkeforløp er en av de tingene denne regjeringen har gjennomført – ut fra nye ideer om hvordan man bruker helsevesenet på en bedre måte. Vi jobber nå med å innføre dette for flere sykdomsbilder, ikke bare på kreftområdet, for det har gitt så vellykkede erfaringer.

Vi er opptatt av at man skal gå igjennom dette, derfor vil Helsedirektoratet få i oppdrag fra Helsedepartementet å gå igjennom opplysningene og sjekke om noen sykehus faktisk bryter regelverket ved å sette folk på en ny liste i stedet for gå direkte over til behandling når man har kartlagt behovene for behandling.

Jonas Gahr Støre (A) [10:05:57]: Jeg må jo tolke det dit hen at statsministeren kanskje da vil være varsom med bare å slå fast at 42 000 færre mennesker står i kø, underforstått at de får behandling. Vi har nå fått avdekket at veldig mange av dem står på interne lister – de er kommet til sykehuset etter henvisning, er blitt henvist videre til behandling, er blitt tikkert ut som behandlet, og så står de på interne lister.

Jeg tror det illustrerer at vi som politikere trekker veldig kraftfulle konklusjoner av tall som selv fagfolkene er varsomme med og advarer mot. Det skal vi ta med oss. Få politikere, om noen, har bidratt mer enn Erna Solberg, Bent Høie og Siv Jensen til å slå fast – så ingen kan misforstå – at 42 000 flere har fått behandling. Det mener jeg at statsministeren nå bør korrigere. Jeg har lyst til å spørre: Gjør det inntrykk på henne når fagfolkene sier at her er det tall som mer er til for å glede politikerne enn for å være til det beste for pasientene? Gjør det inntrykk på statsministeren?

Statsminister Erna Solberg [10:06:54]: Jeg vet at det vi gjør på helsesektoren, er til det beste for pasientene. Jeg ser gjennom oppslag i avisene at folk har opplevd rekord-rask behandling mot kreft. Vi ser gjennomføringsevnen det er på pakkeforløp for kreft.

Vi har sagt at vi skal gå igjennom disse tallene for å se om det er noen helseforetak eller avdelinger som opererer på en annen måte. Men det er noen som blir sendt til utredning som ikke får behandling etterpå fordi de ikke skal ha behandling. En av de tingene som skjer med pakkeforløp, f.eks., er at folk blir sendt til utredning. Så finner man ut at de ikke har kreft, det er kanskje noe annet, som skal behandles på en helt annen måte, eller som kanskje vil gå over av seg selv. Man vil få flere som kommer til utredning raskere. Det er en del av det pakkeforløpet for kreft f.eks. gjør: Noen flere som viser seg ikke å ha kreft og ikke trenger behandling, kommer til utredning.

Vi skal gå gjennom disse tallene, men jeg merker meg nå at Arbeiderpartiet forsøker å snakke ned et resultat av den politikken vi fører, og som flere indikatorer faktisk viser veldig tydelig. Jeg synes det er leit for alle i helsesektoren som står på og jobber døgnet rundt for å skape disse resultatene.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Tove Karoline Knutsen.

Tove Karoline Knutsen (A) [10:08:14]: Statsministeren og helseministeren har nå i lang tid påstått at regjeringa har kuttet helsekøene med over 40 000. Dagens Medisin har avslørt at tallet er uriktig, at minst like mange pasienter er sluset forbi statistikken og inn på en venteliste som ikke kan gjenfinnes i offentlige tall, og at andelen behandlinger for dem som er utredet, har gått dramatisk ned, fra 37 pst. til 15 pst.

Uansett tall: Det snodige er at Norsk pasientregister understreker at antall ventende – eller helsekøen, som statsministeren gjerne snakker om – er tall som verken sier noe om behandlingsskapitet eller kvalitet i helsetjenestene.

Helseministeren og statsministeren har trukket opp enkelt-tabeller med pinsett og holdt dem fram for å kunne tegne et glansbilde av egen politikk, og helseministeren har ikke endret retorikk etter avsløringene som nå har kommet.

Mitt spørsmål er: Vil statsministeren fremdeles, som helseministeren, insistere på den fortellingen om helsekøen som vi har hørt til nå, eller vil det som er avdekket, endre den fortellingen?

Statsminister Erna Solberg [10:09:20]: Helsekøene i Helse-Norge går ned, det viser alle de andre indikatorene også. Om de har gått ned så mye, er spørsmålet etter Dagens Medisins oppslag. Vi skal altså foreta en kontroll av om det er slik at sykehusene faktisk bryter loven og regelverket de styres av, ved å føre andre typer lister og ikke få folk til behandling.

Vi er opptatt av å se at vi faktisk møter mange andre kvalitetskriterier: Det å få kortere tid for avklaring av om man er syk eller ikke, hvilken sykdom man har, det å jobbe med pakkeforløp, det å jobbe med kvalitetsregister og systemer fremover – som bidrar til å løfte kvaliteten – er en like viktig del av dette. Men med alle styringssystemer vil det av og til være noen utslag hvor man forsøker å tilpasse seg styringssystemet. Det er ikke noen ny debatt, slik har det vært under tidligere regjeringer også. Vi er opptatt av å løse opp i dette, for norske pasienter som trenger behandling, skal ha raskere behandling.

Presidenten: Olaug V. Bollestad – til oppfølgings-spørsmål.

Olaug V. Bollestad (KrF) [10:10:31]: Nye tall fra Norsk pasientregister viser at i denne perioden gjentar problematikken med usynlige ventelister seg. Dette er ikke noe nytt i norsk helsevesen. Kristelig Folkeparti deler regjeringens ambisjoner om at flere pasienter skal få raske hjelp, utredning og behandling. Lengden på ventetiden må være medisinsk begrunnet – og ingenting annet. Derfor er utviklingen vi nå ser, bekymringsfull. Som helseministeren skriver:

«Bevisst flytting av ventetiden til etter første konsultasjon, for å innfri fristen, men samtidig gi pasienten den reelle ventetiden etter, er i strid med loven og ikke akseptabelt.»

Ansvar for dette kan vi ikke bare legge på sykehusledelsen og de ansatte. Vi er nødt til å se på systemene og om kravene virker inn på prioriteringene i sykehus. Ser statsministeren at det kunne vært hensiktsmessig å sette medisinsk begrunnede frister for behandling av ulike pasientgrupper, nettopp for å sikre at en ikke får usynlige ventelister?

Statsminister Erna Solberg [10:11:41]: Det er mulig å sette ulike medisinske frister. Det som er vanskelig, er at det er individuelt også. I alle slike sammenhenger vil det være individuelt hvordan en sykdom utvikler seg hos den enkelte, så det som kan være en gjennomsnittsfrist som er grei for å vente på behandling for å få hjelp, trenger ikke å være det for den enkelte. Det er ting vi må ta høyde for.

Så var det jo differensierte pasientrettigheter tidligere, hvor man hadde dem som trengte hjelp mye raskere, og etter alvorlighetsgraden. Det ble tatt vekk under den forrige regjeringen, kanskje nettopp basert på at det er et behov for å se på dette enda mer individuelt enn man vil gjøre hvis man setter opp de enkelte pasientgruppene. Men det er ikke unaturlig at det for noen vil være litt ventetid før man kommer til behandling, etter at man er utredet for hvilken behandling man skal ha. Det er en del av prioriteringssystemet vi har. Det som ikke er riktig, er hvis man bruker dette for å sikre seg at man slipper å gi behandling. Det skal være medisinske grunner som er årsaken til at man venter på behandlingen.

Presidenten: Kjersti Toppe – til oppfølgingsspørsmål.

Kjersti Toppe (Sp) [10:12:54]: Helse- og omsorgsministeren har lagt fram gode fristbrottal, men no viser det seg at helseføretaka har løyst denne situasjonen enkelt. Dei tar pasientane inn til poliklinikken, og så er fristen innfridd. Men problemet er at pasientane ikkje har fått behandling. I 2011 vart 300 000 pasientar vurderte til behandling. I 2015 er talet redusert til 163 000, mens over éin million vart sette i kø for utgreiing. Desse pasientane er ikkje friske, men dei vart registrerte som uavklarte og får time for utgreiing. Slik vert pasientane strokne frå dei offisielle ventelistene, samtidig som sjukehusa unngår fristbrot. Statsministeren viste til at regjeringa har bedt Helse- og omsorgsdepartementet om å vurdere dette. Spørsmålet mitt er: Kvifor er ikkje regjeringa meir aktiv – tar helseføretaka inn på teppet og ber dei gjera greie for denne praksisendringa?

Statsminister Erna Solberg [10:13:53]: Vi ber ikke Helsedirektoratet vurdere det. Vi skal gi et oppdrag til Helsedirektoratet om å gå gjennom hvordan praksisen er på de enkelte sykehusene, og levere en rapport. Det er det oppdraget som skal gis.

Så er det riktig at det er en utfordring særlig med folk som har sammensatte symptomer og annet. Det er en av grunnene til at vi på Stortinget i forrige periode ivret for diagnosesentre, som gjør at man ikke gir slipp på en pasient som kommer med en ikke avklart sykdom, men at man faktisk avklarer hvordan den sykdommen er.

Jeg har vært og besøkt noen av de første diagnosesentrene. De gjør en fantastisk jobb. Det er en lettelse for de pasientene som har vært der, og som kanskje opplever å få beskjed om at de ikke har kreft, men en annen type sykdom. Så kan behandlingsløpet gå, istedenfor at de blir sendt via fastlegen til nye henvisninger for hver enkelt utredning. Derfor jobber vi også med å etablere diagnosesentre på andre områder, bl.a. det som vi kaller muskelutmatelse – den typen immunedsettelse – som er representert ved en av de svakeste gruppene i helsevesenet, men som oftest opplever ikke å få svar. Derfor er det viktig hvordan vi organiserer inne i sykehusene, også for å sørge for at vi får et ordentlig svar på det som ikke er helt avklarte sykdommer.

Presidenten: Ketil Kjenseth – til oppfølgingsspørsmål.

Ketil Kjenseth (V) [10:15:13]: Fra 2002, da staten overtok sykehusene, og fram til i dag har sykehusbudsjettet vokst fra 50 mrd. til 140 mrd. kr årlig. Lønns- og kostnadsvekst og flere innbyggere er en naturlig del av forklaringen, men et stadig mer intrikat byråkrati for å holde orden på tellekanter, ventetider, rapportering og papirer er også en stor del av veksten. Mens Arbeiderpartiet og Høyre knives om å forklare oss om vi står i feil kø, og detaljregulere sykehussektoren med oppdrag, DRG-er, rapportering og tilhørende byråkrati, er Venstres svar å satse mer på forebygging, folkehelse og velferdsteknologi, så folk slipper å bli venteliste- eller svingdørspasienter.

De første evalueringene av det store nasjonale prosjektet med velferdsteknologi rettet mot kronikere tyder på en halvering av sykehusinnleggelse. Vil statsministeren bli med Venstre på å satse litt mer på folkehelse og forebygging og litt mindre på fritt valg av usynlige ventelister?

Statsminister Erna Solberg [10:16:14]: Regjeringen mener at det forebyggende arbeidet er det absolutt viktigste i det lange løp for å gjøre noe med helsen. Det å sørge for at folk kan mestre sin egen helse på en bedre måte kan i stor grad avlaste en del av de offentlige helsetilbudene. Det vi gjør bl.a. ved at sykepleierne får flere muligheter for spesialisering, at de får være i kommunene og ha ansvar for enkelte grupper, gir også en lettere oppfølging, og folk kan bo hjemme. Alt dette er en del av den meldingen vi hadde om primærhelsetjenesten, som altså skal være forebyggende, men også avlastende, for at de som har kroniske sykdommer, får bedre hjelp uten at de skal inn i sykehusene. Det blir en oppbygging av den typen helsetjenester ute i kommunene i årene som kommer.

Velferdsteknologi er også viktig, ikke minst for å sørge for at eldre mennesker skal kunne klare å bo lenger hjemme og føle mer kontroll og mer verdighet i sitt eget liv når de får hjelp. Men vi må behandle folk som har fått kreft, på sykehus, og vi må også behandle lårhalsbrudd og annet på sykehus. Så det går ikke an å la være å si at vi ikke skal gjøre det. Vi må også gjøre det.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgingsspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:17:21]: Det Dagens Medisin har avdekket, er en skandale, og jeg synes det er oppsiktsvekkende at statsministeren tar det med så stor ro som disse svarene gir inntrykk av. Disse svarene har en smak av bortforklaring.

Vi må bort fra den debatten som sånne saker alltid ender i, nemlig at man peker på individuelle ledere eller spesielle institusjoner i helsevesenet, og at Høyre og Arbeiderpartiet utveksler gjensidige beskyldninger. Og så må vi snakke om det systemet som skaper sånne skandaler. Systemet er problemet, og i Norge har vi et sykehussystem med omfattende stykkprisfinansiering, med sterkt politisk press for å få ned ventelistene så det ser bra ut for helseministeren. For mye rigges etter hva vi kan måle, i stedet for etter det pasientene har behov for. Systemet settes for ofte i sentrum i stedet for pasienten. Da er løsningen å gjøre

noe med den omfattende bruken av stykkprisfinansiering og markeds mekanismer.

Mitt spørsmål er hvor lenge regjeringen skal fortsette å holde sin hånd over et finansieringssystem som ikke fungerer.

Statsminister Erna Solberg [10:18:33]: Jeg er fullstendig uenig i at det ikke fungerer. Det fungerer utmerket for å løfte aktiviteten. Det har vi sett gjennom de prioriteringene som er gjort i helsevesenet. Det som er viktig, er å sørge for at vi har riktige stykkprisfinansieringssystemer, og at vi på de områdene vi ikke har det, samtidig har gode prioriteringsmekanismer som gjør at vi prioriterer opp områder som ikke er så lette å ta inn i det.

Vi behandler flere i norsk helsevesen i dag enn vi gjorde tidligere. Vi gjør det bl.a. fordi vi har et system som gjør at vi får incentiver til å behandle flere. Vi bruker ressursene på en mer effektiv måte i norsk helsevesen enn det vi gjorde tidligere. Det tror jeg ikke vi kan komme bort fra.

Jeg skjønner at SV ønsker et helt annet finansieringssystem, de ønsker gjerne ikke å se hvilke områder det er utfordringer på. En del av det vi gjør når vi har kontrollsystemer, er faktisk å sikre at pasientene får de rettighetene de skal ha, at vi setter pasienten og ikke systemet i sentrum. Det SV foreslår, er å sette profesjonene i sentrum i stedet for pasientene. Det synes ikke jeg er noen god idé.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:19:57]: Det er lett å tenke seg at slaveri er noe som tilhører fortida, at det ble avskaffet for et par hundre år siden. Men faktum er at det finnes flere slaver i verden i dag enn noen gang. En internasjonal forskningsrapport som kom ut på mandag, sier at kanskje så mange som 45 millioner mennesker blir utsatt for tvangsarbeid, sexslaveri og andre former for grov utnyttning.

Slaveri finnes også i Norge. De siste årene er det heldigvis kommet flere dommer når det gjelder menneskehandel. I en fersk Fafo-rapport dokumenteres det at det er mange barn som lever i slaveri også i Norge. Bare på litt over to år er det blitt identifisert 139 ungdommer som er mulige ofre for menneskehandel.

Det blir lett tall, og Dagbladet kjører nå en serie som de kaller «Skyggebarne». Der får vi lov å møte enkeltmenneskene. Det er f.eks. Gloria på 16 år, som ble tvunget til å selge sex utenfor Oslo City. Det er Hannah på 14 år, som ble voldtatt av menneskesmuglere og tatt til Norge for å selge sex, eller Linda på 16 år, som måtte jobbe gratis som vaskehjelp og ble holdt fanget. Det er noen av enkeltmenneskene.

I flere av historiene som Fafo-rapporten beskriver, kommer det fram at voksne visste – eller iallfall hadde en anelse om – hva som foregikk. De skjønte at den unge jenta på mottaket ble misbrukt som sexslave, eller at den unge gutten ble tvunget til å selge narkotika, men de gjorde ingenting. I noen tilfeller var barnevern og politi varslet, men likevel skriver Fafo at ting ikke ble gjort. Det er totalt uakseptabelt.

Derfor er mitt spørsmål til statsministeren: Hvilket inntrykk gjør det på statsministeren når hun hører eller leser historier om at barn i vårt eget land blir utnyttet på denne måten?

Statsminister Erna Solberg [10:21:52]: Det gjør et sterkt inntrykk. Det gjør et inntrykk også fordi det viser at vi ennå ikke klarer å hjelpe alle i vårt samfunn. Det er helt uakseptabelt at dette forekommer, og det er helt uakseptabelt at det ikke meldes fra om, av dem som eventuelt har mistanke eller annet, at barn utnyttes, at man har menneskesmugling, at man utnyttes i prostitusjon eller på andre områder.

Vi vet at noe av det viktigste vi kan gjøre, er å slåss mot bakmennene og systemene som er knyttet til dette. Veldig mange av disse systemene knyttes sammen med det som vi også ser driver arbeidslivskriminaliteten. Det vi ser nå, er at det samarbeidet som vi gjør på arbeidslivskriminalitetsområdet, avdekker folk som jobber til en minimumslønn, som jobber på dårlige vilkår – ja, nærmest slavelignende vilkår. Derfor er det så viktig at vi har dette samarbeidet mellom etatene, som kan se både på økonomi og på skattebetalingen, som er på innvandringssiden og på politisiden, for å følge med. I dette tette samarbeidet har man avslørt bakmenn som driver med det vi vil kalle menneskesmugling, og som diversifiserer, for de gjør ofte flere forskjellige ting på en gang – de er blandet inn i flere kriminelle nettverk. Dette kan bidra til å gjøre noe med nettopp menneskesmugling.

Så er det viktig at vi har et godt støtteapparat for dem som finnes. Der vet vi at vi ikke er gode nok, også fordi det ofte er et spørsmål om bevisføring. Det er ting vi alltid må se bedre på, om vi kan klare å få bedre oppfølgings tiltak for dem som har vært ofre, og som det avklares at har vært ofre for slavehandel og for menneskesmuglere og utnyttelse i det norske samfunnet.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [10:23:37]: Jeg vil takke statsministeren for svaret og engasjementet hun viser. Det er ekstremt viktig at vi som politikere tar et større ansvar, og i denne salen tror jeg at jeg har mast kanskje opp mot ti ganger på justisministeren for å få en handlingsplan, for den forrige gikk ut i 2014. Det ville vært koordinering på alle de områdene som statsministeren er opptatt av. Men jeg skal love statsministeren at gjennom justiskomiteens arbeid har vi løftet inn flere millioner kroner til arbeid for politi, støtteapparat osv. Et viktig vedtak som ble fattet i denne sal, var at det skulle opprettes menneskehandelsteam på hvert mottak der det er mindreårige mellom 15 og 18 år. På Hvalstad transittmottak hadde de et slikt team, og bare i 2011 identifiserte de 26 mulige ofre, og i 2012 identifiserte de 42 mulige ofre. Altså fikk mange barn hjelp på grunn av de teamene. Nå har Stortinget sagt at dette skal komme. Men mitt spørsmål er: Hvordan ligger det an med den typen arbeid?

Statsminister Erna Solberg [10:24:40]: Jeg kan ikke svare detaljert på hvor langt vi er kommet når det gjelder dette. Det er viktig at de som jobber på mottakene, har

kompetanse på disse spørsmålene, at de har kompetanse på hvor de skal henvende seg, og hvem de skal melde til. Det er også viktig at man er tydelig på at når ungdom og barn forsvinner fra mottak, skal det igangsettes politietterforskning. Det ligger i dagens retningslinjer at det skal være politietterforskning av de sakene. En del ganger er det fordi de har foreldre som er et annet sted – det vet vi. Vi vet også at mange av de som jobber på mottakene, merker seg det og ser at noen f.eks. har foreldre som har kommet til Tyskland, i en situasjon hvor de er flyktninger, og at de samordner seg og kanskje reiser tilbake til foreldrene. Men det blir også en unnskyldning av og til for å si at man ikke skal etterspore og se hva som skjer med de andre, for det kan være mange som utsettes for helt andre typer overgrep. Og så er det de som aldri har kommet via et mottak. Det er mange som kommer hit rett og slett som familiemedlemmer, eller som kommer på arbeidstillatelser, som ender opp i en situasjon som er slavelignende, også i vårt samfunn.

Presidenten: Det åpnes for oppfølgingsspørsmål – først representanten Geir Jørgen Bekkevold.

Geir Jørgen Bekkevold (KrF) [10:25:59]: Rapporten fra Fafo konkluderer med at dagens barnevernstruktur ikke evner å sikre forsvarlig omsorg for barn som ikke er bosatt i kommuner ennå. Det er få kommuner og saksbehandlere som må jobbe med slike saker jevnlig, noe som fører til at man starter kompetanseutviklingen på nytt i hver eneste sak. Det fragmenterte ansvaret for denne gruppen fører dessverre ofte til at disse barna ikke får den hjelpen de trenger.

Fafo foreslår at det vurderes å opprette en sentral enhet med ansvar for oppfølging av disse barna. En slik enhet kan følge opp barn som er ofre eller mulige ofre for menneskehandel, og den skal også kunne bistå lokale barnevernkontor og andre som jobber med denne gruppen, i avdekking og tilby veiledning.

Så mitt spørsmål til statsministeren er om regjeringen vil vurdere å opprette en slik enhet for å sikre god nok omsorg for barna og bekjempelse av menneskehandel.

Statsminister Erna Solberg [10:26:53]: Jeg tror det viktig å tenke seg om før man bestemmer seg for akkurat hvilken organisasjonsmodell man skal ha, for jeg tror at noe av gevinsten ved dette er at man er nær barna, og en sentral enhet kan kanskje veilede de som jobber nær barna, men den kan ikke gjøre jobben der ute. Og det er viktig at de som jobber nær barna, må være de som har kompetansen. Så på hvilken måte man sørger for at de har kompetanse til å kunne følge opp og til å kunne svare dem og snakke med dem, synes jeg er kjernes spørsmålet i denne sammenhengen. Om vi skal organisere det som en sentral enhet, eller om vi skal bruke den kompetansen som finnes f.eks. i barnevernet og politiet en del steder, til å lære opp de som er i mottakene på hva de skal se etter, kan det også være en tanke å gjøre mer systematisk. Det er noen politikamre som har vært bedre til å jobbe med dette. Politikammeret i Hordaland har bl.a. ført et par saker knyttet til menneskesmugling og annet og har erfa-

ring med hvordan man går inn i den typen litt vanskelige saker.

Presidenten: Kari Henriksen – til oppfølgingsspørsmål.

Kari Henriksen (A) [10:28:01]: Statsministeren sier at det er viktig at de som utfører oppgavene nær barna, vet hva de skal gjøre, og har den kunnskapen som trengs. Det vi har lest om dette, er virkelig dramatisk. Det er ganske ødeleggende for disse barna, og kanskje er det flere enn dem vi blir opplyst om gjennom denne avisreportasjen. Det spesielle er at disse er allerede kjent i sektoren. De er oppdaget og sett. Statsministeren og Statsministerens kontor har ansvaret for å koordinere tiltak mellom departementene. Disse barna trenger tiltak fra flere departementer, og de trenger tiltak som virker, og som er koordinerte. Det har bl.a. forlikspartiene og Arbeiderpartiet lagt inn i forliket om mottak av flyktninger.

Hva gjør statsministeren for å koordinere tiltakene for disse barna mellom departementene?

Statsminister Erna Solberg [10:29:08]: Statsministerens oppgave er å utpeke hvilket departement som har koordineringsansvaret for det. Er barna under 15 år, er det barne- og familieministerens som har det helhetlige ansvaret for det tiltaket som gjøres. Er barna over 15 år, er ansvaret mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Det gjøres viktig arbeid i samhandlingen mellom disse to departementene på kompetanse, kunnskap og ikke bare på menneskesmugling knyttet til de som er barn, for dette er også et spørsmål for en del voksne, det er et spørsmål for en del kvinner. Så slavehandel og slavelignende tilstander skjer også blant voksne som har kommet hit på ulike måter. Særlig er det vanskelig når det gjelder veldig mange av dem som ikke lenger har opphold, og som dermed oppholder seg ulovlig i Norge, og som står i en veldig sårbar situasjon for å kunne bli utnyttet til slavelignende arbeid.

Presidenten: Marit Arnstad – til oppfølgingsspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:30:21]: Som flere har pekt på, er mange av de barna som dette gjelder, barn som har bodd, eller som bor i asylmottak. Vi kan slå fast at langvarig opphold i asylmottak er ikke bra for barn. De forsvinningene fra asylmottak vi har sett, er også veldig problematisk.

Når det gjelder det å få bosatt barn i asylmottak, er det faktisk det eneste området der det er kø, og årsaken til det er finansieringen. Årsaken til det er at kommunene ikke vil bosette, fordi storsamfunnet ikke stiller opp med den finansieringen som trengs. Kommunene har ikke noen egen pott til å bosette, heller ikke til å bosette barn.

Spørsmålet mitt er rett og slett: Hva vil statsministeren gjøre for å få enslige mindreårige asylsøkere raskere bosatt i kommunene og bedre ivarett også av det lokale barnevernet, og hvordan vil en bidra til en bedre finansiering for å få til det?

Statsminister Erna Solberg [10:31:19]: Vi ser nå heldigvis at bosettingstallene for de yngste enslige mindreårige øker betydelig ute i kommunene, og tilstrømningen er noe mindre. Derfor er det en litt bedre balanse i situasjonen for øyeblikket. Det er god barnefaglig kompetanse på de institusjonene som barn under 15 år er på. Det er institusjoner i barnevernets regi, og som har god oppfølging av dem.

Vi har foreslått overfor KS – og vært i forhandlinger med KS om – å innføre en mer stykkprisorientert modell for dette, slik vi har for andre som bosettes. Den refusjonsordningen som vi har i dag, har den utfordringen ved seg at man da får refundert uansett hvilke tiltak man legger inn. Det betyr også at man har et veldig feil incentiv til å øke på med tiltak som kanskje ikke hadde vært nødvendig, eller til ikke nødvendigvis å være kritisk nok til hvilke tiltak man gjennomfører, og om de er de beste. Vi mener at det bør være en mulighet for kommunene som er gode på dette, til faktisk – når de får en stykkprisfinansiering av hver bosetting, som skal ta høyde for de store kostnadene – å tjene på det til andre oppgaver på den bosettingen.

Presidenten: Karin Andersen – til oppfølgingsspørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:32:41]: Vi kan prate om menneskehandel, men hvis en ikke er i stand til å reagere i enkeltsakene, så hjelper det lite.

Når pågår saken om Yasmin, som som 10-åring ble foreldreløs, og gjennom 15 år har vært utsatt for menneskehandel og prostitusjon i mange land. Hun kom til Norge og klarte å rømme til et kritesenter, men nå bruker Norge Dublin-reglene for å kaste henne ut til Ungarn, der vi veit at det ikke akkurat er «velkommen hit» til mennesker om dagen.

Det handler om at når straffesaken til bakmennene blir lagt bort, funker ikke beskyttelsessystemet i Norge. Nå har jeg spurt regjeringen: Vil dere se bort fra Dublin-regelverket i slike saker? Og vil dere endre regelverket, slik at også disse som er utsatt for grov menneskehandel, kan bli omfattet av det, når dere ikke har fått på plass denne handlingsplanen mot menneskehandel, som vi har ventet på lenge?

Statsminister Erna Solberg [10:33:45]: Som representanten Karin Andersen vet, kan ikke jeg uttale meg om enkeltsaker på utlendingsfeltet – om hvem som får opphold eller ikke. Jeg kan gi et generelt svar, men jeg kan altså ikke gjøre det. Det er det styringsregelverket som er på utlendingsfeltet.

Vi er opptatt av å se på hvordan vi kan få til at de som vitner mot dem som har utnyttet dem, kan få opphold. Den beskyttelsen kom da vi satt i regjering på borgerlig side sist gang. Jeg er enig i at vi er nødt til å se på hvordan dette regelverket er når det handler om straffesaker som man ikke klarer å føre helt frem, når man likevel har vitnet om bakmennene, og hvilken sikkerhet det er på det. Men det må gjøres på et generelt grunnlag. Det kan ikke

gjøres for å løse en enkeltsak, for det vil være i strid med utlendingslovgivningen.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Marit Arnstad (Sp) [10:34:58]: Jeg skal glede statsministeren med å gi henne muligheten til å snakke om en av regjeringens største og viktigste prestisjesaker, nemlig kommunereformen.

Statsminister Erna Solberg [10:35:06]: Yesss!

Marit Arnstad (Sp) [10:35:07]: Søndag og mandag denne uka ble det gjennomført 52 folkeavstemninger om kommunesammenslåing, og her sa fire av fem kommuner nei til sammenslåing. Hittil i 2016 har det vært folkeavstemning i 130 kommuner. 87 kommuner har sagt nei. 26 har sagt ja. De resterende 17 er enten splittet eller har hatt ulike alternativ. Valgdeltakelsen har mange plasser vært høy, særlig i kommuner med stor motstand. Eksempel er Snåsa med 72 pst., Frosta 66 pst., Eidfjord 68 pst., Modalen 74 pst., Fitjar 68 pst., Hægebostad 72 pst. og Vik og Vanøyen 63 pst., for å nevne noen. Innbyggerundersøkelsene viser at motstanden mot sammenslåing er størst blant de yngste innbyggerne.

Regjeringen har gått baklengs inn i dette reformarbeidet. Istedenfor å starte med å avklare oppgaver og økonomi og deretter diskutere sammenslåing valgte regjeringen det motsatte. Kommunene fikk pålegg om å lage kart og diskutere hvem de skal slå seg sammen med, enten de ville eller ikke. De nye oppgavene som skulle komme, de kom aldri. Reformprosessen får nå massiv kritikk fra ordførere, rådmenn, kommunestyrerepresentanter og innbyggere. Folk stemmer nei og atter nei i folkeavstemninger.

Omtalen av reformen varierer mellom «reformen vakler videre», «det er fiasko» eller «det er kaos». Men kommunalministeren er likevel tilfreds. Han mener prosessene er gode og at det tydelige nei-flertallet i et stort flertall av kommunene er som forventet.

Deler statsministeren kommunalministerens vurdering av at reformarbeidet er vellykket, og at den massive motstanden i et stort flertall av folkeavstemningene er som forventet?

Statsminister Erna Solberg [10:37:02]: At det i folkeavstemninger kan bli et stort nei-flertall en del steder, er som forventet. Dette har vi vært gjennom mange ganger før. Det er en krevende operasjon å argumentere for forandring. Det er lettere å si ja til status quo.

Jeg kjenner noen av disse kommunene – Eidfjord ble nevnt bl.a. Det er selvfølgelig at når en av landets rikeste kommuner skal dele pengene med noen ikke så rike kommuner, er det ikke sånn at folket går jublende av sted for å stemme for det. Men de burde minnes om at de også lovet at de skulle gjøre denne kommunesammenslåingen som en konsekvens av at vi bygget Hardangerbroen. Det var faktisk en av premissene som de samme kommunene solgte inn, den gangen vi fra regjeringen for litt over ti år siden fremmet Hardangerbroen, for det var så viktig for å ha fel-

les bo- og arbeidsmarkedsregion. Den gangen var det en hindring.

Jeg mener at det er forventet at vi kommer til å få mange nei. Men så er jeg glad for at det var mange spenstige forsøk. For eksempel var det mange store regionskommuner som ble forsøkt bygget. Det var tiden sannsynligvis umoden for, og det viser reaksjonen på det. Samtidig ser vi at det er mange steder hvor de mindre kommunene ser seg tjent med å slå seg sammen, fordi de kanskje ser at skal de gi et godt faglig tilbud til sine innbyggere på de kritiske områdene for dem som trenger mest hjelp, er det riktig å slå seg sammen.

Så har vi noen utfordringer på noen områder, som dreier seg om at det er noen kommuner som har sagt ja, og noen som har sagt nei, og som egentlig henger sammen. Det er et spørsmål som vi er nødt til å ta stilling til etter hvert.

Marit Arnstad (Sp) [10:38:45]: Når statsministeren sier at enkelte steder har sagt nei, er det å underdrive. Det er 87 kommuner som har sagt nei, og det er 20 har sagt ja.

Velferdstjenester som eldreomsorg og skole nær folk betyr mye for mange. Folk har solid erfaring med at sammenslåing betyr sentralisering. Det er det som gjør at folk stemmer nei til sammenslåing av kommuner. Alle undersøkelser viser at folk i mindre kommuner er godt fornøyd med egen kommune og egen velferd.

Som et argument for at det nå trengs endring, har Høyre vist til at Høyre som parti i 30 år har jobbet for kommunesammenslåing. Det har ikke slått statsministeren at grunnen til at partiet ikke har lyktes, er at argumentene for sammenslåing ikke er gode nok? Etter 30 års mislykket arbeid for kommunesammenslåing må en kunne spørre seg om statsministeren noen gang har reflektert over det – at større kommuner kanskje ikke er det eneste saliggjørende, og at folk ikke ser på det som svaret for å få gode velferdstjenester innenfor eldreomsorg, helse og skole?

Statsminister Erna Solberg [10:39:49]: Nå er situasjonen at det er 46 kommuner som har sagt ja ved folkeavstemninger, og 109 har sagt nei. Det er de tallene vi sitter med. Det er nok et litt annet bilde enn de tallene Marit Arnstad nevnte, selv om det er et stort nei-flertall. Det har vært en litt forvirrende meny man skulle votere over enkelte steder. Men vi vet også at vi har 18 kommuner som har vedtatt sammenslåinger – 6 sammenslåinger totalt. Det betyr at man er godt på vei.

Jeg mener at det at vi er noe forut for folkemeningen av og til, kjennetegner et parti som er opptatt av å løse problemene for fremtiden. Vi er opptatt av at vi skal sørge for at Norge blir et godt sted å bo fremover. Mye av denne regjeringens arbeid dreier seg om å sikre fremtiden for velferdsstaten Norge. Det dreier seg også om å sørge for at vi har respekt for fagkompetanse, og respekt for at kvalitet henger sammen med kompetanse. Det må vi sørge for at når også de svakeste brukerne ute i norske kommuner.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Trygve Slagsvold Vedum.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:41:00]: Jeg merker meg at statsministeren sier at hun selv er litt forut for folket, og at hun som sitter på sitt flotte kontor i Oslo, er litt klokere enn folk der ute. Jeg er uenig i den vurderingen. I 2004 var Erna Solberg kommunalminister, og hun viste jo til det i sitt første svar. Jeg kan lese hva Erna Solberg skrev i en kronikk i VG.

«Jeg er opptatt av at alle innbyggere skal tilbys gode og tilpassede tjenester. Jeg tror ikke at vi i 2010 vil oppleve at det blir slik uten endringer i kommunestrukturen.»

Nå er vi ikke i 2010, vi er ikke i 2012, vi er ikke i 2014 – vi er i 2016. Og hvordan er da vurderingen av tjenestene i kommunene i dag? Kommunebarometeret til KS: Alvdal, Siljan og Jølster kom best ut, ikke typiske storkommuner. Når vi ser på innbyggerundersøkelsene, har de minste og mellomstore kommunene kommet best ut, ikke de største, som Erna Solberg sa kom til å komme best ut hvis hun fikk slått sammen mange kommuner. Hvordan vurderer Erna Solberg sine egne uttalelser nå, om at hvis man ikke fikk gjort sammenslåing i 2004, ville det være et elendig tilbud i mange små kommuner i 2010?

Statsminister Erna Solberg [10:42:11]: Jeg registrerer at veldig mange også påpeker utfordringene knyttet til kompetanse og fagmiljø i de mindre kommunene, at veldig mange som jobber i faggrupper, påpeker at det blir for små fagmiljøer. Vi har før hatt diskusjon om den fagutredningen som er gjort når det gjelder barnevernet, der man mener at det bør være minst fem ansatte i et barnevern for at vi skal ha bredde og god nok kompetanse til å kunne håndtere vanskelige barnevernssaker. Det er et signal på at vi faktisk trenger større kommuner for å få det til.

Så er det sånn at på et tidspunkt kommer vi ikke til bare å kunne løse alle problemer med å strø på mer penger, og vi kommer ikke til å klare å løse noen av de problemene – ved å strø på mer penger – hvis vi ikke har fagkompetanse nok rundt omkring til å løse det. Den store utfordringen for norske kommuner kommer til å være når eldrebølgen kommer for fullt. Med de fremtidsvisjonene som foreligger, vil mange av de minste kommunene komme til å oppleve at en svært stor andel av deres innbyggere er eldre og kommer til å være hjelpetrengende, og kommunene kommer til å ha et kapasitetsproblem å løse når eldrebølgen en gang slår inn.

Presidenten: Stine Renate Håheim – til oppfølgingsspørsmål.

Stine Renate Håheim (A) [10:43:30]: Landets ordførere og landets folkevalgte fra alle partier har tatt et stort ansvar. De har diskutert og de har utredet, og de har engasjert befolkningen i viktige diskusjoner om hvordan vi best kan skape best mulig velferd til innbyggerne. Det er jo ingen tvil om at det har vært krevende prosesser. Kommunene har fått beskjed om å finne struktur før oppgaver er kjent. Det har vært forvirring rundt om det er tvang eller om det er frivillighet, om Fylkesmannen skal tegne kartet eller om han skal lytte til befolkningen, og det har vært endring av inntektssystem midt i den prosessen. Da er

det kanskje ikke så rart at det er statsministeren som står her alene og roper «yess», mens befolkningen der ute ikke nødvendigvis følger samme tonen. Så da er mitt spørsmål: Ser statsministeren midt inne i prosessen, hvis man skal tenke litt over hva man har gjort, at man kunne gjort noe annerledes fra regjeringens side i arbeidet med kommune-reform, som kunne bidratt til litt større entusiasme blant befolkningen?

Statsminister Erna Solberg [10:44:38]: Det kunne ha vært valgt ulike prosesser, men det hadde vært like vondt, uansett hva slags prosess vi hadde valgt, fordi dette er en vond og nær diskusjon for mange. Nå er det en diskusjon om frykten for at man skal miste noen arbeidsplasser på sitt rådhus. Når flere kommuner blir sammenslått, hvordan blir det da i denne kommunen? Noen steder er det usikkerhet om hvordan vi skal opprettholde velferdstilbudet – det er mange sånne spørsmål. Jeg har stått på folkemøter knyttet til kommunesammenslåing, og jeg vet hva folk spør om. De spør om de nære tingene, og det er det faktisk også de nære politikerne som kan gi bedre svar på enn det man kan gjøre rikspolitisk. Det hadde ikke vært enklere hvis vi hadde valgt andre prosesser. Vi legger nå snart frem på høring forslagene til endring i oppgaver for kommunene. De kommer i tråd med den planen som vi la frem i 2014 for denne prosessen. Vi har nå en milepæl når det gjelder å telle opp og se på hvor langt vi er kommet i prosessen, og kommer tilbake igjen til Stortinget med det. Men det grunnleggende spørsmålet alle politikere må stille seg, det er jo: Er vi sikker på at vi fremover kan akseptere at vi har så vanskelig for å få til strukturendringer, og at vi hele tiden har en diskusjon om prosess istedenfor om innhold?

Presidenten: Karin Andersen – til siste oppfølgings-spørsmål.

Karin Andersen (SV) [10:46:04]: Det er litt rart å høre statsministeren stå her og rope «yess», når svaret fra befolkningen er et ganske massivt nei, eller kanskje enda mer likegyldighet. Man mener altså at dette ikke svarer på framtidens spørsmål. Det er jo mulig å velge å bruke penger på ansatte i barnevern og eldreomsorg istedenfor på skattelette. Det er et valg det er mulig å gjøre, som sikrer et bedre barnevern og bedre eldreomsorg i framtida.

Men noe av det komiske har vel kanskje vært at når befolkningen sier nei, så støtter regjeringen seg på ordførere og rådmenn, som de håper skal si ja – de samme ordførerne og rådmennene de synes det er for mange av, og som skal bort. Og nå i siste runde er det altså Fylkesmannen som skal tegne et kart. Og da er jo spørsmålet: Vil regjeringen bruke de kartene til Fylkesmannen og kalle det lokale innspill, som de så vil bruke for å si at her har man faktisk fått noen lokale råd som man vil følge, og tvangssammenslå kommuner?

Statsminister Erna Solberg [10:47:17]: Jeg kan vise til gjentatte svar på det spørsmålet i spørretimen tidligere. Vi har sagt at det som er aktuelt, er det som Stortinget også ga sin tilslutning til var aktuelt i 2014, og som jeg heldig-

vis opplevde at Arbeiderpartiets leder, Jonas Gahr Støre, i går i et debattmøte bekreftet fortsatt var Arbeiderparti-ets politikk, at i saker hvor det er slik at noen har sagt ja og f.eks. en kommune har sagt nei, og det forhindrer sammenslåingen, så må man kunne gjøre en vurdering i hvert fall.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Terje Breivik (V) [10:48:05]: Dagens Næringsliv har dei siste dagane sett søkjelyset på delar av det norske petroleumsskattesystemet og utbetalingar frå statskassa i hundremillionærsklassen til oljeselskap som vert nedlagde eller går med underskot. Ordningane DN har skrive om, som dreier seg om leiterefusjonar, der alle oljeselskap, uavhengig av om ein tener pengar, får dekt 78 pst. av leitekostnadene, og opphørsrefusjonsordninga, der selskap som avsluttar verksemda på norsk sokkel med underskot, får utbetalt skatteverdien av udekte underskot, vart til som eit resultat av ein NOU rundt år 2000 og vart innførte tidleg på 2000-talet. Det var nok rett i si tid. Spørsmålet er om det framleis er det. Det er nok mange andre bransjar som kan tenkja seg ei ordning der staten dekkjer 78 pst. av kostnadene uavhengig av om ein tener pengar, og ei ordning med kontantutbetaling om ein avsluttar verksemda med underskot.

Venstre har ved fleire høve utfordra regjeringpartia og regjeringa på ein ny gjennomgang av skattereglane for petroleumsvksemda, ei ny NOU. Me meiner det er spesielt viktig når den finansielle risikoen knytt til oljevksemd både er langt større no og utvilsamt vil auka dei neste ti åra. Kvifor vil ikkje regjeringa vera med på dette? Det kan ikkje vera slik at dagens regelverk er det 100 pst. ideelle når me ser resultatata, slik DN har skrive om dei siste dagane. Og er ikkje alle tente med – som òg er spørsmål til statsministeren – meir kunnskap om og vurderingar av kva som er det ideelle skatteregimet for ei så viktig næring, sett opp mot rammevilkåra dei nødvendigvis vil møta dei neste ti åra?

Statsminister Erna Solberg [10:49:49]: Jeg er glad for at Terje Breivik sier at det kanskje var klokt den gangen, siden det var en regjering med Venstre, Kristelig Folkeparti og Høyre som foreslo det, i 2002. Det har bidratt til noen viktige ting. Det har bidratt til mer mangfold på sokkelen. Det bidro bl.a. til at Lundin kunne etablere seg – Lundin, som altså fant Johan Sverdrup-feltet, som bidrar til aktivitet for milliarder inn i norsk økonomi i årene fremover, og som bidrar til bl.a. å skape litt mer optimisme for øyeblikket i deler av olje- og gassbransjen.

En av de viktige tingene når vi er inne i en sånn vanskelig situasjon som olje- og gassbransjen er i nå, er å være klar og tydelig på hvilke rammebetingelser fremtidige investeringer kommer til å ha. Derfor er vi negative til å sette i gang store prosesser som skaper uro rundt rammebetingelsene skattemessig for de investeringene som gjøres i olje- og gassbransjen. Det er vår begrunnelse for ikke å ønske en ny gjennomgang for øyeblikket. Det vil være veldig feil timing å sette i gang store prosesser for endring

av rammebetingelsene når vi vet at mange av de investeringene som skal gjøres, faktisk først kommer i produksjon kanskje om 10, 15 og 20 år. Jeg ville ikke gitt olje- og gassbransjen i dag et negativt signal om at vi er på vei til å endre skattesystemet og gjøre det dårligere for investeringene. Det vil bety flere arbeidsledige.

Terje Breivik (V) [10:51:25]: Takk for svaret – det er ikkje uventa. Men eg vil jo seia tvert imot, det er ikkje meir optimal timing enn å setja i gang ei sånn utgreiing no. Eg er forundra over at ei Høgre-dominert regjering ikkje er meir oppteken av at me skal bruka skattesystemet optimalt for å sikra konkurransekrafta til norsk petroleumsindustri i lågutsleppstidsalderen.

Dersom statsministeren trur på og har tenkt å bidra til malen då regjeringa signerte Paris-avtalen, vil verda i 2050–2060 ha overflod av olje og gass til heilt andre kostnader enn det tilfellet vil vera t.d. i Barentshavet. Skal verda lukkast, føreset det eit internasjonalt avgiftssystem som gjev klimarabatt på rein fossil energi, og konkurransekrafta til norsk petroleumsindustri i eit slikt regime vil i stor grad kvila på at ein har verdas reinaste produksjon og produkt.

Det er for meg og Venstre ei gåte at regjeringa og statsministeren ikkje vil bidra til at me brukar skattesystemet til å forsterka og hjelpa industrien til òg å ha ei framtid i 1,5-gradersscenarioet.

Statsminister Erna Solberg [10:52:32]: Jeg er uenig i at det er behov for å gjøre endringer i skattesystemet for olje- og gassnæringen nå. Jeg mener at kostnadene ved det ville vært flere arbeidsledige, hvis vi satte i gang en prosess hvor vi skapte usikkerhet om rammebetingelsene.

En av de viktige målsettingene vi har for teknologiutvikling og annet, er å sørge for at det er flere aktører inne, at vi særlig når vi aksepterte fusjonen Hydro/Statoil, har flere aktører inne. Derfor har vi bidratt til et gunstig system for å kunne starte å lete, mot at vi har et stramt system på beskatningen med høy grad både av eierandelen fra staten og høy beskatning i produksjonsperioden. Det har vært en «trade-off» som har gitt oss utvikling, og som har gitt oss nye funn, som jeg synes har vært bra.

Så vil det være slik at i årene fremover vil produksjonen i Norge uansett gå ned. Den går allerede ned på olje, og den kommer til å gå ned på gass om noen år også.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Trine Skei Grande.

Trine Skei Grande (V) [10:53:43]: Etter Paris-avtalen har man nærmest følt at de tre vise aper fra Asia har blitt introdusert i norsk politikk – det er ikke høre, ikke se og ikke snakke olja ned. Men man må ta inn over seg det ubehagelige, og det er det de tre vise aper handler om, at man faktisk må møte det som er det ubehagelige.

Det vi ser, er at etter at Paris-avtalen ble inngått, gikk Texaco som stort oljeselskap inn og skulle foreta en helt ny verdivurdering av selskapet. Hvor mye verdi har egentlig et oljeselskap etter Paris-avtalen? Her snakker man om stabi-

litet. Det er ustabil, og da må vi endre virkemidlene, da må vi få virkemidlene til å virke for å oppnå de målene som vi faktisk satte, og det er – det er mange uparlamentariske ord jeg kunne brukt, men jeg skal ikke det – å gå i feil retning å tro at man bare skal fortsette som før hvis man virkelig skal møte de utfordringene som vi står overfor nå.

Statsminister Erna Solberg [10:54:47]: Det er en uenighet mellom regjeringen og Venstre i spørsmålet om vi skal ha olje- og gassvirksomhet eller ikke i fremtiden. Det tror jeg vi bare skal være enige om at der er vi uenige. Vi mener at det fortsatt er en viktig næring for Norge. Vi mener at gassproduksjonen vår bidrar på mellomlang sikt til et skifte i Europa som gjør at man kan gå fra mindre kulldrift til å bruke gass mer, og det er etterspørsel etter gass der ute.

Så er det sånn at selskapene må gjøre sine økonomiske vurderinger av om de utbyggingene de går inn i, er lønnsomme for dem som selskap. Men noe av det som har vært særpreget for norsk sokkel i motsetning til veldig mange andre lands olje- og gassvirksomhet, er at vi er blitt oppfattet som å ha liten politisk risiko. Selv om vi har et høyere skattesystem og oljeselskapene sitter igjen med mindre av overskuddet, så er det liten politisk risiko, fordi de har vært opptatt av stabile rammebetingelser. Det er jeg opptatt av at det fortsatt skal være.

Presidenten: Per Rune Henriksen – til oppfølgings-spørsmål.

Per Rune Henriksen (A) [10:56:01]: Petroleumsnæringen er vår desidert største næring i dette landet, og titusener har mistet jobben i petroleumsnæringen under denne regjeringen – de fleste på Sør- og Vestlandet.

Arbeiderpartiet har ved alle korsveier fremmet konkrete tiltak som vil dempe fallet i aktivitet, slik at vi beholder nødvendig kompetanse og kapasitet i næringen, for vi vet at dette er en syklisk næring, vi vet at det vil komme en oppgang, vi vet av erfaring at vi vil få en ketchupeffekt med at alle investeringer skal settes i gang samtidig, og da må vi ha både kompetanse og kapasitet til å dekke mest mulig av dette.

Vi blir ikke hørt. Det er regjeringens politikk å la markedet rå i denne sektoren. Landets største næring blir på sett og vis overlatt i oljeselskapenes vold. Så la meg ikke denne gangen komme med nye forslag fra Arbeiderpartiet, men se på regjeringens egen politiske plattform, hvor man vil vurdere endringer i petroleumsskattesystemet for å bedre ressursforvaltningen og øke utvinningsgraden. Når vil slike endringer komme, og hvordan vil de se ut?

Statsminister Erna Solberg [10:57:15]: Jeg gjør oppmerksom på at det allerede på inneværende års budsjett er lettelser i oljebeskatningen på 600 mill. kr på grunn av de endringene vi gjør i selskapsbeskatningen, så vi har allerede innført skattelettelse også for oljeselskapene for å bidra til investeringene.

De tiltakene Arbeiderpartiet har foreslått, er bl.a. mer plugging. Vi har hatt en runde med oljeselskapene og spurt

om mer plugging, og det de sier, er at de plugges det de har tenkt å ikke produsere på for fremtiden. Hvis de skal plugges mer, plugges de muligheter for mindre utbygginger, og man kan bruke de samme brønnene i tilleggsbiter. Det er det svaret vi får tilbake. Da fratar du fremtidsmuligheter ved at du plugges en brønn som man i fremtiden kan mene skal brukes til å produsere på. Det er det svaret vi får.

Presidenten: Audun Lysbakken – til siste oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [10:58:15]: Vi fikk et godt eksempel på dårlig kommunikasjon mellom statsministeren og eget støtteparti her, for hvis Erna Solberg virkelig tror at det Venstre vil, er ikke å ha noen olje- og gassvirksomhet, eller at det er det de andre miljøpartiene vil, så tar hun feil. Det som spørsmålet her handlet om, veldig presist, mener jeg, er faren for at vi subsidierer investeringer i ting vi ikke kan utnytte i fremtiden. Og ikke bare mangler den gjennomgangen Venstre etterlyser av petroleumsskatteregimet i lys av 1,5-gradersmålet, men det mangler en helhetlig gjennomgang av norsk olje- og gasspolitikk i lys av 1,5-gradersmålet. Det vi merket da 23. konsesjonsrunde kom, var at både representantene for næringen og regjeringspartiene flakket veldig med blikket da det spørsmålet kom opp, for en har ikke noe svar på hvor mye av våre olje- og gassressurser som vil kunne utvinnes i et 1,5-gradersscenario. Det er det helt avgjørende å få, og derfor er mitt spørsmål til statsministeren – om hun ikke vil ta oppfordringen til Venstre – om hun i hvert fall vil sette i gang en generell gjennomgang av det spørsmålet, som vil være helt fundamentalt både for norsk klimapolitikk og for norsk olje- og gasspolitikk.

Statsminister Erna Solberg [10:59:30]: Det er slik at norsk olje- og gassnæring er innenfor kvotesystemet i EU, og i tillegg har man en særnorsk CO₂-avgift som gjør at man har utløst veldig mange av de prosjektene som har potensial for å få ned utslippene i selve produksjonsprosessen. Det det betyr fremover, er at når prisen på kvotene begynner å gå opp, vil også kostnadene ved å produsere gjøre det. Det betyr at når du har et kvotesystem, så innebærer det de utslippene som er i Norge. Alternativet ville vært et annet sted i Europa, hvis det ikke er i Norge, og da er det konkurranse om de mest optimale økonomiske løsninger for å løse CO₂-utfordringene og klimautfordringene. Det var det prinsippet den forrige regjeringen sto for, og det står vi også for i kvotepliktig sektor.

Presidenten: Da kan Audun Lysbakken bli stående, for han har også neste hovedspørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:00:38]: Jeg synes det i dag er på sin plass med en gratulasjon til statsministeren. Jeg mener at hun fortjener en gratulasjon for å ha greid å få Arbeiderpartiet med på et skatteforlik som vil gi 1,5 mrd. kr i redusert skatt for både formue og utbytte – og med det gitt statsministeren en blankofullmakt til ytterligere skatteendringer som vil kunne bidra til å øke forskjelle-

ne i Norge, til høsten. Det er godt politisk håndverk, men det er dårlig politikk for Norge.

Vi hadde nå trengt endringer i skattesystemet som bidrar til mer rettferdig fordeling, som bidrar til å dempe presset i boligmarkedet, som gjør noe med skatteparadisene. I stedet får vi ytterligere kutt i formuesskatt og nå også i utbytteskatt.

Denne uken fikk vi se fordelingseffektene av de skatteendringene som her foreslås. Mens en ofte snakker om at endringer i formuesskatten skal hjelpe eiere av små bedrifter, bedriftseiere i oppstartsfasen, osv., viser disse tallene at det en kanskje kan kalle normalt velstående mennesker, folk med mellom 1 mill. kr og 5 mill. kr i formue, får en hundrelapp hver i formuesskattelettelse – mens de 1 400 rikeste i Norge, 0,2 promille av befolkningen, får 326 000 kr hver: 0,5 mrd. kr i skatteutt.

Da er mitt spørsmål: Synes statsministeren at de rikeste 0,2 promille har så store, udekkede behov at de trenger 0,5 mrd. kr i lavere skatt?

Statsminister Erna Solberg [11:02:31]: Jeg regner med at den rosen egentlig bare var for å gi et spark til noen og gi andre en bismak.

Jeg mener at vi ikke gir penger til rike fordi de trenger noe som helst mer. Vi gir ikke penger til folk som har investert i bedrifter, fordi de trenger mer til sitt private forbruk. Vi gir det fordi vi trenger flere arbeidsplasser, vi gir det fordi noen må investere risikovillig kapital inn i norske arbeidsplasser, i den omstillingen vi står overfor.

Vi kan ha mange gode ideer, og vi kan ha et stort virkemiddelapparat, men vi må også ha noen som vil investere kapitalen inn i de arbeidsplassene som vi skal ha for fremtiden. Det vi nå gjør, er å senke verdsettelsen av det en kan kalle arbeidende kapital eller aksjeformuer og annet som er inne i driften. Det betyr at en tvinger ut mindre utbytte for å betale skatten, det betyr at flere bedrifter kan ha pengene igjen for å videreinvestere, men også at den kapitalen lettere kan gå over til risikoprosjekter fremfor å gå inn i å eie flere eiendommer rundt omkring i landet. Det er en god reform for fordelingspolitikken, for det å få seg en jobb er den viktigste fordelingspolitikken i dette landet.

Audun Lysbakken (SV) [11:03:45]: Statsministeren er ambassadør for FNs bærekraftsmål og reiser rundt i verden og ber folk om å følge dem. Bærekraftsmål nr. 10 er å redusere ulikheten i og mellom land. For å redusere ulikhet innad i de forskjellige landene har de som har underskrevet, forpliktet seg til å sørge for at de fattigste 40 pst. av befolkningen skal oppnå en større inntektsøkning enn gjennomsnittet i befolkningen.

Det ber altså Erna Solberg andre land om å gjøre, men her hjemme fører regjeringen en politikk som peker i en helt annen retning. En får store skatteutt for dem som har aller mest fra før, samtidig som regningen sendes til f.eks. enslige alderspensjonister, uføretrygdde med barn, arbeidsløse som ikke får feriepenges, osv.

Det er litt spesielt å reise rundt i verden og be andre land fordele mer rettferdig og så gjøre det motsatte selv. Derfor er mitt spørsmål: Hva gjør egentlig bærekraftsambassadør-

ren for at de fattigste 40 pst. av befolkningen i vårt land skal oppnå en større inntektsøkning enn gjennomsnittet av befolkningen?

Statsminister Erna Solberg [11:04:54]: Den viktigste utfordringen for de fattigste i Norge, og for å løfte deres inntekt, er å flytte dem fra å stå utenfor arbeidslivet til å komme inn i arbeidslivet. Det gir et gedigent inntektsløft hvis en gjør det, og ikke minst gir det en fremtidsmulighet – og det gir en utrolig symbolvirkning for deres barn igjen, for vi vet at fattigdom også til dels kan gå i arv i vårt samfunn. Det er et vedvarende problem.

Det betyr at alt denne regjeringen gjør for å skape de nye arbeidsplassene, også er for å kvalifisere folk til å kunne ta de nye arbeidsplassene. Den stortingsmeldingen vi har levert, dreier seg om personer som er på kanten til å ramle utenfor, arbeidsmarkedstiltakene, mulighetene våre til å gi folk mer kompetanse som gjør at de i fremtiden kan være i arbeidsmarkedet, men også det å stoppe at ungdom ramler ut av arbeidsmarkedet fordi ingen raskt nok gir dem et tilbud. Derfor har vi også sagt at vi skal innføre arbeidspålykt for mottakere av sosialhjelp, for da begynner vi med en gang å sørge for at de får et tilbud som gjør at de ikke faller utenfor.

Det vil gi inntektsvekst for de 40 pst. fattigste som har størst utfordringer i det norske samfunnet, for det er arbeidstilknytningen som er viktigst når det gjelder det.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Karin Andersen.

Karin Andersen (SV) [11:06:11]: Hvis statsministeren hadde brukt de pengene på tiltak og kvalifisering i stedet for på skattelette, så hadde det blitt mindre fattigdom og flere hadde fått jobb. Men regjeringen har tvert imot gjort det samme, de har jo gått løs på de fattigste og tatt fra dem ytelser, som gjør at de vil streve mer med å komme i arbeid.

Hvis statsministeren ikke tror på SV, kan man f.eks. sjekke OECD. OECD sa i 2014 at det er økende forskjeller som gir dårligere økonomisk vekst: De sier at vi trenger økt skatt til de formuende og de med store inntekter, og de sier at å regne med at man har en slags «trickle down»-effekt på de ulike lagene av befolkningen, undergraver veksten på lang sikt, fordi ulikhetene i virkeligheten øker.

Og da må, i så fall, statsministeren svare på: Mener hun at når OECD påviser at Norge hadde vært 9 mrd. kr rikere hvis vi hadde hatt bedre fordeling enn i dag – tar OECD da helt feil?

Statsminister Erna Solberg [11:07:17]: OECD anbefaler oss å sikre sterkere det å få arbeidsincentivene inn i arbeidsmarkedet. Det gjør vi. Noen av de endringene vi har gjort i velferdsordninger, dreide seg om å sørge for at arbeidsincentivene blir bedre. OECD anbefaler oss også å fjerne formuesskatten og redusere beskatningen på kapital. Så hvis man legger OECDs anbefalinger til grunn, så ligger de nok nærmere regjeringens politikk enn SVs politikk.

Presidenten: Truls Wickholm – til oppfølgingsspørsmål.

Truls Wickholm (A) [11:07:54]: SV har jo i skatteforliket valgt å innta en kjent rolle, nemlig å stille seg utenfor det å ta ansvar.

Arbeiderpartiet er blitt enig med regjeringen om et skatteforlik som bl.a. inneholder en verdifastsettelse som er lik for aksjer og eiendom, som hindrer skjevinvesteringer. Det er vi godt fornøyd med. Men mitt spørsmål til statsministeren er: Er statsministeren kjent med at skatteforliket binder partiene til skattesats utover 23 pst. i bedriftsbeskatningen og alminnelig inntekt? Står partiene virkelig ikke fritt til å føre sin egen skattepolitikk utover skatteforliket?

Statsminister Erna Solberg [11:08:42]: Det er helt riktig at det vil være muligheter for både å øke satsen og å senke satsen på formuesskatten, og å gjøre andre endringer.

Det vi har en enighet om, er at vi skal ha den samme verdsettelsesordningen, som bidrar til litt bedre forhold mellom det å investere i bygninger fremfor å investere i arbeidsplasser og bidra med risikokapital til å utvikle nye jobber i Norge. Men nettopp fordi det er mindre risiko i eiendom enn i andre ting, vil økt formuesskatt alltid bidra til at det blir mindre attraktivt å gå inn i risikoområder i økonomien.

Og vi kommer til å trenge mer risikovillig kapital i årene fremover. Det er kjempeviktig, hvis vi skal klare den omstillingen vi står oppe i. Det går ikke an bare å snakke om forskning og veier og alt det vi gjør masse av; vi må faktisk også se at skattesystemet vårt har en stor betydning. Jeg er veldig glad for reduksjonen i selskapsskatten og at vi er enige om den, og at den kommer til å ligge fast. Men utover det vil jeg advare mot å benytte seg av den friheten til å hindre at jobber kommer i Norge.

Presidenten: Vi går videre til siste hovedspørsmål.

Trond Giske (A) [11:10:05]: På Høyres landsmøte sa Erna Solberg at den «økonomiske politikken virker nå kraftig for å bekjempe ledigheten». «Ikke la noen fortelle dere noe annet», sa Solberg, til stor jubel fra Høyres politikere. Men titusenvis av folk i Norge kan fortelle Erna Solberg og Høyre om noe helt annet. Vanlige folk forteller om fortvilelsen over å miste jobben, som ingeniøren som til TV 2 sier om Erna Solberg:

«Jeg skjønner ikke hva hun snakker om. Det er nå hun må ta tak i det. (...) Det er nå, akkurat nå, det skjer.»

Eller ordføreren i Haugesund, som forteller at «tiltakene kommer for sent, de er for små til å få vesentlig betydning og de stanser ikke den negative spiralen. (...) tapet i skatteinntekter er så høyt at det fører til innstramninger og nye kutt som igjen fører til enda flere tapte arbeidsplasser».

Eller presidenten i NHO, som forteller at utviklingen går i feil retning:

«barometeret fra 1. kvartal 2016, viser hvordan krisen er i ferd med å spre seg til stort sett alle deler av landet. Oslo og Akershus begynner å nærme seg de negative markedsutsiktene som bedriftene på Vestlandet har opplevd.»

Den økonomiske politikken til regjeringen virker slettes ikke kraftig for å bekjempe ledighet, slik statsministeren sier. Vi har flere uten arbeid enn på over 20 år. Regjeringen mener at 20 mrd. kr i skatteutt skal gi flere arbeidsplasser, men på tross av rekordhøy oljepengebruk for å finansiere disse skatteuttene fortsetter arbeidsløsheten å øke. Rekordhøy arbeidsløshet er sløsing med Norges arbeidskraftsressurser. Rekordhøye skatteutt er sløsing med Norges kapitalressurser. Norge trenger en annen politikk.

Mitt spørsmål er: Insisterer Erna Solberg fortsatt på at regjeringens politikk virker kraftig mot arbeidsløsheten, eller tar hun inn over seg den alvorlige virkeligheten folk i Norge forteller om?

Statsminister Erna Solberg [11:12:02]: Det er mulig å gjøre to ting på én gang: det å mene at politikken virker kraftfullt, og det å ha tatt inn over seg – for lengst – hvordan denne situasjonen påvirker alle dem som blir ledige. Jeg har stor respekt for at det er utrolig vanskelig. Når en kommer fra Vestlandet, når en har venner som er blitt arbeidsledige, når en ser utviklingen som skjer mange steder, så er det selvfølgelig alvorlig.

Men samtidig er det jo sånn at den økonomiske politikken virker. Partene i arbeidslivet har gjort et formidabelt bidrag gjennom lønnsoppgjørene de to siste årene. Kronekursen har gått ned. Det bidrar til å løfte konkurransekraften for mange andre bedrifter. Vi har også en finanspolitikk som bidrar til at vi har mange gode tiltak som sikrer at personer som ellers ville vært ledige, nå får tiltak. Jeg har besøkt dem, jeg har møtt folk som er tatt ut av arbeidsledighetskøen og er i jobb. Det var jo nettopp disse tingene jeg sa da jeg summerte med den setningen som Trond Giske nå viser til.

Det vi ser i revidert nasjonalbudsjett, er at vi har endringer i makrotallene som viser en vanskeligere økonomisk situasjon for Norge, mens ledighetstallene har ligget mye mer stabilt. Det er også en indikator på at den økonomiske politikken virker for å forhindre at vi får for stor ledighet som en konsekvens av den økonomiske politikken. Vi må gjøre mer, og det er jeg glad for at Stortinget har laget et forlik om at vi skal gjøre. Det kommer til å bety enda mer i løpet av dette året. Men vi er på god vei til å se at de tiltakene vi har satt i gang, bidrar til at folk er i jobb.

Trond Giske (A) [11:14:36]: Det er ikke noen tvil om at noe skjer. Kronekursen går kraftig ned, vår kjøpekraft overfor omverdenen er redusert, folks reallønninger og reallønnsveksten er kraftig svekket. Arbeidsløsheten er derimot enormt høy, og det var denne statsministeren snakket om på Høyres landsmøte – at økonomisk politikk nå virker kraftig for å bekjempe ledigheten. Det gjør den ikke. I morges hørte vi at ikke bare ungdom blir hardt rammet, men at arbeidsledigheten blant folk over 60 år har økt

med nær 30 pst. siden 2014. Det er faktisk en av de gruppe- ne hvor ledigheten øker raskest. Omstilling fører til at senioren skyves ut, med store kostnader for dem personlig, også i form av pensjon, i en situasjon hvor pensjonen og realkjøpekraften for pensjonister allerede er satt ned. Det bryter, sier direktøren for Senter for seniorpolitikk, fullstendig med det politiske målet for pensjonsreformen. Ser nå statsministeren at dette rammer folk i alle aldersgrupper, også de eldste, og at ledigheten er rekordhøy?

Statsminister Erna Solberg [11:15:41]: Dagens nyheter om at det er flere eldre som blir ledige, eller som blir tvunget til å gå av med pensjon tidligere, er en veldig negativ nyhet, i den formen at dette er det vi har sett hver eneste gang vi har hatt en ledighetsøkning. – Tusen takk, nå kommer det fra alle kanter (statsministeren får pastiller mot hosten). – Det har skjedd hver eneste gang. Vi har laget en ganske god strategi knyttet til det å sørge for å få flere til å være i arbeid lenger. Vi jobber med eldrepolitikken. Det er klart det er en konsekvens i noen selskaper at man kanskje opplever et utilbørlig press på de eldre ved at de nærmer seg muligheten til å gå av med pensjon, mens yngre står med hus og hjem, og da føler man også et veldig stort sosialt press for dette. Det synes jeg vi skal være gode på å fortelle ikke er akseptabelt.

Vi må også være gode på å fortelle at fagforeningene har en jobb å gjøre her. Jeg mener at fagforeningene ikke bør benytte seg av dette. Dessverre har vi noen ganger opplevd at også fagforeningene mener at dette er greit.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Truls Wickholm.

Truls Wickholm (A) [11:16:56]: Statistisk sentralbyrå har nå analysert de ulike formene for økonomisk politikk, og de konkluderer med at det å satse på investeringer gjennom det offentlige skaper 15 ganger flere arbeidsplasser enn det å bruke de samme pengene på skatteutt. Det skaper 15 ganger flere arbeidsplasser i privat sektor. Til nå har ikke regjeringen skapt en eneste privat arbeidsplass i sum med regjeringens politikk – i sum ikke en eneste arbeidsplass. Er det ikke på tide, når regjeringen sier at den er kjent med disse utregningene til SSB, at en slutter å sløse bort våre felles ressurser på skatteutt til dem som allerede har mest, og begynner å bruke pengene på det som skaper arbeidsplasser i privat sektor – og skaper det nå – nemlig investeringer gjennom det offentlige?

Statsminister Erna Solberg [11:17:51]: Det er å slå inn en åpen dør at skattelettelsene ikke over natten er innstilt på å skape nye arbeidsplasser. Det har jeg svart på på spørsmål i Stortinget tidligere. Nei, skattelettelsene er ikke et kortsiktig tiltak for ledigheten. Økningen i bevilgningene til vedlikehold – vi har altså nå en pakke på totalt nesten 5 mrd. kr til vedlikehold og andre stimuleringsiltak – er for kortsiktig å bekjempe ledigheten, men det er for den langsiktige omstillingen at skattelettelsene er viktig. Det håper jeg faktisk at Arbeiderpartiet er enig i, for da man sto på pressekonferansen og presenterte skatterefor-

men, argumenterte Arbeiderpartiet med at disse skattelettelserne var viktige for fremtidig sysselsetting, for å skape arbeidsplasser.

Presidenten: Kjell Ingolf Ropstad – til oppfølgings-spørsmål.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [11:18:51]: Jeg får dårlig samvittighet for å forlenge spørretimen for statsministeren, men vi får se om tematikken er så viktig at vi får fortsette.

Jeg er glad for det statsministeren understreker, for det er en todelt jobb. Det er både en akutt krise som vi må ha tiltak for å løse for å få dempet ledigheten, og det er langsiktige omstillinger som vi er godt i gang med. Jeg tror det blir krevende, men nå kommer i hvert fall enda flere tiltak gjennom revidert budsjett. Men der vi kanskje har en enda større jobb å gjøre, er der vi ser at mange av dem som nå mister jobben, havner veldig langt fra arbeidslivet, og der vi ser at andelen mennesker med nedsatt funksjonsevne som er i jobb, f.eks., har gått ned. Det er veldig mange mennesker som når det blir flere ledige ute, kommer enda lenger vekk fra arbeidslivet. Dessverre har vi ikke løftet flere tiltaksplasser verken i budsjettet eller i revidert, så jeg tror det er et felt vi må prioritere framover.

Er statsministeren enig i at en må gjøre en enda større innsats, slik at de menneskene ikke havner i uførestatistikken?

Statsminister Erna Solberg [11:19:54]: Det er jeg enig i. Så mener jeg at vi må ha litt ulike typer tiltak, for alt er ikke arbeidsmarkedstiltak. Det som går på kompetanse, det som skaper mer fleksibilitet i utdanningssystemet for moduler, alt det vi gjør for lesing, skriving og innsatsen der, bidrar til at det blir lettere. Det som er et tankekors, er at med den store veksten som var i norsk økonomi fra 2004 og fram til 2008–2009, økte heller ikke andelen funksjonshemmede som var i jobb. Det synes jeg var et av de store spørsmålene: Vi hadde stor vekst, og det kom mange nye arbeidsplasser, men vi klarte ikke å inkludere flere. Det betyr at vi må ha andre typer tiltak enn bare å skape jobbene. Så jeg er helt enig i at vi må ha tiltak rettet mot den gruppen, og vi må jobbe mer med holdningene til folk som ansetter. Av og til er det en barriere for å ansette en med funksjonshemming at man ikke ser hva vedkommende er god for – man ser enten blindestokken eller rullestolen som en barriere.

Presidenten: Trygve Slagsvold Vedum – til oppfølgings-spørsmål.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:21:02]: Høyre og Fremskrittspartiets behov for mer penger en sen nattetime før jul gjør at 1 000 arbeidsplasser nå forsvinner i Østfold. Opp mot 1 000 familier går en usikker sommer i møte. De mister jobben sin takket være politiske vedtak som Høyre og Fremskrittspartiet står bak. Høyres ordfører i Moss, Tage Pettersen, har gjentatte ganger prøvd å få fram det faktum at Østfold er et av fylkene med høyest arbeidsledighet i Norge. Han har også gjentatte ganger etterspurt en

tiltaksplan som kan hjelpe arbeidstakere i Østfold. Nå er det bekreftet at dette fylket, som allerede har høy ledighet, kommer til å få opp mot 1 000 nye ledige. Hvorfor har ikke regjeringen kommet med et eneste tiltak for Østfold? Hvorfor er det et glemt fylke, der regjeringens politikk nå skyver folk ut i ledighetskøen?

Statsminister Erna Solberg [11:21:56]: Jeg mener ikke at det er regjeringens politikk som skyver folk ut i ledighet. Jeg tror de som beregner at Ryanair uansett hadde blitt værende på Rygge, tar feil. Jeg tror det er viktig, og jeg synes det er interessant å se hvor mange som nå slår ring om et selskap som de ellers har ønsket dit peppe- ren gror i mange debatter før. Det var til den interessante observasjonen av norsk politisk diskusjon.

Det er slik at når vi øker arbeidsmarkedstiltakene, kommer det også mer penger til fylkene. De skal være fordelt utover hele landet til de fylkene som har høyest ledighet. Det betyr at når Østfold har høyere ledighet enn andre, så får de en større andel av arbeidsmarkedstiltakene enn det andre får. Den typen automatiske systemer fungerer der de er. Situasjonen er faktisk at ledigheten i Østfold har falt. Det er et av de fylkene som har hatt en nedadgående ledighet den siste tiden, selv om den fortsatt er høyere enn gjennomsnittet i landet. Så vil vi selvfølgelig se på ulike typer tiltak hvis vi ender opp med at Rygge blir nedlagt. Det vil være muligheter for å se hva vi skal gjøre i en sånn situasjon, men det er ingen grunn til at vi skal planlegge for noe som et privat selskap eventuelt skal fatte egne vedtak om.

Presidenten: Terje Breivik – til oppfølgings-spørsmål.

Terje Breivik (V) [11:23:23]: I eit lesarinnlegg i DN i dag plukkar økonomane Juel og Riekeles effektivt frå kvarandre representanten Wickholm si populistiske framstilling av SSB-rapporten bestilt av Arbeidarpartiet.

Auka offentleg forbruk og investeringar har utvilsamt ein kortsiktig, rask effekt på sysselsetjinga, og av den grunn har Venstre, Kristeleg Folkeparti og regjeringsspartia saman prioritert ein – etter alle objektive kriterium – rimeleg heftig, ekstraordinær, offentleg akutt pengebrukspakke, no forsterka med ein ny, god milliard i RNB.

Og som statsministeren seier, må me likevel ha to tankar i hovudet samstundes – kortsiktige, akutte tiltak og meir langsiktige strukturendringstiltak der ein skatte- og avgiftslette står heilt sentralt, for å sikra det me vil ha meir av: arbeidsplassar og næringsutvikling. Og eit neste naturleg steg vidare i so måte er m.a. å fjerna arbeidsgivaravgifta på dei fyrste tilsette i nystarta verksemder – ei avgiftsreduksjon eg reknar med at statsministeren òg meiner er naturleg og fornuftig.

Statsminister Erna Solberg [11:24:33]: Jeg er enig i at vi må gjøre avgiftsreduksjoner for bl.a. å bidra til klima- og miljøtiltak. Av og til må vi også gjøre avgiftsreduksjoner for å bidra til provenyet. Veldig mange sier jo at vi skal gå ned på beskatningen av arbeid til fordel for beskatningen av forbruk. Det er jo én av de tingene man gjør når man flytter på avgifter av den typen – man beskatter forbruket mer

og har noe mindre beskatning på arbeid. Det å sørge for at folk går ut i arbeid, og at det lønner seg å arbeide, er viktig.

Jeg er enig i at SSB-rapporten er spesiell. Hvis en trekker den ut i sin absurditet, er det jo slik at hvis en ansetter alle i offentlig sektor i Norge, gir det mye sysselsetting, men det gir ikke mye penger og verdiskaping fremover. Og det sier vel egentlig noe som Unge Høyres leder sa da den kom, at det er lettere å bruke penger enn å skape penger.

Presidenten: Audun Lysbakken – til oppfølgings-spørsmål.

Audun Lysbakken (SV) [11:25:39]: Det å bruke penger er denne regjeringen veldig god på, så det er kanskje et treffende sted å stoppe denne spørretimen. Men la meg bare få komme raskt tilbake til skattekuttet som forliket vil utløse for de 1 400 rikeste personene i Norge, for jeg synes ikke statsministeren svarte så veldig presist på utfordringen om det virkelig er sånn at den økonomiske politikken virker kraftfullt mot ledigheten. Vi må jo nå ha som utgangspunkt at alle prioriteringer vi gjør i den økonomiske politikken, skal være prioriteringer som virker kraftfullt mot ledigheten. Så når de 1 400 rikeste i Norge nå skal få ytterligere 509 mill. kr i lavere skatt som følge av forliket, kan statsministeren da love oss at denne skattegaven til de rikeste vil virke kraftfullt mot ledigheten?

Statsminister Erna Solberg [11:26:37]: For det første bidrar den til mer nøytralitet i hvor en plasserer investeringene. Det betyr at på et område som har vært et særnorsk problem, med mye mer investeringer av norsk kapital i eiendom i forhold til i bedrifter og i egenkapitalen i bedriftene, bidrar den til mer nøytralitet. Det gir en indikasjon på at mer penger kan flyttes over.

Samtidig mener jeg at eiendom fortsatt er en sikrere investering i Norge, og derfor vil det fortsatt være en utfordring knyttet til at vi har en formuesskatt som beskatter risikokapital vi trenger for å skape de nye jobbene.

Men det vi ser i dag, er altså ikke et kortsiktig tiltak mot arbeidsledigheten, men et langsiktig tiltak for å skape omstilling og sørge for at vi får skapt de nye jobbene som jeg også oppfatter at SV er veldig opptatt av. Man ønsker hurtigere nedbygging av olje- og gassvirksomheten, men er det noe vi alle ønsker oss, så er det å skape flere jobber andre steder. Noen skal investere i det. Utfordringen vår i Norge er at vi trenger flere som er villige til å investere kapital i norske bedrifter og norske arbeidsplasser.

Presidenten: Dermed er den muntlige spørretimen omme, og vi går videre til den ordinære spørretimen.

Sak nr. 2 [11:27:46]

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den elektroniske spørsmålslisten.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 2, fra representanten Jette F. Christensen til finansministeren, er trukket tilbake.

Spørsmål 3, fra representanten Une Aina Bastholm til finansministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av finansministeren, som er bortreist. Spørsmålet vil bli tatt opp av representanten Rasmus Hansson.

Spørsmål 10, fra representanten Anniken Huitfeldt til barne- og likestillingsministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av barne- og likestillingsministeren, som er bortreist.

Presidenten: Statsministeren kan bli stående hvis stemmen holder, for spørsmål nr. 1 er fra representanten Trond Giske til statsministeren.

S p ø r s m å l 1

Trond Giske (A) [11:28:17]: Det er nesten beklagelig å skulle forlenge spørretimen for statsministeren med å ønske henne god bedring med stemmen. Mitt spørsmål lyder som følger:

«Samfunn med små forskjeller gir mennesker størst mulighet til arbeid, utdanning, velstand og trygghet, men Norge går motsatt vei. Skattepolitikken øker forskjellene, kutt i velferdsordninger rammer de som har minst, arbeidsvilkår svekkes og arbeidsledigheten er rekordhøy. Regjeringen fører en politikk som i sum øker forskjellene.

Er dette en villet utvikling fra statsministeren og regjeringens side?»

Statsminister Erna Solberg [11:28:58]: Det er regjeringens mål at Norge skal være et land med små forskjeller og minimal fattigdom.

Det viktigste vi kan gjøre for å oppnå dette, er å få flest mulig i arbeid. Derfor vil regjeringen styrke arbeidslinjen. Det må alltid lønne seg å jobbe fremfor å motta passive trygdeytelser. Dette er ikke alltid populære reformer, og jeg konstaterer at Arbeiderpartiet har vært imot flere av dem. Men den historiske erfaringen er at arbeidslinjen virker.

Når det lønner seg å arbeide og det stilles krav om aktivitet, opprettholdes kontakten med arbeidslivet for flere. Det gir god helse. Det løfter også den enkeltes kompetanse og mulighet til å klare seg i et arbeidsliv med økende automatisering og digitalisering.

Fremover blir det særlig viktig å bekjempe arbeidslivskriminaliteten. Regjeringen har bl.a. styrket samordningen mellom kontrollatene betydelig, vi innfører krav til lærling og begrenser antallet ledd i kjede ved offentlige anbud. Vi aksepterer ikke useriøse aktører som utnytter folk, og som står i veien for arbeidsgivere som satser på sine ansatte.

Skolen er også viktig. Et samfunn med muligheter for alle krever en offentlig kunnskapskole som får frem po-

tensialet i den enkelte elev, uavhengig av familiebakgrunn. Regjeringen har derfor tredoblet satsingen på videreutdanning av lærere, og vi har økt lærlingtilskuddet. Vi etablerer en femårig masterutdanning for lærere og skjerper karakterkravene for å bli lærer.

Den fremste utfordringen nå er å skape nye, lønnsomme arbeidsplasser i privat sektor. Budsjettpolitikken brukes nå aktivt for å dempe tilbakeslaget i økonomien. Jeg har merket meg at Arbeiderpartiet synes å være imot å bruke dette verktøyet.

Lavere oljeaktivitet er en varig og strukturell endring. Staten må derfor samtidig bidra til at omstillingen skjer med minst mulig kostnad for samfunnet og for den enkelte. Derfor vil regjeringen ha et enklere og mer vekstfremmende skattesystem. Derfor satser vi på utbygging av infrastruktur, innovasjon og forskning. Vi fører en offensiv politikk på de områdene som betyr mest.

Norge er imidlertid ikke upåvirket av utviklingen internasjonalt. Høy innvandring, ikke minst av flyktninger, kan i årene fremover også gi økte forskjeller i Norge.

Kenneth Svendsen hadde her overtatt presidentplassen.

Trond Giske (A) [11:31:21]: I en interpellasjonsdebatt i går sa finansministeren at forskjellene i Norge ikke øker. Dette er helt åpenbart feil. Vi ser at lønnsforskjellene i Norge øker, vi ser at formuesforskjellene i Norge øker – godt hjulpet av de skatteuttene som gis av regjeringen til dem som har mest fra før. Forskjellen mellom dem som er innenfor, og dem som er utenfor, øker. Antallet arbeidsløse er rekordhøyt, antall sosialhjelpsmottakere øker, antall unge under 30 år som står utenfor arbeidsliv og utdanning, er nå over 70 000, og i dag hørte vi at også flere eldre støtes ut av arbeidslivet. Forskjellen mellom regionene i Norge øker, arbeidsløsheten og krisen på Vestlandet oppleves dramatisk – det er nesten en dobling av antall arbeidsløse i f.eks. Rogaland.

Er statsministeren enig i beskrivelsen av at forskjellene i Norge ikke øker, eller tar hun den større forskjellen på alvor?

Statsminister Erna Solberg [11:32:20]: I en periode med økende arbeidsledighet vil også forskjeller i et samfunn øke. Ikke minst derfor er det vi mener at jobb er det viktigste for å forhindre forskjeller.

Derfor er situasjonen med økende arbeidsledighet en utfordring på kort sikt. Om det blir en utfordring på lang sikt, avhenger av om vi klarer å skape nok nye jobber og forhindre det som har skjedd i hver enkelt runde med høy arbeidsledighet før, at noen støtes varig ut av arbeidslivet.

Derfor er det viktig med de tiltakene vi setter inn for å sørge for at folk får kompetanseheving når de er arbeidsledige. Det vi har gjort, er å myke opp dagpengeregelverket, slik at man kan få en tilknytning og en videreutvikling gjennom å fullføre den utdanningen man begynte på før man ble arbeidsledig, og også tiltak knyttet til f.eks. aktivitetskrav i sosialhjelpen, noe som bidrar til at man ikke blir møtt med passivitet.

Det er mange slike tiltak som er viktig, og jobb er i bunn og grunn det viktigste for å forhindre forskjeller. Den grunnleggende største ulikheten er mellom dem som er innenfor arbeidsmarkedet, og dem som er utenfor.

Trond Giske (A) [11:33:26]: Det vi fort kan bli enige om, er at det at folk har jobb, det at folk har mulighet til å leve av egen inntekt, er det viktigste for å skape utjevning. Her er utfordringen at vi har flere arbeidsløse enn på 20 år – ja ved noen målinger den høyeste ledigheten som er målt noensinne når det gjelder antall mennesker som står utenfor arbeidslivet.

Et av de store mantraene til Høyre før valget i 2013 var at man skulle gjøre noe med utenforskapet. Men vi opplever tvert imot at det går i motsatt retning – de yngste er mest sårbare, det er 42 000 arbeidsløse under 25 år, det er ungdom under 30 som verken er i utdanning eller i arbeid, og det er eldre mennesker som støtes ut av arbeidslivet gjennom at bedriftene er i krise og kvitter seg med dem som er eldst.

Synes statsministeren at resultatene av hennes innsats mot utenforskapet så langt har gitt vellykkede resultater?

Statsminister Erna Solberg [11:34:26]: Vi har gjort mye for å bedre forholdene for dem som står utenfor, slik at de kan delta mer aktivt. Vi har bl.a. lovfestet reguleringen av brukerstyrt personlig assistanse, som er en utrolig viktig ordning for at funksjonshemmede kan delta også i sosialt liv – være med – men også for at de kan få muligheter på arbeidsmarkedet.

Det er noen konsekvenser av fallet i oljeprisen – vi får høyere ledighet. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet velger å glemme det hver gang de diskuterer andre politikkområder. På mange av disse områdene har den økt på grunn av det, men ett område har ikke bare det svaret. Antallet unge som sto utenfor arbeidslivet og ikke var i jobb – ikke noe sted – var veldig lavt i 2008. Det brukte Jonas Gahr Støre i forrige spørretime – men i årene etter 2008 var det en drastisk økning. Og det er fortsatt bitte lite grann. Men i 2013 var det altså nesten på det nivået som vi har i dag.

Det er en interessant historiefortelling, som jeg merker meg at Arbeiderpartiet ofte kommer med.

Spørsmål 2

Fra representanten Jette F. Christensen til finansministeren:

«At nåværende generasjoner ikke skal bruke opp alle ressursene for fremtidige generasjoner er en god solidarisk verdi i Norge. Følgelig må oljeinntektene innføres gradvis og forsiktig. Regjeringens ekspertutvalg anbefaler en økning på om lag 5 mrd. kroner per år. Regjeringen har imidlertid fra dag én lagt seg på et fem ganger høyere nivå. Utvalgslederen sier regjeringens pengebruk «ikke er bærekraftig», «definitivt ikke en bane vi vil anbefale», og at «det kan ikke fortsette slik».

Hvorfor tar ikke statsråden advarslene på alvor?»

Presidenten: Dette spørsmålet er trukket.

Spørsmål 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Una Aina Bastholm til finansministeren, vil bli besvart av samferdselsministeren på vegne av finansministeren. Spørsmålet blir tatt opp av representanten Rasmus Hansson.

Rasmus Hansson (MDG) [11:35:59]: Spørsmålet til finansministeren som besvares av samferdselsministeren – og det er hyggelig – lyder som følger:

«I en vurdering av norsk økonomi fra IMF understrekes det at Norge har blitt for oljeavhengig. IMF mener det er en politisk oppgave å få til en omstilling vekk fra oljeavhengigheten, og at vi trenger virkemidler som bidrar til en myk overgang til en mindre oljeavhengig vekstmodell. Nøler vi med omstillingen, vil det føre til økt arbeidsledighet over en lengre periode, ifølge IMF.

Hvordan planlegger statsråden å redusere norsk oljeavhengighet for å unngå økt arbeidsledighet?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:36:41]: Tematikken er veldig viktig. Vi må ha mange ben å stå på i en økonomi, både for å skape verdier, for å trygge framtiden og for å sikre arbeidsplasser.

Det var mange av oss som nå sitter i regjering, som i opposisjon var glade for investeringene i olje og gass, men som òg påpekte behovet for bedre rammebetingelser for øvrig næringsliv. Det er alt fra gründere til de store etablerte selskapene.

Jeg er veldig glad for at vi nå i regjering kan gjennomføre mange av de forslagene opposisjonen sto samlet om tidligere, men som da ble nedstemt av forrige regjering. Det handler bl.a. om rammebetingelser for fornybar energi, der vi har gjort endringer i avskrivningsreglene og endringer i grønt sertifikat-systemet som gjør at det nå er mer lønnsomt å investere i fornybar energi i Norge enn det var tidligere. Vi har også gjort endringer i rammebetingelsene for datasentre ved at vi har redusert elavgiften. Vi reiser mye i utlandet for å vise fram hva Norge har å tilby, for å gjøre det attraktivt for utenlandske selskaper å komme til Norge og investere, og vi tror det vil gi resultater.

Vi ser i fiskerieringen at flere konsesjoner og bedre stimulanse gjør at vi har et rekordnivå i produksjon og eksport. Innenfor kraftforedlende industri har vi gjort endringer i reglene for bruken av vannkraft, som gjør at Hydro nå sammen med pengene de får fra Enova, altså for å støtte grønn omstilling, investerer i ny teknologi som sikrer enda en næringsgren.

Innenfor skipsfart har vi gjort endringer som gjør at det vil være mer lønnsomt å ansette norske sjøfolk enn det har vært tidligere, og at det vil være mer lønnsomt å investere i grønn teknologi, gjennom nye støtteordninger og bedre avgiftsregime. I tillegg har vi bevilget mye penger – for at f.eks. Hordaland, når de nå skal ha nye ferjebud ut på markedet, har fått totalt 270 mill. kr for å stimulere og legge til rette for det.

Så sent som for et par dager siden møtte jeg et spennende miljø som driver med droner, der det allerede nå er 500 personer som jobber med det og har det som inntekt, som sier at Norge er et av de beste landene å utvikle teknologi i, fordi vi har et regelverk som gjør det mulig å teste ut nye forretningsmodeller og nye teknologier.

Så i sum skjer det veldig mye på områder utover det olje og gass representerer, samtidig som jeg må understreke at jeg mener det er viktig også å legge til rette for god olje- og gassvirksomhet i mange år framover. Men vi kan ikke være så ensidig avhengig av det som en ble under forrige regjering. Det er derfor alle de andre grepene her er viktige, så vi kan bruke ingeniørkompetansen og teknologikompetansen oljen har utviklet, til også å utvikle flere ben å stå på. Da handler det også om skatte- og avgiftsbetingelser, det handler om å sørge for at vi får omskolert dem som har arbeidsplasser det nå ikke lenger er behov for, men der kompetansen trengs andre steder.

Rasmus Hansson (MDG) [11:39:44]: Takk for svaret fra statsråden. Det er ingen tvil om at det er en kolossal forskjell mellom Fremskrittspartiets klimaerkjennelse og klimatiltak i 2016 og det de sto for bare for kort tid siden. Det viser at det er nødvendig for oss andre å fortsette å dytte på i klimapolitikken.

Det er altså slik at Paris-avtalens essens er at vi ikke bare må redusere, men gå ut av den fossile økonomien, og det Det internasjonale pengefondet påpeker, er at dette må vi gjøre aktivt og planmessig. Det oppsummerer Miljøpartiet De Grønnes forslag om en planmessig avvikling av oljevirkosomheten over en 20-årsperiode, som nettopp ble nedstemt i Stortinget.

Et av de viktigste bevisene på at oljesatsingen fortsatt langt overgår annen satsing i Norge, er de enorme skatte-subsidiene denne næringen fikk og som, som kjent, førte til at selskapet Talisman fikk 3,4 mrd. kr utbetalt fra staten i opphørsrefusjon for å legge ned etter å ha kastet bort 14 mrd. kr på mislykket satsing.

Vil statsråden utvikle denne typen subsidier?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:40:57]: For det første takker jeg for den innledende rosen. Det er ikke Fremskrittspartiet som har laget denne politikken, men det er veldig hyggelig å få lov til å framlegge den uten filter fra en journalist, som gjør at vi ser at Miljøpartiet De Grønne ser at det skjer mye bra. Det er bra.

Paris-avtalen er viktig. Den skal vi oppfylle. Samtidig betyr ikke verken Paris-avtale eller andre spådommer at oljevirkosomhet skal avvikles, men at vi må sørge for at bruken av fossile energikilder skjer på en måte som er bærekraftig, og der vi klarer å rense utslippene i mye bedre grad enn i dag.

Når det gjelder skatteregimet på norsk sokkel, ble endringene representanten Hansson viser til, gjort ikke fordi det da vil bli boret flere oljebrønner enn det ellers ville blitt, men for å sikre at det ikke bare er Statoil og de store etablerte som gjør det. Så den skatterabatten en her viser til, som ikke er en rabatt, ville eventuelt tilfalt Statoil, som allerede har et framførbart overskudd de ville kunne trukket

det fra. Vi ønsker å ha flere aktører som bidrar til bedre ressursutnyttelse. Derfor ble ordningen innført.

Rasmus Hansson (MDG) [11:42:04]: Hvis læringskurven til Fremskrittspartiet og statsråden fortsetter med samme stigningsgrad den har gjort til nå på klimaområdet, kommer statsråden i løpet av kort tid til å skjønne at jo, Paris-avtalen innebærer at 1,5-gradersmålet betyr avvikling av fossiløkonomien.

Når det gjelder subsidiene, er spørsmålet til statsråden: Kan vi se for oss at Fremskrittspartiet eller regjeringen i løpet av kort tid vil fremme forslag som gjør at den som satser og taper mye penger på å utvikle f.eks. havvind, kan regne med å få tilbakebetalt 3,4 mrd. kr fra staten i opphørsrefusjon, hvilket ville føre til en fullstendig annerledes satsingsvilje innenfor det fornybare feltet enn vi har i dag?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [11:42:57]: For det første: Paris-avtalen betyr ikke en avvikling av all olje- og gassbruk i hele verden. Så lenge en kommer til å bruke olje og gass, mener jeg vi må se på det globale perspektivet med hvor en utvinner det på en best mulig måte. Da mener jeg at norsk olje- og gassnæring har vist at de driver bedre enn de fleste andre.

Igen når det gjelder skattesystemet: Saken om Talisman betyr ikke at hvis ordningen hadde opphørt, så hadde ikke feltet blitt forsøkt boret på. Da hadde det bare vært sånn at det var de store etablerte som gjorde det, for de kunne trekke sine kostnader fra overskuddet de normalt skatter på. Med en skatt på 78 pst. får en de tallene en her viser til. Men fordi staten ønsker at flere aktører skal drive lettevirsomhet så en ikke ender med et par store monopolister, har en innført denne ordningen. For statsfinansene utgjør det ingen netto forskjell, men det betyr noe for konkurransen i markedet. Hvis vindkraftindustrien hadde akseptert 78 pst. skatt på sin virksomhet, ville de også kunne fått samme fordelene og trekke utgiftene fra.

Spørsmål 4.

Jan Bøhler (A) [11:44:29]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kommunal- og moderniseringsministeren:

«I avtalen om inntektssystemet for kommunene mellom Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre heter det at det innen utgangen av 2016 skal det legges fram en plan for utflytting av statlige arbeidsplasser fra Oslo. I flere bydeler her er arbeidsledigheten høyere enn på Sør-Vestlandet, og mange familier vil rammes hvis hundrevis eller tusenvis av arbeidsplasser flyttes langt fra Oslo.

Hvordan mener statsråden at flytting av arbeidsplasser fra Oslo har noe med inntektssystemet å gjøre, og vil han trekke inn lokale myndigheter i arbeidet med utflyttingsplanene?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:45:08]: Jeg takker representanten for spørsmålet.

Gjennom inntektssystemet til kommunene sikres inn-

byggere over hele landet gode tjenester. Dette bidrar til likeverdige levekår og bosetting i alle deler av landet. En annen viktig forutsetning for likeverdige levekår er tilgangen på arbeidsplasser. Her spiller statlige arbeidsplasser en viktig rolle, ikke minst fordi disse bidrar til å styrke kompetansemiljøer over hele landet. De bidrar også til mer dynamiske og velfungerende arbeidsmarkeder, der arbeidsgivere har mulighet til å rekruttere kompetente arbeidstakere, og arbeidstakere har gode karrieremuligheter.

Arbeidsledigheten i ulike deler av landet kan variere betydelig over relativt kort tid, bl.a. på grunn av svingninger i økonomiske konjunkturer. Fordelingen av statlige arbeidsplasser er ikke et kortsiktig arbeidsmarkedstiltak, men et langsiktig virkemiddel for å styrke sterke kompetansemiljøer over hele landet. Det er også behov for flere lønnsomme private arbeidsplasser som kan bidra til statsbudsjettet, ikke bare arbeidsplasser som lever av statsbudsjettet. Regjeringens politikk vil legge til rette for vekst og verdiskaping i hele landet, også i privat sektor.

I arbeidet med lokalisering og eventuelt utflytting av statlige arbeidsplasser er det viktig å legge opp til gode prosesser. Dette gjelder både overfor ansatte i virksomhetene og overfor berørte lokale myndigheter.

Jan Bøhler (A) [11:46:43]: Jeg takker statsråden for svaret.

I hovedstaden er det også familier og mennesker som er glade i jobben sin og er avhengige av den, som har en sterk tilknytning til nærmiljøet sitt, lokalmiljøet sitt, og som ikke bare kan skaltles og valtes med ved at arbeidsplassen deres skal flyttes hit og dit, ofte i stor avstand fra Oslo.

Vi har sett veldig store kostnader for samfunnet og for mennesker ved tidligere flyttinger, bl.a. av Veterinærhøgskolen, hvor antallet milliarder økte og økte ved flyttingen til Ås. Jeg vet at Høyre også har vært kritiske til det tidligere. Det førte til at Arbeiderpartiets landsmøte vedtok at det ikke skal foretas omfattende utflytting av eksisterende statlige virksomheter, men at ny statlig virksomhet i hovedregelen skal legges utenfor Oslo.

Er Høyre og statsråden enig i en sånn formulering som Arbeiderpartiets landsmøte la opp til?

Statsråd Jan Tore Sanner [11:47:50]: Nei, det er jeg ikke enig i.

Høyre har sammen med Fremskrittspartiet og Venstre blitt enige om at vi skal lage en plan for opprettelse og også utflytting av statlige arbeidsplasser. Jeg har selv flyttet ut én avdeling fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, nemlig valgavdelingen. Den er flyttet til Tønsberg. Når jeg reiser rundt, møter jeg representanter fra alle partier, inklusive Arbeiderpartiet, som er opptatt av at vi må ha kompetansearbeidsplasser alle steder i landet, særlig i de regionene som har god tilgang på kompetent arbeidskraft, og ikke bare i Oslo.

Når vi ser på utviklingen i perioden fra 2005 til 2015, er det opprettet 8 200 statlige arbeidsplasser i Oslo. Det er en vekst på 22 pst, mens i et fylke som Telemark er det 158 arbeidsplasser, med 5,7 pst. vekst.

Vi har et ansvar for hele landet.

Jan Bøhler (A) [11:48:51]: Ja, det er jeg enig i, og derfor har altså Arbeiderpartiet vedtatt at nye statlige arbeidsplasser skal fordeles rundt i landet.

Det jeg er opptatt av her, er at Høyre tidligere har kritisert hestehandel – under den forrige, rød-grønne perioden – hvor man kobler områder som har ganske lite med hverandre å gjøre, som inntektssystemet og statlige arbeidsplasser. Jeg hørte at statsråden i første del av svaret sitt prøvde å begrunne hvordan sammenhengen er. Det er veldig mange andre faktorer i samfunnsutviklingen som man kunne si har en sammenheng med inntektssystemet, så det skal bli ganske komplisert å inngå forlik om inntektssystemet i framtiden hvis alt annet skal kunne trekkes inn i den pakken. Jeg synes jo det var et godt forsøk, men et liknende resonnement kunne en brukt på nesten alle samfunnsområder for å koble dem til inntektssystemet. Jeg vil fortsatt si at det er en hestehandel.

Jeg vil gjerne spørre statsråden om han synes det er riktig å bruke Oslo som en salderingspost på denne måten, og om han vil samarbeide med Oslo kommune om utviklingen.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:50:00]: Jeg vil sterkt avvise påstandene, både om at det er snakk om hestehandel, og om at Oslo brukes som salderingspost. La meg minne om at regjeringen sammen med sine samarbeidspartnere har foretatt en ganske smertelig omlegging av fylkenes inntektssystem. Det fylket som kom best ut, var Oslo. Oslo har på grunn av disse endringene fått en årlig vekst på om lag 670 mill. kr, mens andre fylker andre steder i landet har fått nedtrekk. Dette gikk Arbeiderpartiet imot. Dette var en kraftig vekst for Oslo, på bakgrunn av de økte utgiftene Oslo har hatt, bl.a. til kollektivtransport.

Så verdsetter jeg representanten Bølers engasjement for Oslo, for byen, og for dem som bor her. Vi legger til rette for både statlige og private arbeidsplasser i Oslo, men vi har også et ansvar for resten av landet, og når vi nå gjennomfører en kommunereform, handler det også om desentralisering og å sørge for at vi har sterke miljøer ulike steder i landet.

Spørsmål 5

Tore Hagebakken (A) [11:51:20]: Mitt spørsmål går til kommunal- og moderniseringsministeren:

«Det er viktig å legge til rette for at folk kan bo og jobbe i hele Norge. Slik unngår vi også unødvendig sentralisering med de utfordringer det representerer. Gjennom regjeringens sentraliseringsiver, kutt i regionale utviklingsmidler og politikk på flere andre områder går Norge nå i motsatt retning.

Vil statsråden ta initiativ for å snu denne negative utviklingen og bidra til at folk også i framtida kan jobbe – og leve – i hele landet?»

Statsråd Jan Tore Sanner [11:51:56]: Jeg kan ikke unnlate innledningsvis å bemerke at det er interessant at disse to spørsmålene kommer etter hverandre, og begge er

fra Arbeiderpartiet. I det første spørsmålet ble jeg anklaget for å flytte virksomheter og arbeidsplasser ut av Oslo, og i dette spørsmålet er det motsatt fortegn.

Å snakke om unødvendig sentralisering er en gammel problemstilling. Mange distriktskommuner ville hatt nedgang i folketallet uten innvandring de siste ti år, dvs. også i størstedelen av forrige regjeringsperiode. 80 pst. av befolkningen bor i byer og tettsteder. Norge er urbanisert. Det vi må snakke om, er hvilke utfordringer vi står overfor i fremtiden, og hvordan vi løser dem. Fallet i oljeprisen gir en indikasjon på de langsiktige utfordringene vi står overfor, når det gjelder både statens inntekter og næringsstruktur. Den demografiske utviklingen er en annen hovedutfordring. Vi blir eldre. Det blir flere av de eldste eldre, særlig i små og mellomstore byer. Konkurransen om arbeidskraften vil øke.

Norge møter denne omstillingen med bidrag fra ressurser over hele landet. Vi har både naturressurser og dyktige folk i alle deler av landet. Jeg er enig i at det er bra at folk kan leve og bo i hele landet. Det er en viktig verdi å ta vare på. Våre reformer handler ikke om å forandre Norge, men om at Norge er forandret. Alternativet til reformer er ikke at alt blir som før. Det kan bli tilbakegang, økte forskjeller og kraftigere sentralisering.

Vi kutter derfor ikke i innsatsen – vi spisser den. Vi satser på veier og annen infrastruktur, som gjør det mer attraktivt å bo og drive næring. Vi hever kvaliteten på kunnskap og satser mer på forskning. Vi gir vekstfremmende skattelettelser. Vi målretter de regionale utviklingsmidlene mot nærings- og bedriftsrettede tiltak, slik som entreprenørskap og innovasjon. Vi gjennomfører strukturreformer som skal ruste offentlig sektor til å møte en fremtid som vil stille større krav til både kompetanse og effektiv ressursbruk. Slik legger vi til rette for at folk kan bo og jobbe i hele Norge. Vårt mål er gode tjenester der folk bor. Utfordringene varierer, men vi skal glede oss over at store deler av Nord-Norge og innlandet nå opplever en positiv utvikling.

Tidlig i 2017 vil jeg fremme en stortingsmelding om bærekraftige byer og sterke distrikter. Det gjør vi fordi vi er opptatt av den gjensidige avhengigheten mellom ulike deler av landet, ikke motsetningene – hvordan byer og distrikter kan spille hverandre gode, hvordan næringslivets omstillingsevne styrkes når folk opplever sitt bosted som attraktivt og hvordan samordnet areal- og transportplanlegging bidrar til å styrke omstillingsevnen i næringslivet og samtidig kan ta hensyn til klimamål.

Tore Hagebakken (A) [11:54:54]: Takk for svaret fra statsråden.

Jeg var ikke helt uforberedt på at han ville koble Bøhlers spørsmål og mitt, men i Arbeiderpartiet har vi gjennom årtier hatt et godt slagord, og det er: «By og land, hand i hand», og vi mener at det må kunne gå an å få til en god utvikling både i byer – også i store byer – og i våre bygdesamfunn, og utover i hele Norge.

Sanner nevnte strukturreformer. Det er ikke nødvendigvis slik at strukturreformer understøtter det med muligheten for å kunne bo i hele landet. Jeg har ikke hatt som agenda i dag at vi skal tappe Oslo for arbeidsplasser. Vi har

mer enn nok, i mitt eget fylke, Oppland, med å ta vare på de kompetansearbeidsplassene vi har i distriktet, for akkurat i dag har skatteetaten lagt fram et forslag til endret kontorstruktur, og ifølge forslaget som er lagt fram, vil tre av fem kontorer (presidenten klubber) i Oppland bli lagt ned. Det er dramatisk, nesten 70 arbeidsplasser.

Hva er statsrådets kommentar (presidenten klubber igjen) til dette?

Presidenten: Presidenten ber om at man holder seg til taletiden.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:56:11]: Forslaget fra skatteetaten er skatteetatens forslag – et forslag som ikke er vurdert eller tatt stilling til av regjeringen. Det er helt naturlig at vi nå går inn i skatteetatens forslag, og det skal finansministeren gjøre sammen med meg som kommunal- og moderniseringsminister, hvor vi også skal se dette i sammenheng med den diskusjonen vi nå har, om å sikre kompetansearbeidsplasser i hele landet.

Regjeringen sørget jo for i forrige uke at det ble flyttet statlige arbeidsplasser til Hagebakkens hjemfylke, til Lillehammer kommune, hvor det nå skal opprettes et parkeringstilsyn. Regjeringen valgte å legge dette utenfor Oslo, og vi valgte i denne sammenheng Lillehammer.

Tore Hagebakken (A) [11:57:00]: Hvis dette blir gjennomført, handler det om et bortfall av nesten 70 arbeidsplasser i Oppland. Jeg er glad for at statsråden sier at han skal ta del i dette og antyder at det skal tas andre hensyn enn de som skatteetaten isolert sett gjør. Det er svært viktig at det skjer. Jeg vil bare minne om hva som skjer innenfor landbrukspolitikken. Der er det de store som prioriteres, de små nedprioriteres som aktører, og det svekker totalt sett virksomheten i distriktene. Økonomien til kommuner som ikke vil slå seg sammen, strupes. Innovasjon Norge skal sentraliseres. Regionale utviklingsmidler er redusert kraftig. Til og med forbrukerkontor sentraliseres. Jeg kunne nevnt mye her.

Jeg spør igjen, slik som jeg begynte: Hva vil statsråden gjøre for at vi skal kunne leve og bo i hele landet, og for at vi skal ha livskraftige bygdesamfunn?

Det var det viktigste.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:58:03]: Det aller viktigste vi gjør, er å legge til rette for private, lønnsomme arbeidsplasser, for med arbeidsplasser sikrer vi også bosetting. Slik har det vært til alle tider i Norge: Man må ha gode, trygge arbeidsplasser for å ha vekstkraftige samfunn. Det er regjeringens aller viktigste jobb: å legge til rette for næringsvirksomhet, for gründere, for store og små bedrifter. I tillegg er vi opptatt av å sikre kompetansearbeidsplasser ulike steder i landet.

En av de tingene vi har gjort, er å målrette de regionale utviklingsmidlene, samtidig som vi har styrket utbyggingen av fylkesveier. For representanten Hagebakkens eget fylke er det riktig at det har vært en nedgang i regionale utviklingsmidler på 11 mill. kr, men det har vært en styrking av fylkesveiene med 31 mill. kr. Så Oppland fylkes-

kommune kommer bedre ut og kan legge bedre til rette for næringsutvikling og sørge for at vi har vekstkraft i hele fylket.

Spørsmål 6

Kjell-Idar Juvik (A) [11:59:18]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I Statens vegvesen (SVV) sin handlingsplan for 2014-2017 lå E6 Helgeland inne, et av prosjektene er oppstart av strekningen Brattåsen-Lien i 2016/2017. SVV er godt i gang med planleggingen og skulle etter planen legge prosjektet ut på anbud høsten 2016 med oppstart 2017. Nå er det stor usikkerhet om dette vil skje, da man i etatenes utkast til ny NTP 2018-2029 først har en oppstart i 2018 på høy ramme og først i 2024 på middels ramme.

Kan statsråden berolige alle om at anbudet går som planlagt slik at man får en oppstart 2017?»

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:00:03]: Det å bygge bedre veier i hele landet er viktig. Nord-Norges andel av veiinvesteringene har blitt doblet under dagens regjering. Landsdelen er viktig, og spesielt veiinfrastruktur er viktig for næringsutvikling og for god bosetting. I Nordland vil det bli investert på en rekke veistrekkninger. E6 Helgeland er en av dem. Vi har allerede kommet i gang på E6 Helgeland nord. E6 Helgeland sør er blitt vedtatt i Stortinget, i november 2015, og prosjektet omfatter altså 80 km med vei fordelt på ni delstrekkninger mellom Nord-Trøndelag grense og Korgen. På sju av de strekningene skal det benyttes en såkalt veiutviklingskontrakt, der samme entreprenør står for utbygging, vedlikehold og drift. Det er det samme som en har gjort på E6 Helgeland nord. På strekningen Kappskarmo-Brattåsen og Brattåsen-Lien legges det opp til å benytte tradisjonelle konkurranseformer der drift og vedlikehold ikke inngår.

Her er vi altså godt i gang med å bygge på den nordlige delen og få kontraktene ut på den sørlige delen. Det er lagt til grunn at veiutviklingskontraktene skal lyses ut først på Helgeland sør, og arbeidene her er planlagt å starte opp høsten 2016. Tidspunktet for anleggsstart på strekningen deretter, Kappskarmo-Brattåsen-Lien, er forutsatt vurdert nærmere når vi ser på de kontraktstilbudene vi får, og hvilken framdrift som er mulig. Jeg vil komme tilbake til dette i statsbudsjettet for 2017.

Det at veietaten – Vegvesenet eller Vegdirektoratet – har lagt fram sine forslag til NTP, er ikke førende for hvordan NTP blir. Derfor reiser nå regjeringen rundt i hele landet. I går var jeg på Toten. Vi har vært i Tromsø nylig. Vi har hatt møte med politisk ledelse i de tre nordligste fylkene for bare et par uker siden, nettopp for å få innspill til ønsker og prioriteringer på den nasjonale transportplanen som skal gjelde fra 2018 til 2029. Det er en sak som vil bli framlagt for Stortinget, og der Stortinget vil legge sine føringer til grunn for hvordan en skal jobbe videre.

Men som sagt: På E6 Helgeland sør er kontraktene på vei ut, men en gjør en rekkefølge der en begynner på veiutviklingskontrakter, og så kommer en til det neste. Nøy-

aktige datoer for de ulike prosessene her er litt for tidlig å gi.

Kjell-Idar Juvik (A) [12:02:24]: Det er korrekt at Nordland har fått doblet investeringene og satser på veg, og det er jo takket være de rød-grønnes transportplan. Når det gjelder vegpakken sør, som det vises til nå, er det korrekt: Anbudene skal vel åpnes i disse dager med oppstart til høsten, og det er veldig bra. Men utfordringen er jo at Brattåsen–Lien ligger midt mellom her, på en strekning som berører mange. Og bare for å repetere det: Strekningen som statsråden viste til, Nord-Trøndelag grense og Korgen, er omtrent 137 km, og 14–16 pst. er tungtrafikk. I perioden 2005 til 2014 var det i alt 142 ulykker med personskaade på denne strekningen. Her ble 9 personer drept, 16 hardt skadet og 180 lettere skadet, så det er ikke noen tvil om at det er et stort behov for å få fortgang i dette. Det er nettopp det som har skjedd nå, med dette forslaget til NTP, at en har skapt usikkerhet. For forutsetningen hele veien var at man skulle bygge dette ut sammenhengende. Nå sier statsråden at man må i hvert fall vente på budsjettet. Betyr det at man må sette på vent, eller kan man fortsette planleggingen?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:03:35]: Det er ingen tvil om at behovet for bedre vei i den regionen også er veldig stort. Sommeren 2014 kjørte jeg hele E6 sammen med folk fra Vegvesenet og andre statlige etater nettopp for å se hvordan vi bør prioritere fellesskapets penger for å bygge bedre vei, øke trafiksikkerheten og redusere transportkostnadene.

Så registrerer jeg at Arbeiderpartiet er så fornøyd med det regjeringen gjør, at de selv ønsker å ta ansvaret og æren for det. Det er veldig hyggelig og et stort kompliment, men jeg minner om at straks etter at regjeringen overtok makten, måtte vi inn og øke budsjettene på vei og jernbane for å kunne øke tempoet. Mens en ved regjeringsskiftet hadde planleggingsmidler på rundt 850 mill. kr til vei og jernbane, er budsjettet i 2016 på nesten 3 mrd. kr, eller 3 000 mill. kr. Det er tre og en halv gang mer. Det viser noe av veksten som har vært.

Vi skal ikke skape usikkerhet, men vi skal sørge for at vi har så god framdrift som mulig med de økte rammene som har kommet under dagens flertall.

Kjell-Idar Juvik (A) [12:04:39]: Det er ingen tvil om at det var de rød-grønne som løftet bevilgningene, og det følges opp. Det skulle bare mangle at man ikke var fornøyd med det.

Så er det sånn at det skapes usikkerhet ved at man ikke kommer i gang slik det er tenkt her. Poenget er også at det ikke har skjedd noen annen økning enn en kostnadsøkning på Helgelands-prosjektet. Det som i det hele tatt har skjedd, er at det har blitt en forsinkelse, og nå legger man opp til en ytterligere forsinkelse. For det er ikke bare i sør det er en utfordring, det ligger også en utfordring i nord. Da det var anbudsåpning der, manglet det 450 mill. kr for å fullføre nordpakken, og Vegpakke E6 Helgeland gjelder

hele pakken selv om det ble delt opp i to behandlinger i Stortinget.

Så det ligger jo fortsatt en stor usikkerhet knyttet til om pakkene blir som man hadde tenkt i nord, med bakgrunn at det mangler 450 mill. kr, eller om man kan forvente at det blir en helt annen pakke som til slutt blir løsningen. Det er i hvert fall ting som skaper stor usikkerhet knyttet til prosjektene som ikke er startet opp ennå i nord, og som står på vent.

Da er spørsmålet: Når vil statsråden avklare de 450 millionene?

Statsråd Ketil Solvik-Olsen [12:05:49]: Jeg konstaterer at en representant fra et parti som satt i regjering og ikke bygde særlig mye vei på denne strekningen i det hele tatt på sine åtte år, plutselig er veldig utålmodig og snakker om at en uke fra eller til kan være en krise for regionen. Da bør en gå inn i sin egen historikk før en begynner å kritisere andre.

Det er altså nå en veistrekning på mange titalls mil totalt som er i gang med å bygges. Kontraktene er i gang. Spaden er i jorden mange steder, og folk vil merke forskjell. I tillegg har vi altså økt vedlikeholdet i denne regionen langt utover det som noen gang tidligere har vært tilfellet. Vi reduserer nå forfallet på veinettet ikke bare i Nordland, men i hele landet etter mange tiår med økende forfall.

Så er det riktig at for Helgeland nord er det ikke sånn at det ikke er blitt bevilget de pengene en har forpliktet seg til, men at kostnadene økte. Det er en viss forskjell på det å gi inntrykk av at en ikke bevilget nok penger i forhold til planene, i stedet for å vise til at det har vært en kostnadsvekst. Der bruker vi mye tid sammen med Vegvesenet, for jeg er opptatt av at vi også skal redusere kostnadene ved veibygging, ikke bare øke kostnadene og få pengene til å strekke kortere til, sånn som en så for mange år, dessverre.

Spørsmål 7

Ruth Grung (A) [12:07:15]: «Konkurranseevnen i næringslivet er avhengig av bedriftenes evne til kontinuerlig innovasjon og fornyelse. Gode klynger som tilrettelegger for samhandling mellom bedrifter, kunnskapsmiljøer, kunder, brukere og internasjonale nettverk påvirker innovasjonsevnen. Oslo Cancer Cluster er en slik klynge innen helseindustri, som nylig er blitt del av et prestisjetungt EUsamarbeid.

Hvordan vil statsråden ta initiativ til å få på plass rammebetingelser tilpasset OCC og vekstpotensial i norsk helseindustri?»

Statsråd Monica Mæland [12:07:51]: Som næringsminister er jeg veldig glad for å konstatere at Norge har sterke fag- og teknologimiljøer som også hevder seg innenfor helseområdet.

Regjeringen er opptatt av næringsrettet forskning og innovasjon for å sikre Norge et bredere grunnlag for verdiskaping. Legemiddelindustrien er en global og kunnskapsbasert næring, og selv om norsk legemiddelindustri er liten

i global sammenheng, har vi flere spennende bedrifter, og miljøet rundt Oslo Cancer Cluster er helt sentralt.

Helse og omsorg er et næringspolitisk satsingsområde for regjeringen, slik det går fram av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning og regjeringens handlingsplan for oppfølging av HelseOmsorg21-strategien.

Satsing på kunnskap og forskning er helt avgjørende for utviklingen av helseindustrien. Regjeringen har siden den tiltrådte, økt bevilgningene til næringsrettet forskning kraftig.

En betydelig del av midlene til næringsrettet FoU går til helseområdet. Av SkatteFUNNs samlede portefølje, som var på 5 819 prosjekter, var hele 480 innenfor helseområdet, og disse beløp seg til nesten 2 mrd. kr. Bevilgningene til helseforskning i 2015 innenfor BIA utgjorde 128 mill. kr, dvs. 25 pst. Det var i alt 54 innovasjonsprosjekter. Tilsvarende utgjør helseprosjekter en stor andel, innenfor FORNY2020. Også innenfor Innovasjon Norges ordning for offentlige forsknings- og utviklingskontrakter støttes en rekke helseprosjekter. Dermed styrker vi også grunnlaget for ny kunnskapsbasert næringsvirksomhet, som helseindustri og legemiddelutvikling.

Det er viktig for Norge å skape og beholde FoU-miljøer som gjør at vi tiltrekker oss attraktive samarbeidspartnere fra andre land. Dette gjelder ikke minst innenfor helse- og legemiddelforskning. Den generelle styrkingen av den offentlige forskningsinnsatsen som regjeringen har gjennomført, er med på å styrke miljøet rundt Oslo Cancer Cluster. Dette er med på å legge grunnlaget for videre utvikling av medisinsk behandling og tilhørende næringsvirksomhet innenfor kreftområdet i Norge.

Jeg hadde nylig gleden av å besøke Oslo Cancer Cluster, og bredden av aktiviteter er imponerende, med innovative bedrifter og spennende forskningsmiljøer i flotte og inspirerende omgivelser.

Oslo Cancer Cluster er tatt opp i det nasjonale klyngeprogrammet og har hatt status som et Norwegian Centre of Expertise siden juni 2007. De mottar en årlig støtte på 5 mill. kr gjennom programmet.

I det nye statsstøtteregulverket, som Norge er forpliktet av gjennom EØS-regulverket, er det satt en grense på ti år for fasiliteringsstøtte til næringsklynger. Det betyr at støtten vil falle bort i 2017. Jeg har invitert Oslo Cancer Cluster til en dialog om videre drift, og de har også mulighet til å søke en rekke andre ordninger.

Ruth Grung (A) [12:10:55]: Takk for svaret så langt.

Det er helt rett at det er mange som har besøkt dem, det er mange som har heiet på dem, og det er god tilgang på kortvarig prosjektstøtte. Men da Trond Giske var næringsminister, så han at NCE ikke var tilstrekkelig til å bygge opp nye sterke klynger, så da ble det innført GCE innenfor miljøer som hadde globale perspektiver på verdiskaping. For Norge er det spesielt viktig at vi klarer å styrke oss der vi er konkurranseutsatt, og det gjelder i aller høyeste grad innenfor helseindustrien. Så vidt jeg vet, blir det ikke startet nye GCE-er, de vant ikke fram i første runde, beklageligvis, men det er akkurat den typen støtte

de ville ha trengt, med tanke på at det tar såpass lang tid å bygge opp en næring som vi alle er enige om har et stort potensial.

Spørsmålet er: Vil man ta initiativ til noe tilsvarende GCE? Vi har tre slike klynger, men vi trenger flere, spesielt innenfor helseindustrien.

Statsråd Monica Mæland [12:11:53]: Jeg er glad for at vi er enige om dette.

Så må jeg nok korrigere representanten litt. Det var denne regjeringen som etablerte NCE i sin tid, og det var denne regjeringen som etablerte GCE i vår tid, og det er i vår tid GCE-er er blitt tildelt. Så gjøres det på en faglig og objektiv måte, som vi politisk ikke blander oss inn i. Det tror jeg vi alle er enige om er riktig. Jeg vet at Oslo Cancer Cluster har søkt om å bli GCE, og jeg går ut fra at de også søker i år. Fasiten på det kjenner vi ikke før mot slutten av måneden. Men det er slik at også for GCE-ene er det tidsbegrenset fasiliteringsstøtte, men alle bedriftene vil kunne søke utviklingsprosjekter, og ordninger for dette i både Innovasjon Norge og Forskningsrådet er nå fylt kraftig opp, slik at det er mange muligheter for å hente penger til å støtte klyngene, som vi er helt enige om er veldig viktige innenfor mange ulike områder – også helseområdet.

Ruth Grung (A) [12:12:53]: Nå skal ikke jeg ta opp dette, men når det gjelder GCE, var det så vidt jeg vet, Trond Giske som foreslo det, mens det ble etablert etter at vi skiftet regjering.

Det er gledelig hvis man fortsetter å prioritere den type programmer for akkurat den støtten, men det er nå det er kommet innenfor et EU-prosjekt, det er nå det er kjørt, så det er utrolig viktig at vi klarer å gi forutsigbarhet for denne næringen. Å utvikle legemidler tar lang tid, og man trenger tilpasset støtte. Vil næringsministeren også klare å se de særegne behovene som er knyttet til helseindustri, og så løfte dem opp? Og: Hva er de viktigste trekkene ved helseindustrien, slik næringsministeren ser det?

Statsråd Monica Mæland [12:13:38]: Vi trenger ikke å fortsette den debatten. Jeg tror det står i Sundvolden-erklæringen, men det kan vi komme tilbake til. Det viktige er at vi fikk etablert det, og at vi har fått et nytt nivå som er globalt, og som virkelig bærer disse tingene videre. Jeg tror også at det vi ser nå, utviklingen av samarbeid klyngene imellom, er veldig viktig. Det har vi også satt av penger til å fasilitere, og ytterligere penger kom nå i forbindelse med revidert budsjett, fordi vi ser at det er viktig.

Det helsebedrifter melder om, er viktigheten av å ha ordninger i Forskningsrådet som bidrar til utviklingsprosjekter, fordi utvikling tar tid. De viser også til at fordi det tar tid, er det vanskelig å hente kapital, og derfor er både såkornfondet vi har etablert nå – hvorav et i Bergen med stor kompetanse på helse og medisin – og presåcornordninger viktige. Så vi vet at også på dette området er tilgangen på risikokapital krevende, og det er det vi har forsøkt å løfte fram gjennom statsbudsjettet.

Spørsmål 8

Else-May Botten (A) [12:14:56]: «Statlig eierskap handler om vårt felles eierskap til viktige naturressurser, om kontroll med viktig infrastruktur og om eierskap i bedrifter som sikrer verdiskaping, industriell utvikling og trygge arbeidsplasser. En av få saker regjeringen har lagt fram for Stortinget i næringspolitikken, er eierskapsmeldingen. Der ble Stortinget bedt om å gi en rekke salgsmakter. Heldigvis fikk langt fra alle støtte, men det ble gitt fullmakt til å selge bl.a. Telenor og Kongsberg Gruppen.

Vil regjeringen benytte disse fullmaktene?»

Statsråd Monica Mæland [12:15:29]: Regjeringen legger til rette for et mangfoldig og verdiskapende eierskap i norsk næringsliv og ønsker å styrke det private eierskapet.

Privat eierskap er hovedregelen i norsk næringsliv. Statlig eierskap skal begrunnes særskilt. Statens hovedoppgave overfor næringslivet er å legge til rette for høy verdiskaping gjennom stabile og gode rammebetingelser.

Regjeringen ønsker å redusere det statlige eierskapet noe over tid fordi det er spesielt høyt i Norge. Det vil i særlig grad gjelde selskaper der staten ikke har noen særskilte grunner for å være eier. Men det vil også kunne være aktuelt å redusere statens eierskap i andre selskaper, gitt at det kan gjennomføres innenfor en ramme som ivaretar statens mål med eierskapet.

Regjeringen har fullmakt fra Stortinget til å kunne redusere statens eierskap helt eller delvis i Ambita, Baneservice, Entra, Mesta og Veterinærmedisinsk Oppdragscenter. Regjeringen har videre fullmakt til å kunne redusere statens eierandel ned mot 34 pst. i Telenor. Det er ikke riktig som det framføres, at regjeringen har fullmakt til å kunne endre statens eierandel i Kongsberg Gruppen.

Siden regjeringen tiltrådte, har vi solgt statens aksjer i Cermaq, og vi har delprivatisert Entra gjennom en børsnotering. Vi har også gjennomført en prosess med sikte på å selge Mesta, men de budene vi mottok, var lavere enn verdiene i selskapet, og jeg besluttet da at vi ikke skulle selge.

Endringer i statens eierskap skal gjennomføres på en måte som er profesjonell, forretningsmessig forsvarlig og som ivaretar statens verdier. Ved vurderinger av endringer i statens eierskap tar vi hensyn til både markedsmessige og selskapsespesifikke forhold. Regjeringen vil ikke gjennomføre endringer i statens eierskap eller støtte transaksjoner med mindre dette vurderes som økonomisk gunstig for staten i det enkelte tilfellet. Regjeringen er åpen for å redusere statens eierskap gjennom ulike løsninger, f.eks. salg av statens aksjer til industrielle eller finansielle aktører, gjennom børsnoteringer eller som del av en industriell løsning.

Regjeringens ambisjon er å redusere det statlige eierskapet noe over tid, men vi har, som jeg sa da eierskapsmeldingen ble lagt fram, ikke hastverk, vi vil gjennomføre det på en slik måte at det er riktig for staten økonomisk eller industrielt. Jeg kan selvsagt ikke kommentere om eller eventuelt når vi benytter de ulike salgsmakterne.

Else-May Botten (A) [12:18:02]: Stortinget har vært veldig opptatt av at Kongsberg Gruppens forsvarspolitiske situasjon blir ivaretatt, og at det må utredes nærmere hvilke reguleringer som kan tas i bruk for å sikre disse forholdene. Så flertallet har egentlig bare gitt gult lys.

Det er bra at vedtaket i Stortinget binder statsråden til å komme tilbake til Stortinget med saken om hvorvidt regjeringen går inn for nedsalg av Kongsberg Gruppen. Men den situasjonen bekrefter også at inntrykket som satte seg blant folk, var at regjeringen kun var ute etter å selge ned – mye mer det framfor å kjøpe seg opp. Endringer i fellesskapets eie engasjerer folk veldig, så man var veldig tydelig på at nei til salg av Norge og å stoppe dette var det man ønsket å signalisere til regjeringen.

Ser statsråden at det burde vært gjort grundigere vurderinger av utsalget hos flere av de selskapene, før forslagene om nedsalg ble lagt fram for Stortinget i eierskapsmeldingen?

Statsråd Monica Mæland [12:19:00]: Da er vi enige om utgangspunktet, nemlig at regjeringen ikke har fullmakt til å selge seg ned i Kongsberg Gruppen. Det var det heller ikke noe mål for regjeringen å få. Men det var et mål å ha en fullmakt i fall det skulle dukke opp løsninger som var industrielt interessante for Kongsberg Gruppen, som opererer i et marked som er i restrukturering. Det var i og for seg det vi framførte fra statens side, det at denne fullmakten ikke var en aktiv fullmakt som vi nærmest ville gå i gang med å jobbe med – det var rett og slett en mulighet dersom selskapet så at det dukket opp spennende muligheter.

Vårt utgangspunkt er at vi er en stor eier i Kongsberg Gruppen, og vi kommer til å være en stor eier i Kongsberg Gruppen, men det er tilstrekkelig med 34 pst. for å opprettholde statens mål med eierskapet. Men som sagt: Vi fikk ikke den fullmakten, og vi har ikke til hensikt å komme tilbake til Stortinget og be om den fullmakten.

Else-May Botten (A) [12:19:56]: Regjeringen kom med ønske om fullmakt til nedsalg i både Telenor og Kongsberg Gruppen. På høringene var både Telenor og Kongsberg Gruppen veldig opptatt av at det var mulig det kunne være aktuelt både å selge seg ned og å kjøpe seg opp. Men å kjøpe seg opp var ikke i det hele tatt et tema for regjeringen i den meldingen. Man hadde en fullmakt til å kjøpe seg opp i Hydro, men den ville man ikke ha, så den sa man fra seg.

Statsråden sier nå at man ikke vil komme tilbake til Stortinget for å be om den fullmakten når det gjelder nedsalg av Kongsberg Gruppen. Slik har i hvert fall jeg tolket svaret. Da er det interessant å spørre om det i det hele tatt blir jobbet med konsekvensene med hensyn til sikkerhetsloven knyttet til Kongsberg Gruppen, eller om alt dette er lagt på is per nå.

Statsråd Monica Mæland [12:20:43]: Ja, det arbeidet pågår. Det opplyste jeg da, og det opplyser jeg nå. Det pågår et arbeid knyttet til dette.

Som sagt var det ikke noe mål å få fullmakt til verken

Telenor eller Kongsberg Gruppen for å gå ned der og da. Dette prøvde vi å forklare på tross av de oppfatninger som bredte seg. Vi har nå hatt en fullmakt til nedsalg i Telenor som ikke er blitt benyttet, fordi vi ikke har vurdert det som riktig.

Så dette er noe vi vurderer fra sak til sak. Vi har ikke noe hastverk, vi skal gjøre dette på en skikkelig måte. Men jeg må minne om at det vi trenger i dette landet, mer enn statlig eierskap, det er flere arbeidsplasser i privat sektor. Vi har et veldig høyt offentlig eierskap i Norge, høyere enn de aller fleste land vi kjenner, og fra vår side har det vært riktig å signalisere at det eierskapet kan vi ta noe ned.

Spørsmål 9

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:21:44]: «I spørretimen 4. mai sa statsråden at tidlig nedsanking vil være et godt tiltak mot rovdyrta. Beiteretten er en forutsetning for et klimavennlig og bærekraftig landbruk i hele landet og benyttes av selvstendige næringsdrivende bønder til grovfôr for sau og storfe. I Oppland er bestanden av jerv over måltallet Stortinget har fastsatt. Kun 7 av 21 jerv er tatt ut i lisensperioden.

Hva vil statsråden gjøre for å ta ut resterende dyr før beitesesongen?»

Statsråd Vidar Helgesen [12:22:15]: Denne regjeringen forvalter rovvilt i samsvar med rovviltforlikene av 2004 og 2011. Forliket av 2011 var enstemmig, og den todelte målsettingen i rovviltpolitikken ble videreført. Det betyr at vi skal ha lav terskel for uttak av rovvilt i beiteprioriterte områder, mens vi i rovviltprioriterte områder skal ha høy terskel for uttak, og saueproduksjon basert på utmarksbeite skal tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling.

Senterpartiet er som kjent mest opptatt av den delen av den todelte målsettingen som går ut på å avlive rovvilt. Det er mindre oppmerksomhet om de tilpasninger beitenæringen i tråd med rovviltforliket skal gjøre i rovviltprioriterte områder.

Det er fullt mulig å ha beite i alle deler av landet og samtidig gjøre nødvendige tilpasninger i rovviltprioriterte områder, slik at tapene kan gå ytterligere ned.

Vi vet at jerven gjør mest skade sent i beitesesongen. Omtrent halvparten av tapene skjer etter den 1. september. Det betyr at en nedsanking noen dager tidligere enn normalt vil kunne redusere tapene til jerv betydelig. Vi bør alle være enige om at det er langt bedre å gjennomføre gode forebyggende tiltak, fremfor å utbetale erstatning for skadet og død sau.

Så er jeg klar over at det kan være utfordringer knyttet til bl.a. knapphet på fôr på innmarksbeitearealer ved tidlig nedsanking. Vi tilbyr imidlertid gode økonomiske ordninger som dekker ekstra utgifter. Samtidig er det slik at vi ikke har tvangsmidler, og tidlig nedsanking er et frivillig tilbud til dyreeier.

Jervebestanden har de senere årene vært høyere enn bestandsmålet. Som jeg svarte representanten den 4. mai i år,

er det iverksatt tiltak med mål om en mer effektiv lisensfelling. Det prosjektet inkluderer også Oppland. Det er dessuten gjennomført ekstraordinært uttak av én jerv i Oppland, i tråd med hovedprioriteringen fra rovviltnemnda.

Det er så langt i år registrert 36 ungekull av jerv i Norge. Av disse er seks ungekull tatt ut ved ekstraordinære uttak. Dermed ligger vi i år foreløpig – og jeg understreker foreløpig – ni ungekull under det nasjonale bestandsmålet for jerv.

I Oppland er det så langt i år registrert fire ungekull av jerv. Det betyr at vi foreløpig ligger akkurat på det regionale bestandsmålet i Oppland.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:24:36]: Jeg synes det er litt oppsiktsvekkende at statsråden mener at Senterpartiet er mest opptatt av avlving. Det vi er mest opptatt av, er at det skal være mulig å leve av å drive sauebruk og beitebruk i hele landet, også i Oppland.

Jeg vil vise til at det den 28. april og den 15. mai ble søkt om uttak av jerv i beiteprioritert område fra Lom Sambeitelag og Vågå kommune. Den 25. mai, altså tjue dager senere, svarte Miljødirektoratet at de avslår søknaden fordi de anser skadepotensialet som lite. Det er for meg ganske uforståelig, ikke minst når vi vet at det er 14 jerv som ikke er tatt ut i lisensperioden, i Oppland.

Så nevner statsråden at tidlig nedsanking er et godt virkemiddel. Synes statsråden det er urimelig å forvente at mer effektiv lisensfelling, uttak av resterende dyr etter lisensjakten og tillatelse til skadeforebyggende felling av jerv i beiteprioritert område bør komme før en i det hele tatt prater om tidlig nedsanking av sau fra et helt nødvendig utmarksbeite?

Statsråd Vidar Helgesen [12:25:40]: Vi har altså satt inn ekstraordinære tiltak, og de tiltakene bør vi se effekten av over noe tid før vi vurderer eventuelt ytterligere tiltak.

Så er det sånn at vi baserer oss på rovviltforliket. Det synes jeg er viktig. Det er et rovviltforlik som alle partier stilte seg bak. Etter rovviltforliket er det Miljødirektoratet som har myndighet til å fatte vedtak om hvordan og hvor ekstraordinære uttak skal igangsettes for så langt som mulig å få tatt ut resterende lisensfellingkvote. Det forutsetter at det faktisk er jerv i det aktuelle området, og at det er vær- og føreforhold for slike uttak.

Miljødirektoratet følger jerveregistreringen i alle områder nøye. Vi gjør fortløpende vurderinger av behovet for eventuelle ekstraordinære uttak. Her vil jeg gjenta at den ønskede hovedprioritering fra den regionale rovviltnemnda om felling av en hannjerv i Finndalen ble fulgt opp av Miljødirektoratet.

Anne Tingelstad Wøien (Sp) [12:26:39]: Ja, det er jo ingen som søker om skadeforebyggende felling av jerv hvis det ikke er jerv i området. Det er å misforstå, mener jeg.

Jeg kan også vise til Løten og Vang Beitelag. De søkte om skadeforebyggende fellingsstillatelse i beiteprioritert område i Hedmark i februar/mars i år – som de gjorde i fjor. I fjor fikk de svar i juli. I år har de ikke fått svar. De

har heller ikke fått svar på en klage de sendte inn i oktober i fjor, til tross for flere purringer. Irritasjonen er nå så stor at statsråden faktisk er anmeldt for ikke å ha kommet med svar fra Miljødirektoratet.

Hvilke tiltak vil statsråden foreta seg overfor Miljødirektoratets praksis med totalt uakseptabel svarfrist på søknader om skadeforebyggende fellingstillatelser? Og hvordan vil statsråden ta ut de resterende rovdirene før beitesesongen setter i gang for fullt?

Statsråd Vidar Helgesen [12:27:35]: Et samlet storting er enig om at vi skal ha en forvaltning av store rovdyr som skal føres slik at bestandene er så nær bestandsmålene som mulig. Miljødirektoratet følger disse registreringene nøye og gjør som sagt fortløpende vurderinger av eventuelle ekstraordinære uttak.

Når det gjelder forebyggende tiltak i rovviltprioriterte områder, er det også i tråd med rovviltforliket at det skal man gjøre for å redusere og avverge skader. Tidlig ned-sanking kan være et slikt tiltak. Miljødirektoratet kan også gi aksept for ekstraordinær felling, men man må samtidig holde seg til bestandsmålet.

Så langt er det altså registrert fire ynglinger av jerv innenfor prioritert jerveområde i Oppland denne våren, og det er eksakt på bestandsmålet for regionen.

Spørsmål 10

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Anniken Huitfeldt til barne- og likestillingsministeren, vil bli besvart av helse- og omsorgsministeren på vegne av barne- og likestillingsministeren, som er bortreist.

Anniken Huitfeldt (A) [12:28:51]: «De fleste i Norge er enig i at kvinner og menn skal ha like muligheter. Sånn er det ikke i dag. Kvinner møter større hindringer i sine liv enn menn. Å fjerne hindringene krever politisk vilje og handling. Kutt i deltidsmidler, svekkelser av arbeidsmiljøloven og fjerning av de viktigste virkemidlene i likestillingsloven er noen eksempler på regjeringens politikk som ytterligere reduserer kvinners muligheter.

Er denne politikken et resultat av at regjeringen mener økt likestilling i samfunnet ikke er en politisk oppgave?»

Statsråd Bent Høie [12:29:27]: Jeg vil takke representanten Huitfeldt for spørsmålet, som jeg besvarer på vegne av barne- og likestillingsministeren.

Norge har kommet langt når det gjelder likestilling. Samtidig – og på tross av flere tiår med satsinger – har vi fortsatt utfordringer. Kvinner og menn har like rettigheter, men ikke alltid like muligheter.

Regjeringen vil styrke likestillingen og skape et bedre diskrimineringsvern for alle. I tilknytning til Huitfeldts spørsmål vil jeg trekke fram tre saker:

Regjeringens stortingsmelding om likestilling legger grunnlaget for et langsiktig og målrettet arbeid innenfor fem områder der det fremdeles er tydelige utfordringer:

vold og overgrep, oppvekst og utdanning, arbeidsliv, helse, næringsliv og entreprenørskap.

Dernest: Forslaget til ny og felles likestillings- og diskrimineringslov gir et like godt vern, og på enkelte områder et bedre vern, mot kjønnsdiskriminering enn dagens likestillingslov. Mange har vært opptatt av at dagens lov, som den forrige regjeringen sto bak, er for uklar, bl.a. når det gjelder graviditetsdiskriminering. På dette og flere andre punkter foreslår vi å gjøre loven tydeligere, slik at det blir lettere å se hvilke rettigheter og plikter man har.

Til sist om endringene i arbeidsmiljøloven: Disse åpner for å gi arbeidstakere og arbeidsgivere flere muligheter til å finne løsninger lokalt og tilpasse arbeidstiden til familielivet for både kvinner og menn.

Regjeringen har også et mål om å åpne arbeidslivet for flere, og det er nå mulig med midlertidig tilsetning i inntil tolv måneder. Dette vil kunne lette veien inn på arbeidsmarkedet for grupper som vanskelig får innpass i dag. Jeg kan forsikre representanten Huitfeldt om at fast ansettelse fortsatt skal være regelen i norsk arbeidsliv.

Likestilling er en politisk oppgave, men det offentlige kan ikke vedta eller skape likestilling alene. Et likestilt samfunn er heller ikke noe vi har oppnådd én gang for alle. Likestilling skapes i et samarbeid mellom partene i arbeidslivet, kritiske likestillingsorganisasjoner, ulike fagmiljøer, i det offentlige ordskiftet og ved at enkeltpersoner og vi som fellesskap tar ansvar.

Anniken Huitfeldt (A) [12:31:46]: Jeg takker for presiseringen av at likestilling er en viktig politisk oppgave. I og med at det er helseministeren som er her i dag og besvarer spørsmålet på vegne av barne- og likestillingsministeren, kunne jeg tenke meg å stille spørsmål om ufrivillig deltid blant ansatte innenfor helse- og sosialsektoren. Der er det veldig mange kvinner, som i motsetning til arbeidsplasser som er dominert av menn, har en lav stillingsbrøk, ønsker seg en større stillingsbrøk og har en arbeidsdag som er slik at de må ringes til for å få nok i månedlig lønn.

Hva er helseministerens viktigste strategi for å redusere andelen ufrivillig deltid innenfor egen sektor?

Statsråd Bent Høie [12:32:30]: For den delen av sektoren som jeg har et direkte ansvar for, spesialisthelsetjenesten, er det et klart oppdrag å bidra til å redusere bruken av både deltidsstillinger, vikarer og midlertidige ansettelser. Ufrivillig deltid er fortsatt en utfordring. Jeg mener også at deltidsarbeid som ikke er frivillig, det at vi har så mange som jobber deltid i sektoren, er en utfordring for helsetjenesten, fordi dette er kompetanse og arbeidsinnsats som vi har stort behov for i årene framover. Derfor er det etter min oppfatning en generell målsetting å få flere heltdsstillinger i helsetjenesten. Det vil være en fordel for helsetjenesten, men det er selvfølgelig også en fordel for den enkelte med tanke på muligheten for opptjening av pensjonspoeng, inntekt osv.

Anniken Huitfeldt (A) [12:33:28]: Kan helseministeren si noe om hva som har vært den konkrete reduksjonen i ufrivillig deltid innenfor spesialisthelsetjenesten den

tiden han har vært helseminister? Vi innførte jo en lov våren 2013 – som riktig nok Høyre stemte imot, men som de heldigvis videreførte – som hadde som klart mål å redusere andelen ufrivillig deltid bl.a. i helsesektoren. Hva har tallene på dette området vært siden helseministeren tok over?

Statsråd Bent Høie [12:34:04]: Jeg har ikke de tallene foran meg nå, men jeg har et veldig klart inntrykk av at dette er noe som det jobbes godt og systematisk med i spesialisthelsetjenesten, og jeg er opptatt av og opplever også at mange kommuner tar dette i større og større grad på alvor. Jeg tror at lederne i sektoren ser at det ikke er en bærekraftig utvikling å ha en så stor andel deltidsstillinger i denne tjenesten som en har hatt til nå, rett og slett fordi vi kommer til å stå overfor en enorm rekrutteringsutfordring i årene framover.

Det er også et annet perspektiv på dette, det er at for pasienter og brukere er det en kvalitetsutfordring at de møter en så stor gjennomstrømning blant ansatte. Derfor mener jeg, i motsetning til spørteren, at de endringene som er gjort i arbeidsmiljøloven, også er viktige for å få til forbedringer i tjenestetilbudet og legge til rette for turnuser som er mer tilpasset både ansatte og ikke minst brukernes og pasientenes behov.

Presidenten: Spørsmål 11 er fra representanten Kjersti Toppe til helse- og omsorgsminister Bent Høie. Presidenten kan ikke se at Toppe er til stede, og vi går videre til spørsmål 12.

Spørsmål 12

Ingvild Kjerkol (A) [12:35:38]: «Kreftmedisin er et fag i rask utvikling, og nye behandlinger introduseres fortløpende. Mange av disse er spesialiserte og kostbare løsninger som utfordrer fellesskapets evne til å prioritere. Legemiddelindustrien begrunner høye priser med store utviklingskostnader for nye medisiner.

Hvordan og med hvilke virkemidler kan statsråden bidra til at det viktige FoU-arbeidet ved Oslo Cancer Cluster får en forutsigbar finansiering, slik at man unngår å lene seg på enkeltaktører i industrien?»

Statsråd Bent Høie [12:36:12]: Framtidens kreftbehandling utvikles kontinuerlig gjennom forskning. Kreft er det fagområdet som tildeles mest forskningsmidler, med 433 mill. kr eller 20 pst. av alle forskningsmidler innen helse. Midlene lyses ut av Forskningsrådet, de regionale helseforetakene og EUs rammeprogram for forskning, Horisont 2020.

Investeringen i kreftforskning gir resultater i form av nye behandlingsmetoder som kommer pasienten til gode. Persontilpasset medisin og immunterapi er eksempler på områder som Oslo Cancer Cluster framhever som nasjonale fortrinn innen helseforskning. Oslo Cancer Cluster legger til rette for samarbeid mellom aktører i hele verdikjeden – fra universiteter og sykehus til teknologiover-

føringskontorer og næringslivet. På den måten bidrar de til å hente ut resultater fra investeringene som gjøres i kreftforskningen.

Med legemiddelmeldingen, som Stortinget behandlet i februar, har vi fått en helhetlig, nasjonal legemiddelpolitikk. Ett av målene er å tilrettelegge for forskning og innovasjon, som er et nytt mål innen legemiddelpolitikken. Meldingen inneholder flere tiltak for å øke antallet og omfanget av kliniske studier innen alle behandlingsmetoder. En økning i kliniske studier vil kunne gi flere pasienter tilgang til utprøvende behandling, og det vil kunne danne grunnlag for næringsutvikling i Norge.

Jeg vil trekke fram noen relevante tiltak. Gjennom Forskningsrådet og helseregionene er det lyst ut midler til grunnforskning, anvendt forskning og innovasjon. Fra i år etableres også et nytt program for klinisk behandling-forskning i spesialisthelsetjenesten. Det skal gi forutsigbar finansiering av større, nasjonale kliniske studier som skal svare på behov som er identifisert av pasienter, i tjenesten, av beslutningstakere og av forskere selv.

Programmet vil åpne for industrisamarbeid, forutsatt at studien imøtekommer pasientens og tjenestens behov, og at studien er forankret i helseforetakene. Den nasjonale infrastrukturen for kliniske studier – NorCRIN – og rådgivningskontoret VIRIL i Statens legemiddelverk bidrar til en raskere og mer profesjonell gjennomføring av kliniske studier, i tråd med både tjenestens og industriens behov.

Regjeringen har helse og omsorg som et næringspolitisk satsingsområde. Vi ser betydningen av en sterk næringsklynge av internasjonalt format innen kreft i Norge. Når det gjelder de næringspolitiske virkemidlene og finansiering av klyngesamarbeidet, vil jeg vise til næringsministerens svar på spørsmål 7 nylig, da Nærings- og fiskeridepartementet koordinerer regjeringens politikk for å legge til rette for innovasjon og næringsutvikling.

Ingvild Kjerkol (A) [12:38:46]: Takk til statsråden for svaret. Nå var det noen som hvisket meg noe på vei inn i salen om at revidert inneholdt noe om Oslo Cancer Cluster, så det skal jeg spørre statsråden om. I tillegg har jeg lyst til å si noe om den litt uheldige og tabloide debatten om kreftbehandling, hvor man veldig fort henfaller til karakteristikk som «fare for en todeling» og «et klasseskille». Jeg tror vi er tjent med en opplyst debatt om dette hvis vi skal evne å prioritere, noe helsetjenesten må gjøre i større grad framover. Så i tillegg til at statsråden må svare på spørsmålet om revidert, om han har oversikt over alt som lå der i avtalen med hans samarbeidspartier, vil jeg spørre statsråden om hvordan han vil bidra til at vi håndterer debatten om disse dyre medisinene bedre i offentligheten.

Statsråd Bent Høie [12:39:38]: Når det gjelder revidert budsjett, må jeg innrømme at jeg har ikke fått innsikt i alle detaljene der ennå, så det kan jeg dessverre ikke svare på. Jeg vil tro at hvis det er noe på dette, vil det sikkert ligge under næringsministerens ansvarsområde, og da er ikke det en tekst som jeg har sett til nå, men det skal jeg raskt finne ut av.

Til det andre spørsmålet: Jeg er også opptatt av at

denne diskusjonen blir tatt på en god måte, og det er en av grunnene til at vi nå veldig snart kommer til å legge fram en egen stortingsmelding om prioritering og verdier i helsetjenesten.

Ingvild Kjerkol (A) [12:40:19]: Godt å høre at statsråden ikke var mer belest enn undertegnede – det er godt for selvfølelsen om ikke annet! Vi må vel finne ut av om Oslo Cancer Cluster har fått noen bidrag gjennom avtalen mellom regjeringspartiene og de øvrige samarbeidspartiene, etter hvert. En ting som er sikkert, er at Oslo Cancer Cluster bidrar veldig til at vi kan ta et større ansvar i Norge for å utvikle medisiner, og slik sett forhåpentligvis påvirke den markedssituasjonen vi befinner oss i. Jeg har lyst til å spørre statsråden: Hvor fort ser han at vi kan få framdrift i disse gode sakene vi har hatt i Stortinget? Jeg tenker spesielt på forslaget om mer industrisamarbeid knyttet til bio-banker og helseregistre, som regjeringspartiene prisverdig gikk inn for sammen med Arbeiderpartiet og et enstemmig storting, og hvordan man håndterer at virkemidlene ligger i ulike departementer.

Statsråd Bent Høie [12:41:16]: Til det siste mener jeg at vi har et godt samarbeid på tvers i regjeringen om disse spørsmålene. Det viser også de dokumentene som regjeringen legger fram. For eksempel er det slik at i den forskningsstrategien som regjeringen har lagt fram, løftes helseforskning fram, og i realiteten er det HelseOmsorg21-strategien og regjeringens handlingsplan der som er helsedelen av forskningsstrategien. Så her er det godt samarbeid. Vi ser også at av de virkemidlene som prioriteres nå på næringsministerens område knyttet til innovasjon og nyskaping, som brukerstyrt innovasjon, skattefond for ny støtte til IFO- og OFU-kontrakter, osv., tar helse en større og større andel. Det viser at disse virkemidlene som nå settes i gang på dette området, trefte helse, men også at det skjer utrolig mye spennende på helsefeltet. Det ble også framhevet av Innovasjon Norge i går. Vi skal ha en stor debatt om dette i morgen – en interpellasjonsdebatt – så da får jeg håpe vi kan komme nærmere tilbake til resten av problemstillingen.

Presidenten: Vi vil nå gå tilbake til spørsmål 11, fra representanten Kjersti Toppe til helse- og omsorgsministeren. Presidenten vil be representantene om å være til stede her i salen når spørsmålene skal stilles.

Spørsmål 11

Kjersti Toppe (Sp) [12:42:43]: Eg beklagar at eg ikkje var presis.

«Kvinneklinikken ved Haukeland universitetssjukehus er under hardt press. Pressa økonomi har ifølgje tillitsvalde ført til ein så låg bemanning at den kan vera ein fare for pasienttryggleiken. Fylkeslegen opna i vinter tilsynsak etter bekymringsmelding frå dei tilsette. Bergens Tidende kunne 24. mai 2016 melda at tilbodet om «Jordmor

i heimen» vert avvikla i sommar, utan at det vert lagt opp til fleire barselrom.

Meiner statsråden at dette er forsvarleg barselomsorg og eit innsparingstiltak som nybakte mødrer må akseptera?»

Statsråd Bent Høie [12:43:24]: Barseltiden er en sårbar periode både for kvinnen og for hennes familie, og de har behov for ekstra oppmerksomhet. Barselomsorgen gis i dag i samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Den omfatter sykehus, helsestasjoner og allmennlege- og jordmortjenester. Målgruppen er sammensatt. Familiene har ulik kulturbakgrunn, kvinner som føder, er eldre enn tidligere, det kan være svakt nettverk rundt familiene, og mange nye familier er uten erfaring med spedbarn. Det er skapt store forventninger til det å være gravid, føde og bli foreldre, og det er et stort behov for informasjon.

Den nasjonale faglige retningslinjen «Nytt liv og trygg barseltid», som kom i 2014, gir anbefalinger om innholdet i barseltilbudet. Den åpner for at tilbudet kan organiseres på ulike måter så lenge kvaliteten er tilfredsstillende og faglige hensyn er ivaretatt.

Sommeren er en travel tid ved alle føde- og barselavdelinger og stiller store krav til bemanningsplanlegging. Ved Kvinneklinikken på Haukeland har erfaring vist at en stor del av behovet for ekstra bemanning i sommerferien kan dekkes med egne ansatte som er villige til å ta ekstravakter. Å ha kjente kolleger å samarbeide med gir stabilitet og trygghet i en ekstra travel hverdag. Arbeidet med å få på plass avtaler med fagforeningene for å sikre samme sommeravvikling som tidligere år, er nå i slutfasen.

Tilbudet «Jordmor i heimen» – der kvinner fra Bergen kommune som ønsker tidlig hjemreise, får besøk av jordmor hjemme – har vært et populært alternativ til opphold i barselavdelingen siden 2014. Men for å sikre fødetilbudet i sommer har Helse Bergen sett seg nødt til å avvikle «Jordmor i heimen» i denne perioden. I stedet får kvinnene tilbud om opphold på barselavdelingen eller tidlig hjemreise med kontroll på poliklinikken. Kapasiteten ved poliklinikken er økt for å ta høyde for dette.

Når det gjelder bemanningssituasjonen ved Kvinneklinikken generelt, er jeg kjent med at det er opprettet tilsynsak hos Fylkesmannen i Hordaland. Derfor er vi nødt til å avvente Fylkesmannens rapport.

Presset på fødeavdelingene i sommerperioden stiller krav til god planlegging og prioritering for å sikre et forsvarlig tilbud. Det kan være nødvendig å gjøre midlertidige endringer i tilbudet enkelte steder. Helseforetakene må sikre at tilbudet ved føde- og barselavdelingene fortsatt tilfredsstillende til kvaliteten og pasientsikkerhet.

Kjersti Toppe (Sp) [12:45:46]: Tal frå Statistisk sentralbyrå viser at juni, juli og august er månadene da flest får barn i Noreg. Eg synest det er bekymringsfullt at «Jordmor i heimen» vert avvikla utan at barseltilbodet vert styrkt, utanom poliklinikken.

Jordmødrer har stått fram på TV 2, 26. mai, og vore generelt bekymra for sommartilbodet, både føde- og bar-

seltilbudet. Dei fryktar at låg grunnbemanning vert svært utfordrande i sommarmånadene, at ein ikkje vil klara den éin-til-éin-omsorga som er i retningslinjene, at det ikkje er nok plassar til fødande, som kan måtta sendast til andre sjukehus, og mangelfull oppfølging i barseltida.

Når kapasiteten på barsel vert tatt ned på Haukeland utan at kommunane er involverte, er det eit godt samarbeid, og er det tilfredsstillande i denne saka?

Statsråd Bent Høie [12:46:51]: Det er helt riktig som representanten sier, at antall fødsler øker om sommeren, og det kan jo Stortinget ta et betydelig ansvar for på bakgrunn av barnehageinntaket.

Så er det sånn at om sommeren ønsker også de som jobber på barselavdelingene, å ta sommerferie sammen med sin familie. Det skaper store utfordringer. Det er utfordringer som vi må ha tillit til at den lokale ledelsen håndterer i samarbeid med de tillitsvalgte og lager gode planer for. Da har, som jeg også sa i mitt svar, f.eks. det å bidra til at frivillige jobber ekstravakter, å organisere tjenesten på en annen måte om sommeren og å sikre at de som jobber om sommeren, også er personer som kjenner avdelingen, som er kolleger som en kjenner, og ikke baserer dette f.eks. kun på innleide vikarer, også med kvalitet å gjøre. Men jeg tror at vi er tjent med at de vurderingene gjøres lokalt, der ansvaret for forsvarlighet ligger.

Kjersti Toppe (Sp) [12:47:57]: I Bergensavisen i denne veka kunne vi lesa om ei kvinne som skulle ha planlagt keisarsnitt ved Haukeland, men som fekk beskjed om at ho måtte føda på Voss. Det var mot pasienten sitt ønske. Eg er ikkje imot at folk føder på Voss sjukehus, men grunngevinga brukt frå helseføretaket i denne saka var bemanningssituasjonen ved Kvinneklinikken på Haukeland. Da forstår eg at dei fødande reagerer. Det kan gjelda den som må føda på Voss, som sikkert får eit godt tilbød der, men det gjeld òg dei andre som skal føda på Haukeland, når det så tydeleg kjem fram at bemanningssituasjonen er eit problem i ei tid da vi veit at det vil vera fleire fødsler enn elles i året. Synest statsråden at eksempelet med denne kvinna er ein akseptabel praksis?

Statsråd Bent Høie [12:49:01]: Som jeg sa, vet vi at det blir flere fødsler om sommeren, men også at de ansatte i tjenesten ønsker å ta sommerferie sammen med sin familie på det tidspunktet andre har sommerferie. Det gir ekstra utfordringer, og det krever god planlegging.

Et av de tiltakene som Helse Bergen har satt i gang, er at planlagte keisarsnitt overføres til Voss. Det mener jeg virker som en fornuftig måte å håndtere den vanskelige situasjonen på. Dette er altså planlagte keisarsnitt. Det er også i tråd med de føringene som ligger for Stortinget i Nasjonal helse- og sykehusplan, om at en større del av kirurgiske inngrep og planlagt aktivitet kan overføres til sykehus i nærheten for å bygge opp om tilbudet der.

Det er selvfølgelig ønskelig at pasientene skal ha mulighet til å få et tilbud på sitt nærsykehus. Det ligger i bunnen. Men det er også sånn at i vanskelige tider må en kunne

gjøre fornuftige avveininger. Her mener jeg at det er gjort en fornuftig avveining.

Presidenten: Vi går da over til spørsmål 13.

Spørsmål 13

Kari Henriksen (A) [12:50:25]: «Få ting, om noe, er viktigere for et samfunn enn å beskytte sine barn. Likevel lever mange barn med daglige fysiske, psykiske og seksuelle overgrep. Arbeiderpartiet har øremerket 60 mill. kr til økt etterforskningskapasitet i politiet i årets budsjett. Vår regjering innførte Barnehus i Norge, og vi stod i front for loven om avhør innen 14 dager. Nå er det snart 3 år siden statsråden tok over ansvaret for disse barna. Fortsatt er ikke lovens krav nådd.

Når vil statsråden kreve av politiet at loven oppfylles?»

Statsråd Anders Anundsen [12:51:05]: La meg først få lov til å takke for at representanten Henriksen tar opp en viktig sak, og også for engasjementet som representanten Henriksen har for denne saksporteføljen og ikke minst de barna som rammes av både vold og seksuelle overgrep.

Men jeg har lyst til, bare for referatets skyld, å komme med noen presiseringer av de premisene som ligger i spørsmålet. Arbeiderpartiets budsjettforslag er ingen reell styrking av politiet, det er en øremerking innenfor politiets gjeldende ramme. Det betyr at det er vanskelig å identifisere om det i realiteten ville hatt noen praktisk betydning. Jeg har bare lyst til å nevne det.

I tillegg står det at Arbeiderpartiet gikk i front for loven om 14 dagers frist for avhør. Det er jo en lov som nå er endret. Nå har Stortinget etter forslag fra regjeringen gjennomført en avhørsreform som gjør at man har en helt annen avhørsmodell enn det Arbeiderpartiet kjempet for. Nå er det tre frister. Det er en ukes frist for de akutte tilfellene, en to ukers frist for de andre tilfellene og tre ukers frist hvis det er til barnets beste å ha en noe lengre frist enn de to første.

Status ved regjeringsskiftet etter åtte år med Arbeiderpartiet i regjering var at det var skjedd mye positivt, men det var også mye som ikke var skjedd. Da gjaldt det bare en 14 dagers frist for seksuelle overgrep, ikke for begge deler. Det var en gjennomsnittlig ventetid for barn på 42 dager i 2013 for seksuelle overgrep. For dem som var utsatt for vold, var det en gjennomsnittlig ventetid på 60 dager. Nå viser de siste tallene fra april at den gjennomsnittlige ventetiden for dem som har vært utsatt for seksuelle overgrep, er på 19 dager. Gjennomsnittet for alle saker er på 22 dager.

Så er det jo også sånn at man må måle om den innsatsen en regjering gjør på et område, har resultater eller ikke. Et av de viktigste måleparameterne her er hvorvidt man får en økning i antall anmeldelser. Siden 2013 har vi hatt en økning på omtrent 2 242 saker – fra ca. 2 650 saker i 2013 til ca. 4 890 saker. Det har altså vært vellykket og egentlig en suksesshistorie, det som vi har sett de siste tre årene, og det er veldig bra. I tillegg er barnehusene i 2016 styrket med

88 mill. kr, revidert inkludert, og det er nesten en dobling fra 2013, hvis jeg ikke husker feil.

Så er det gjennomført mange omfattende endringer. Jeg har vært inne på noen av dem. I tillegg har jeg vært veldig opptatt av at vi i hele ledelsesstrukturen – statsråd, politidirektør, politimester og påtaleledere – legger vekt på å sikre at vi skal komme innenfor de fristene som loven setter. Sist tok jeg dette opp på påtaleledermøtet i forrige uke på torsdag, med alle påtaleledere og politimestre til stede, og vi avkrever en grundig plan for hvordan vi skal komme innenfor lovens frist. Men det er faktisk gjort en kjempeinnsats til barnas beste her.

Kari Henriksen (A) [12:54:10]: Jeg er helt enig med justisministeren i at det gjøres en god jobb og en innsats blant mange ansatte, men likevel er vi ikke i mål, og vi må være utålmodige etter å komme videre.

Avbyråkratiserings- og effektiviseringskuttene i politiet, som statsråden har innført, har verken ført til færre byråkrater eller mer effektivisering, så langt jeg kan se. På tre år har disse kuttene gitt utslag i politiet på 260 mill. kr, og det betyr at årets budsjett er ca. 260 mill. kr mindre enn det ville ha vært uten disse kuttene. Og det handler om prioriteringer, for samtidig er det gitt 21 mrd. kr i skatteuttak, og det er et rekordhøyt uttak av oljepenger uten at vi kan se noen gjenspeiling i budsjettene og heller ikke i tiltak som kommer disse barna til gode.

Som en kuriositet kan det nevnes at et prosjekt ved Kvinneuniversitetet i Nordland for å øke kompetansen om vold har fått avslått en søknad på 600 000 kr. Hvilke nye tiltak vil statsråden gjøre for å komme videre?

Statsråd Anders Anundsen [12:55:18]: Engasjementet i denne saken er veldig bra, men jeg synes det forkludres litt av en historiefortelling som er under enhver kritikk.

For det første er effektiviseringskuttene ikke noe statsråden har pålagt, det er noe regjeringen har pålagt alle offentlige virksomheter, og det gjelder selvfølgelig også for virksomhetene i justissektoren. Det representanten glemmer å si, er at vi i samme periode har styrket politiet med 3 mrd. kr. Vi har altså hatt en styrking av politibudsjettet på 3 mrd. kr, vi har bevilget penger til 1 054 nye politifolk, og det er over 100 flere politijurister på lønnslistene nå enn det det var ved regjeringsskiftet. Det har altså vært en dramatisk satsing, som skal komme disse barna til gode, og vi ser resultater av den satsingen.

Vi har også gjort om på hele måten Politidirektoratet jobber med disse sakene på. Det er gjort en kjempejobb i politiet for å snu dette etter et meget sterkt politisk press, og jeg følger opp dette med politidirektøren hver eneste måned, når vi har våre faste møter, for å sikre at det er nødvendig fremdrift.

Kari Henriksen (A) [12:56:24]: Jeg hører at engasjementet er stort, og det gleder meg. Jeg vet at justisministeren også har hatt et stort engasjement i dette.

De kuttene vi nå ser – dette som kalles for avbyråkratiseringskuttet, som i hvert fall ikke har ført til færre byrå-

krater, og effektiviseringskuttet, som vi ikke har noen målbar tallstørrelse å forholde oss til for å se om virker – vet vi tilsvarende ca. 300 stillinger. Da er det, mener jeg, litt for lett å vise til de store sekkepostene og liksom inkludere alle disse sekkepostene og det store rammebudsjettet i justissektoren og si at det kommer barna til gode. Disse barna står fremdeles i kø, det er fremdeles altfor mange fristbrudd, og det er det som er bekymringsfullt. Da mener jeg at det er muligheter for denne regjeringa til å foreta andre prioriteringer når det gjelder budsjett, enn det de har gjort.

Det er helt riktig, som statsråden sa, at vi har ikke tilført midler, men vi har øremerket dem, og det tror vi ville hatt større effekt enn det som justisministeren har gjort.

Statsråd Anders Anundsen [12:57:27]: Det blir ikke flere ansatte av å øremerke midler, det blir de samme ansatte. Siden regjeringsskiftet er det nesten 1 500 flere ansatte i norsk politi, så det blir veldig bakvendt å bruke tallene på den måten som representanten Henriksen gjør. Det vet for så vidt representanten Henriksen selv veldig godt også.

Regjeringen har prioritert dette området veldig sterkt, ikke minst ser vi det på de resultatene som regjeringen leverer på dette området. Men vi er ikke i mål. Jeg er helt enig i at det ikke er akseptabelt at vi ikke holder fristene i de sakene hvor vi skal holde fristene. Derfor er det satt i gang en rekke tiltak både for å analysere ressursbehov, ressursbruk, saksflyt, oppfølging av de enkelte sakene og deling av «best practice» – vi jobber altså kontinuerlig med forbedringer. Er det ett område regjeringen virkelig har sats på, så er det dette. Og vi ser resultatene. Vi ser nå også at vi får flere anmeldelser, og det er veldig, veldig viktig for troverdigheten til politiet og hele rettssamfunnet på akkurat dette feltet, ikke minst fordi det er så viktig for de barna som er berørt av dette.

Jeg er veldig glad for engasjementet til spøreren, men jeg synes vi må forholde oss litt mer til fakta.

Spørsmål 14

Karianne O. Tung (A) [12:58:45]: «Det er et viktig prinsipp at utdanning i Norge er gratis og at unge skal ha et like godt tilbud, uavhengig av inntekt. De siste årene har antallet elever på private videregående skoler steget og stadig flere betaler for profesjonell leksehjelp. Mange foreldre har ikke råd til å betale for dette. Statsråden har i denne perioden åpnet for flere privatskoler og mer privatundervisning.

Hvilke konkrete grep vil statsråden gjøre for å stoppe denne utviklingen og sikre alle barn reelt sett like muligheter til en god utdanning?»

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [12:59:18]: De aller fleste elever i Norge går i den offentlige skolen. I dag er det rundt 3 pst. av grunnskoleelevene og vel 7 pst. av elevene på videregående skole som går på private skoler – friskoler, som loven kaller dem når de får offentlig støtte. Også i fremtiden vil det store flertallet av de norske elevene gå i offentlige skoler, og regje-

ringens viktigste jobb er derfor å styrke den offentlige skolen.

Spørsmålsstilleren sier at det i de siste årene har blitt flere elever i de private skolene. Jeg vil bare understreke at det har vært en stigning også under forrige regjering i de årene der.

Samtidig som den offentlige skolen er det viktigste, for der er det flest elever som går, så er vi opptatt av at man skal ha en mulighet til å kunne velge mellom forskjellige typer skoler. Den nye friskoleloven som trådte i kraft for rundt et år siden, har som utgangspunkt at flere offentlig finansierte friskoler kan bidra til økt mangfold, utvikling og læring mellom skoler. Vi mener at flest mulig av de private aktørene bør være godkjente friskoler med offentlig støtte, nettopp for at det også gir lave skolepenger og lovfestede krav til innhold og kvalitet. De begrensningene i adgangen til å ta elevbetaling som følger av friskoleloven, bidrar dermed til å gi reelle muligheter til å velge friskole for flere. Den nye friskoleloven innebærer på ingen måte noe frislipp. Godkjenningsordningen er skjønsmessig, og det er ingen rett til godkjenning.

Men tilbake til den offentlige skolen hvor de aller fleste elevene går og kommer til å gå: Mitt klare utgangspunkt er at alle elever, uavhengig av bakgrunn og økonomi, skal få en opplæring av høy kvalitet i den offentlige skolen. For at det skal bli en realitet, må vi hele tiden jobbe med å gjøre skolen bedre. Grunnmuren er sterk. Veldig mye er veldig bra, men vi kan og må bli enda bedre. Vi satser f.eks. stort på videreutdanning av lærere, på en egen realfagsstrategi for å løfte matematikk og naturfag, på Språkløyper, altså forsterket lese- og skriveopplæring, program for bedre gjennomføring for å få ned frafallet, tidlig innsats og, sammen med våre samarbeidspartnere, flere lærere også på første og fjerde trinn. Det er bare noen eksempler.

Jeg tror at den typen styrking av den offentlige skolen er viktig for ikke å skape økt etterspørsel etter privatlærere til leksehjelp mv. Samtidig er utviklingen i leksehjelpmarkedet en utfordring, særlig hvis det tyder på at flere foreldre føler at de må betale seg til private tilleggstjenester fordi de ikke mener skolen er god nok, eller for å få den undervisningen barna trenger. Det er også et paradoks at markedet øker mest i Oslo. Dette har vi ikke nøyaktig kunnskap om, men kanskje sannsynligvis gjør det det, samtidig som Osloskolen på de fleste måleparametere vi har, kommer ut som en av de aller beste i landet.

Vi kan ikke forby privatlærere, så mitt svar vil være at vi må fortsette å jobbe for å gjøre den offentlige skolen enda bedre.

Karianne O. Tung (A) [13:02:25]: Jeg legger merke til at kunnskapsministeren på den ene siden forfekter et utdanningssystem som skal ha like muligheter for alle, samtidig som han på den andre siden ikke kan gi et konkret svar på hvordan han vil stanse den utviklingen som reproduserer sosiale forskjeller fra generasjon til generasjon.

Det er slik at på kunnskapsministerens vakt har privatmarkedet for leksehjelp økt betraktelig, med over 100 nye private timelærervirksomheter hvert eneste år siden 2013. Og dette har skjedd uten at ministeren, som faktisk

har ansvaret for skolen, har gjort så veldig mye mer enn å være bekymret over denne utviklingen.

Så mitt spørsmål er: Når skal kunnskapsministeren slutte å være bekymret for utviklingen innen privat leksehjelp og komme med konkrete tiltak som faktisk sikrer utdanningsmuligheter for alle?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:03:17]: Nettopp fordi vi gjør mer enn å være bekymret, så er de tiltakene jeg nevnte, de viktigste. Altså: Vi løser ikke problemstillingen rundt privat leksehjelp ved å gå etter private leksetilbydere. Hvis Arbeiderpartiet mener at løsningen er å forby folk å kjøpe privat leksehjelp, eller å opprette den type firmaer, så må de gjerne mene det – jeg har ikke hørt det før, men hvis de mener det, så er det greit. Det mener ikke jeg er løsningen. Løsningen er jo nettopp å gjøre det vi vet fungerer for å styrke de elevene som trenger skolen mest: begynneropplæring, forsterket innsats på videreutdanning, faglig påfyll, enda større oppmerksomhet rundt – og flere krav til – at de elevene som henger etter, allerede tidlig i skoleløpet blir fanget opp og får ekstra oppfølging. Det mener jeg er de aller viktigste tiltakene.

Hvis det er slik at Arbeiderpartiet har konkrete forslag til hvordan man skal gjøre noe med et privat marked for leksehjelp, så hører jeg gjerne dem – jeg har ikke hørt det til nå – men jeg mener altså at de tiltakene for å styrke skolen, er de viktigste.

Karianne O. Tung (A) [13:04:18]: Kunnskapsministeren var også i sitt svar inne på friskoleloven. Det er et velkjent standpunkt fra både ministeren og regjeringens parti Høyre – og man har fremhevet ved flere anledninger – at konkurranse er det viktigste tiltaket for å gjøre den offentlige skolen bedre. Det er slik at innføringen av den nye friskoleloven var et av de første tiltakene som regjeringen og kunnskapsministeren satte i gang etter stortingsvalget i 2013.

Mener ærlig talt kunnskapsministeren at konkurranse mellom offentlige og private skoler faktisk er det viktigste virkemiddelet for å gjøre den offentlige skolen bedre?

Statsråd Torbjørn Røe Isaksen [13:04:54]: Nei, det mener jeg ikke. Det har jeg aldri ment, og jeg tror aldri jeg har sagt at det er det viktigste tiltaket for å gjøre offentlig skole bedre. Nei! Da Høyre gikk til valg, var det ikke slik at vi gikk til valg på at det største løftet i skolen var konkurranse mellom skolene. Nei, vi sa at det viktigste tiltaket for å gjøre offentlig skole bedre er å ruste opp kunnskapen og kvaliteten i skolen, f.eks. gjennom et stort lærerløft, gjennom å øke satsingen på videreutdanning, at en må ha klare krav til elevene, og sørge for at man følger opp de elevene som henger etter.

Og så er det en diskusjon: Kan det også være slik at det at man har mangfold innenfor det offentlige Skole-Norge, kan bidra til noen nye ideer og også være sunt? Ja, det tror jeg. Jeg tror i hvert fall ikke den offentlige skolen tar skade av at man også har mulighet til å opprette friskolealternativer. Etter hva jeg vet, så mener heller ikke Arbeiderpartiet det, all den tid det var en kraftig

vekst i antallet friskoleelever også under de rød-grønnes periode.

Spørsmål 15

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:06:12]: «I spørretimen 16. mars 2016 gjorde statsministeren det helt klart at regionalisering av leveringsplikt var en svært viktig del av regjeringens fiskeripolitikk. 18. mai 2016 varsler regjeringen at den skal håndheve en leveringplikt i Mehamn, i forbindelse med diskusjonen om Findus-etablering der. Dette er svært gledelige nyheter, men stikk i strid med regjeringserklæringen og statsministerens opplysninger i spørretimen.

Hva er regjeringens fiskeripolitikk nå, og er regionalisering forkastet?»

Statsråd Per Sandberg [13:06:48]: Regjeringens ståsted i dag er jo det vedtaket som Stortinget gjorde 5. april. Det vedtaket står seg inntil kommisjonen som bl.a. skal gjennomgå alle pliktene, har levert sin vurdering til meg og jeg kommer til Stortinget.

Regjeringen foreslo flere fiskeripolitiske tiltak i Meld. St. 10 for 2015–2016. Blant annet foreslo vi en regionalisering av leveringsplikten, å oppheve bearbeidingsplikten og å nedsette en kommisjon som skulle vurdere kostnadene i forhold til aktivitetsplikten, både for fartøy, industri og lokalsamfunn.

Den 5. april ble dette behandlet i Stortinget, og Stortinget anmodet da regjeringen om å sette ned en kommisjon med et mandat som skulle vurdere alt dette.

Regjeringen arbeider nå selvfølgelig med å følge opp Stortingets vedtak og har derfor oppnevnt en ekspertgruppe som skal vurdere hele pliktssystemet. Stortingets mandat gir gruppen oppdrag om å vurdere både innstramminger, liberalisering av pliktene, samt andre modeller med det for øye at intensjonene med de ulike pliktene blir oppfylt. Dette innebærer beskrivelser av flere alternativer, inkludert regjeringens forslag i sjømatmeldingen, og både de økonomiske, samfunnsmessige og juridiske sidene skal vurderes. Dette er bestillinger fra Stortinget, vedtatt 5. april. I overensstemmelse med det Stortinget har sagt, skal jeg komme tilbake til Stortinget i løpet av dette året.

Men regjeringens politikk når det gjelder leveringsplikten og det ønsket, ligger fast. Jeg tror fortsatt at en regionalisering av leveringsplikten ville ha gitt bedre og sterkere tilgang til råstoff. Det som det ble fokus på nå, var at Findus ønsket å etablere seg i Mehamn, og signalene fra Findus var at da måtte de ha noenlunde garantier for tilgang til råstoff, og i dagens regelverk ligger det at tre trålere har en plikt til å levere nesten 5 000 tonn til Mehamn. Det er det vi har gjort, og det er det Stortinget har sagt at skal gjøres fram til det foreligger en innstilling eller en vurdering fra denne kommisjonen, som jeg skal komme tilbake til Stortinget med.

Så regjeringens politikk ligger fast, men er satt på vent inntil Stortinget har fått sitt ønske og sine vedtak oppfylt.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:09:48]: Det som gjør denne saka litt spesiell, er at dette ville vore heilt umogleg dersom regjeringa hadde fått gjennomslag for sin politikk. Ein kunne ikkje reist til Alta og invitert ordførarar og politisk leiing i Mehamn til å kome på besøk og seie at no skal ein handheve leveringsplikta slik at det kan bli mogleg for etablering av ei Findus-bedrift der. Det er det som gjør denne saka litt spesiell.

No har eg eigentleg to spørsmål, så kan ministeren velje, eller eventuelt svare på begge: Korleis ville regjeringa ha løyst denne floken dersom ein ikkje hadde blitt redda av Stortinget når det gjeld leveringsplikt?

Det andre er: Kva slags tiltak vil ministeren ta i bruk viss ein skal handheve denne leveringsplikta, slik at ein er forsikra om at det blir levert fisk i Mehamn, slik at ein kan etablere Findus, som statssekretæren til ministeren har vore oppe og lovd på vegner av regjeringa?

Statsråd Per Sandberg [13:10:48]: Regjeringens forslag i Meld. St. 10 var jo en regionalisering av leveringsplikten. Så foreslo regjeringen å sette ned en kommisjon for å vurdere aktivitetsplikten. Så uavhengig av hvilket vedtak som ble fattet den 5. april i Stortinget, hadde disse 4 700 tonn ligget i Mehamn. Det man er avhengig av, er å ha en industri der som tar imot dette råstoffet. Jeg registrerer at de som har disse pliktene og denne aktivitetsplikten, har, også etter at det ble fokus på dette, sagt at disse pliktene står dem ved. Men så er det prisfastsettelsen som nå er utfordringen. Her var det den forrige regjeringen med SV og Arbeiderpartiet som laget en prisfastsettelse i 2010, som gjør det mer kostbart å ta imot råstoffet. I tillegg har tidligere regjeringer laget forskrifter som har fordyret leveransen til industrien.

Torgeir Knag Fylkesnes (SV) [13:11:52]: Desse pliktene heng nøye saman. Men sidan ministeren ikkje direkte svara på nokon av dei to pasningane som denne representanten sende, ønskjer eg å stille eit spørsmål – eg håpar verkeleg ministeren svarar på dette: Korleis skal ministeren sikre at fisk kjem til Mehamn i tråd med det statssekretæren hans lovde i Alta på vegner av regjeringa? Korleis skal det sikrast? Vil det vere sanksjonar? Vil det vere tiltak? Vil det vere bøter? Korleis vil ministeren sørge for å handheve den plikta dei her har?

Statsråd Per Sandberg [13:12:31]: Jeg kan ikke sikre noe som helst, men jeg kan f.eks. reversere forskriftene som den rød-grønne regjeringen endret i 2010. Jeg kan endre forskriften som gjør at det blir kostbart å levere råstoffet der plikten ligger, som tidligere regjeringer har vedtatt, men det har altså Stortinget og SV sagt til meg gjennom vedtak 5. april at jeg ikke har lov til å gjøre. Jeg må vente til denne kommisjonen kommer med sin innstilling. Akkurat nå er det stortingsvedtaket – SV og Arbeiderpartiet – som hindrer meg i å bruke de mulighetene som finnes for at det skal bli en større sjanse for industrietablering i Mehamn. Men hvis SV og Arbeiderpartiet signaliserer til meg at forskriftene fra 2010 og tidligere forskrifter gjør det dyrt for industrien å etablere seg, fordi råstoffet blir for

dyrt, så må jeg kunne vurdere det, men da må det komme et initiativ fra Stortinget om det.

Spørsmål 16

Ingrid Heggø (A) [13:13:52]: Eg tillèt meg å stilla følgjande spørsmål til fiskeriministeren:

«Våre største og viktigaste naturressursar finn me i kyst- og havområda. Dette er ressursar me må sikra at fellesskapet kan ha kontroll med også i framtida. Dei som kom føre oss sikra eigarskap til vannkrafta, og det same vart gjort med petroleumsressursane. Me må ikkje sette oss i ein situasjon der me ikkje lenger har herredøme over våre fiskeressursar. I regjeringsplattforma vert det tatt til orde for evigvarande fiskekvoter.

Er dette noko statsråden har planer om å følgje opp?»

Statsråd Per Sandberg [13:14:29]: Først må jeg få lov til å si at spørsmålet, det temaet som representanten Heggø tar opp, er veldig viktig. Jeg tror ikke det er noen politisk uenighet heller om at vi skal sikre eierskap til ressursene våre. Det er viktig i alle sammenhenger.

La meg også slå fast i kjølvannet av det – og det tror jeg vi er politisk enige om også – at fiskeressursene tilhører fellesskapet, fellesskapet i Norge. Dette er uomtvistelig slått fast i havressursloven, og det kunne enkelt formuleres slik, det er ikke vanskeligere, at fisken som svømmer rundt i havet, er ikke i privat eie, og det utgangspunktet tror jeg vi alle har. Private aktører, slik som i dag, kan derimot få rett til å drive ervervsmessig høsting av disse fellesskapsressursene gjennom tildeling av ulike tillatelser og ulike konsesjoner. Hvor mye hver aktør kan fiske, avgjøres av de årlige kvotefastsettelsene. Drift av moderne fiskefartøy krever store investeringer. Det er derfor av helt avgjørende betydning at rammevilkårene for drift av fiskefartøy er både forutsigbare og langsiktige. Jeg håper at vi i Stortinget greier å få på plass vedtak som er langsiktige og forutsigbare for hele næringen.

En side av denne debatten er spørsmålet om varighet – det er slik jeg tolker spørsmålsstilleren – i strukturkvoteordningene. I Volstad-saken slo Høyesterett fast at Stoltenberg II-regjeringens gjeninnføring av en forhåndsfastsatt tidsbegrensning for hvor mange år det kan tildeles strukturkvote, ikke var i strid med Grunnlovens forbud mot å gi en lov tilbakevirkende kraft. Da er i hvert fall det på det rene.

Regjeringens primærsyn på det med tidsavgrensning er nedfelt i Sundvolden-plattformen. Der sier regjeringen at «strukturerte kvoter skal være tidsbegrenset». Dette ville liketilt tildeling av strukturkvoter med tildeling av grunnkvoter, altså den kvoten som tildeles i kraft av at det er tildelt en tillatelse for å eie fiskefartøy og drive dette i visse fiskerier.

Men nå er det slik at Eidesen-utvalget sitter og jobber, og de er sannsynligvis ferdig i løpet av dette året. Så får vi komme tilbake til de store spørsmålene når det arbeidet foreligger.

Ingrid Heggø (A) [13:17:36]: Eg forstår svaret ditt slik at viss ein har fleirtal i Stortinget for det når Eidesen-utvalet legg fram innstillinga si, så ønskjer regjeringa å innføra evigvarande kvotar. Til det har eg berre éin ting å seia: Arbeidarpartiet kjem til å reversera det med ein gong vi kjem i regjering.

Denne regjeringa har lagt stein på stein og gjort endringar bort frå det som var utgangspunktet i spørsmålet mitt – fellesskapsressursane som tilhøyrrer det norske folk, endringar som gjer at fiskekvotane vert samla på stadig færre hender. Når vil ministeren lytta til det norske folk og setja i verk tiltak for å stoppa nettopp det at kvotane vert samla på stadig færre hender?

Statsråd Per Sandberg [13:18:31]: Jeg synes det er veldig interessant at representanten Heggø i en rekke sammenhenger har sagt til statsråden at nå er alt fryst, nå skal en ikke ta noen avgjørelser – en skal ikke ta noen beslutninger nå. Det er fullt mulig at representanten Heggø og Arbeiderpartiet har en agenda der man ikke ønsker å ta de beslutningene nå, fordi man ønsker å ta dem selv når man eventuelt måtte komme i regjering igjen. Det er fullt mulig.

Nå er det altså nedsatt et kvoteutvalg, men jeg hører at Arbeiderpartiet har tatt sine beslutninger i forkant av hva dette kvoteutvalget måtte komme med. Da er det altså sånn at Arbeiderpartiet og representanten Heggø mener at alle andre politiske partier og politikere ikke bør foreta seg noe som helst før innstillingen fra kvoteutvalget ligger der, men at Arbeiderpartiet kan gjøre det. Det er interessant i seg selv. Men: Jeg har registrert at det er stor politisk uenighet også her, men jeg vil avvente kvoteutvalget.

Ingrid Heggø (A) [13:19:39]: For Arbeidarpartiet har det alltid vore viktig å slå fast at fiskeressursane tilhøyrrer det norske folket i fellesskap og skal medverka til å sikra sysselsetjinga og busetjinga i kystsamfunna våre. Det vik vi ikkje på.

Og det er ikkje vi i Arbeidarpartiet som har skapt usikkerheit rundt deltakarlova. Det er ikkje vi i Arbeidarpartiet som har skapt usikkerheit kring evigvarande kvotar.

Vil Sandberg stå saman med Arbeidarpartiet og lytta til det norske folket, sikra fellesskapen kontroll med fiskeressursane og sikra sysselsetjing og verdiskaping langs heile kysten når vi får innstillinga frå Eidesen-utvalet? Det er godt mogleg å stilla visse vilkår.

Statsråd Per Sandberg [13:20:27]: I mitt første svar slo jeg fast at fiskeressursene tilhører fellesskapet i Norge, at dette er uomtvistelig slått fast i havressursloven, og at fisken som svømmer i havet, ikke er i privat eie.

Mer tydelig kan man ikke være. Men jeg skjønner at Arbeiderpartiet har en egen forvirring internt, for det er ulike signaler å få fra Arbeiderpartiet. I dag har jeg hatt et omfattende, stort møte med sju-åtte ordførere fra Arbeiderpartiet, og det var ulikt syn der også, når det gjaldt både deltakerloven, kvote, strukturering osv. Men, som jeg sier, disse store politiske spørsmålene har jo Arbeiderpartiet og Stortinget sagt at jeg skal avvente til Eidesen-utval-

get kommer med sin innstilling, og det har jeg til hensikt å gjøre.

Spørsmål 17

Dag Terje Andersen (A) [13:21:46]: Som presidenten sa, går mitt spørsmål til arbeids- og sosialministeren:

«En styrke ved det norske arbeidslivet har vært at vi har klare ansettelsesforhold med avklart arbeidstid og lønn. Utviklingen av såkalte faste ansettelser uten lønn mellom oppdrag utfordrer dette. I Innst. 368 S (2014-2015) fastslo et enstemmig storting at lovens forarbeider støtter at lovens intensjon for faste ansettelser ikke ivaretas av disse kontraktsformene.

Hva har statsråden gjort for å følge opp dette?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:22:23]: I juni 2015 behandlet Stortinget et representantforslag fra Senterpartiet om å forby kontrakter om «fast ansatt uten garantilønn». Forslaget fikk ikke flertall, men en samlet komité pekte på en utfordrende utvikling og delte forslagsstillerens bekymring for utviklingen i deler av arbeidsmarkedet med økende tendens til bruk av kontraktsformer av denne typen. I innstillingen ba komiteens flertall statsråden bidra til en felles forståelse av hvordan regelverket skal tolkes, og om å vurdere disse spørsmålene sammen med partene i arbeidslivet.

I Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd 22. september 2015 startet daværende statsråd Eriksson en dialog med partene i arbeidslivet om utviklingen i bruk av ulike tilknytningsformer i arbeidslivet. Dette ble fulgt opp med et brev til partene, bl.a. om utbredelsen av kontraktstypen «fast ansatt uten garantilønn» og eventuelle behov for presisering av «fast ansettelse» i arbeidsmiljøloven.

Den 19. november 2015 avholdt Arbeids- og sosialdepartementet et fagseminar om tilknytningsformer i arbeidslivet med partene, forskere og underliggende etater. Her var fast ansettelse uten garantilønn et sentralt tema. Det har også vært møte på politisk nivå om temaet, senest i februar i år. Dialogen med partene har vist at det er ulike syn på kontraktsformen, både av faktisk og rettslig art. Arbeidstakersiden, særlig LO, har framhevet at avtaleformen ikke innebærer trygghet for arbeid og inntekt, mens hensynet til fleksibilitet ofte framheves fra arbeidsgiversiden. Prosessen så langt har også vist at det fortsatt er behov for mer kunnskap, bl.a. om utbredelsen av kontraktsformen i ulike bransjer.

Jeg mener at det ikke er opplagte svar i denne saken, og de ulike syn er noe av grunnene til at det er viktig å følge utviklingen av tilknytningsformer i arbeidslivet nøye framover. Jeg viser også til at Arbeids- og sosialdepartementet har satt i gang et flerårig forskningsprosjekt for å framskaffe økt kunnskap om ulike tilknytningsformer i arbeidslivet. Det er særlig fast ansettelse, midlertidig ansettelse, innleie og entrepriser, og samspillet mellom disse, som skal følges opp over tid. I tillegg pågår det en sterk teknologisk omstilling i arbeidslivet som også påvirker organiseringen av arbeid, f.eks. den såkalte delingsøkonomien. Finans-

departementet har nedsatt et offentlig utvalg som utreder sider ved dette, herunder hvilke konsekvenser det har for arbeidslivet.

De ulike problemstillingene rundt både bemanningsbransjen og tilknytningsformer i arbeidslivet må ses i sammenheng. Det er viktig å ha med seg hensynet til den enkelte arbeidstakers trygghet for arbeid og inntekt, samtidig som vi sikrer nødvendig fleksibilitet. Vi har nær kontakt med partene og følger utviklingen nøye på dette området.

Dag Terje Andersen (A) [13:25:24]: Bakgrunnen for den merkningen som jeg viste til, var behandlingen av Prop. 74 L for 2011–2012, der det ble sagt:

«Uten tilstrekkelig garantilønn og forutsigbarhet med hensyn til tilgang på oppdrag, vil en «fast ansettelse» i vikarbyrå i realiteten ikke innebære mer enn midlertidig ansettelse.»

Det er altså sånn at Stortinget har vært tydelig. Når statsråden sier at det er noe uklart hvordan en skal oppfatte regelverket, er altså Stortinget uenig i det. Derfor gjentar jeg spørsmålet mitt, for vi ser bl.a., for å si det direkte, at NHO Service legger ut på sine sider en oppskrift på hvordan en skal kunne kalle folk fast ansatt, men uten å betale lønn mellom oppdrag. Det er etter vår oppfatning en veldig undergraving av seriositeten i norsk arbeidsliv, og jeg vil spørre: Er statsråden enig i det?

Statsråd Anniken Hauglie [13:26:26]: Først og fremst vil jeg si at det er tverrpolitisk enighet om at fast ansettelse skal være hovedregelen i norsk arbeidsliv, og at vi jobber sammen for et seriøst og ordnet arbeidsliv. Men det er ulike syn på lovligheten av ansettelsesformen «fast ansatt uten garantilønn», og det er ulike syn mellom partene og hvordan dette skal håndteres. Jeg er opptatt av at partene kan komme med innspill og komme til enighet om hvordan man skal oppfatte dette. Jeg er opptatt av at vi ikke nå rigger et lovverk som i realiteten medfører flere midlertidige ansettelser, fordi arbeidsgiversiden opplever risikoen for fast ansettelse for stor. Men vi har dette spørsmålet høyt på dagsordenen gjennom de prosessene vi har med partene, gjennom det forskningsprosjektet vi har satt ned sammen med Fafo, hvor vi følger dette nøye, for det er enighet om at fast ansettelse skal være hovedtyngden. Samtidig må vi også sikre nødvendig fleksibilitet i arbeidsmarkedet.

Dag Terje Andersen (A) [13:27:29]: Det er sånn at fast ansettelse skal være hovedregelen. Det er en besvergelse som det ikke lenger er dekning for, for regjeringa har dessverre fått med seg stortingsflertallet for å åpne for å kunne ansette folk midlertidig uten at det er i en midlertidig jobb – men det var ikke det spørsmålet gjaldt nå.

Jeg er klar over at det er uenighet mellom partene om fortolkningen av regelverket rundt fast ansettelse uten lønn mellom oppdrag. Men Stortinget har hatt en klar politisk intensjon med sitt vedtak, og jeg spør ikke om statsråden kan orientere meg om at partene er uenige. Jeg spør om statsrådens syn. Er statsråden enig i at fast ansettelse uten lønn mellom oppdrag ikke er i tråd med in-

tensjonen i arbeidsmiljøloven om avklarte arbeidstids- og lønnsvilkår?

Statsråd Anniken Hauglie [13:28:17]: Arbeidsmiljøloven har bestemmelser om fast ansettelse og når man skal kunne bruke midlertidig ansettelse. Man har ikke noen definisjon av det som omhandler lønn mellom oppdragene, men man definerer fast ansettelse og når man kan bruke midlertidig ansettelse.

Det er helt klart at man må ha fleksibilitet i arbeidslivet i dag. Det er nødvendig med midlertidige ansettelser. Samtidig er vi opptatt av at det skal være fast ansettelse som er hovedtyngden. Vi er opptatt av å ha en dialog med partene, diskutere med dem hvordan vi skal løse de utfordringene som representanten tar opp. Det er ingen tvil om at det er utfordringer der hvor man ikke har lønn mellom oppdrag, men det er ikke åpenbart hvordan det problemet skal løses. Det er derfor vi også er opptatt av å ha prosesser med partene, følge utviklingen nøye og ta de grepene som er nødvendig, uten at man lager et lovverk som kanskje medfører økt bruk av midlertidige ansettelser fordi arbeidsgiver opplever at risikoen med fast ansettelse er for høy.

Spørsmål 18

Lise Christoffersen (A) [13:29:32]: Mitt spørsmål til arbeids- og sosialministeren lyder:

«I trygdeoppgjøret 2015 og statsbudsjettet 2016 varslet regjeringen en gjennomgang av reguleringsprinsippene for løpende pensjoner i god tid før oppgjøret 2016, for å unngå at pensjonistenes kjøpekraft går ned i flere påfølgende år, mens arbeidstakernes øker. I RNB 2016 får Stortinget kun beskjed om at reglene er uendret, og at trygdeoppgjørene ikke lenger skal til Stortinget.

Hva er regjeringens begrunnelse for at Stortinget ikke lenger skal involveres i inntektsfastsettelsen til over 1 million innbyggere?»

Statsråd Anniken Hauglie [13:30:12]: Det ligger egentlig to ulike temaer – minst – i representantens spørsmål, og jeg skal besvare dem begge.

Gjeldende regler for regulering av pensjoner er fastsatt av Stortinget gjennom brede pensjonsforlik. Stortinget har ved lov fastsatt klare regler for hvordan pensjoner skal reguleres. Årets trygdeoppgjør er gjennomført helt i tråd med de reglene som Stortinget har vedtatt.

Gjeldende regulering sikrer pensjonistene forutsigbarhet ved at utviklingen i pensjonene er knyttet til lønnsutviklingen. Det bidrar også til at utgiftene til pensjoner står i forhold til lønnstakernes bæreevne.

Når det gjelder gjennomgangen av reguleringsprinsippene, som ble varslet i forbindelse med trygdeoppgjøret i fjor, var det enighet om at gjennomgangen skulle være klar i god tid før trygdeoppgjøret i 2016. I tråd med dette ble regjeringens gjennomgang og konklusjon grundig gjennomgått i møtet med representanter for alle partiene på Stortinget på Statsministerens kontor den 15. mars dette året. Pensjonistenes, de funksjonshemmedes og arbeidstakernes

organisasjoner ble orientert tilsvarende i møtet 18. april i år. Videre har regjeringen redegjort for gjennomgangen av reguleringsprinsippene i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett og har der begrunnet sin konklusjon om at gjeldende regler – det som Stortinget har vedtatt om reguleringen av pensjonene – skal opprettholdes. Jeg mener derfor at Stortinget har fått en god og grundig orientering om regjeringens gjennomgang og konklusjon.

Fordi Stortinget har fastsatt klare, forutsigbare regler for regulering av pensjoner, er det mulig å hensynte utgifter til pensjon på Arbeids- og sosialdepartementets budsjett allerede i statsbudsjettet. Ved behandlingen av statsbudsjettet for 2016 i fjor ble det vedtatt en endring i den budsjettmessige gjennomføringen av trygdeoppgjøret. Dette er en rent teknisk og praktisk endring, uten realitetsbetydning for selve trygdeoppgjøret. Den anslåtte effekten av inneværende års G-regulering ble budsjettert på relevante poster på Arbeids- og sosialdepartementets budsjett, i motsetning til tidligere praksis med budsjettering på kapittel 2309 Tilfeldige utgifter under Finansdepartementet. Siden midlene allerede var bevilget på Arbeids- og sosialdepartementets budsjett, var det ikke nødvendig å fremme en egen proposisjon i forbindelse med årets trygdeoppgjør for å flytte midlene fra én budsjettpost til en annen.

Annen relevant informasjon og bakgrunnsstoff om reguleringen, detaljer om ytelsene, skatteregler for pensjonister, protokollene fra drøftelsene osv., har vi lagt opp til skal legges fram i forbindelse med statsbudsjettet til høsten.

Jeg kan ellers vise til at spørsmålet om Stortingets behandling av trygdeoppgjøret også er fremmet – som representanten vet – som en egen sak, og den skal behandles i Stortinget allerede neste uke.

Lise Christoffersen (A) [13:33:15]: Takk for svaret. Jeg merker meg at regjeringa altså mener at en av budsjettets største utgiftsposter og levekår for en million mennesker ikke er viktig nok for Stortinget, selv om pensjonene går i minus for andre år på rad. Og heller ikke i år er det vurdert å bruke unntaket i pensjonsforliket om «særlige forhold». I RNB sier regjeringa tvert imot at skatteuttak på 2,2 mrd. kr, redusert avkorting på 2,7 mrd. kr for pensjonistpar og 82 mill. kr til enslige minstepensjonister gir positiv kjøpekraftsutvikling i årene 2015–2016 og 2017. Verken av regjeringas forslag til statsbudsjett eller av flertallspartienes budsjettforlik i Stortinget framgår det at økt pensjon og skatteuttak til noen pensjonister skulle påvirke reguleringen av løpende pensjoner for alle, men det har nå skjedd.

Hvordan slår disse pensjons- og skatteendringene ut etter inntekt og sivil status for de ulike pensjonistgruppene, og hvilke vurderinger har regjeringa gjort av disse fordelingsvirkningene?

Statsråd Anniken Hauglie [13:34:21]: «Særlige forhold» omhandler noe annet enn dette. Og at dette ikke skal være viktig nok? Jo, i aller høyeste grad. Dette er så viktig at vi mener det bør behandles sammen med budsjettet,

og det er ikke sånn at det at man ikke flytter pengene fra «ymseposten» til Arbeidsdepartementets budsjett i år, er noen endring når det gjelder hvordan man behandler det. Forskjellen mellom nå og tidligere er at man ikke trenger å flytte pengene fra en post til en annen, fordi man bevilger det direkte. Og når man behandler det i budsjettet, kan man også prioritere andre spørsmål som er viktig for pensjonistene. Denne regjeringen, sammen med Kristelig Folkeparti og Venstre, har bl.a. styrket samboende og ektefellers økonomi betydelig i tillegg til minstepensjonistenes økonomi, og det gjør vi altså i budsjettet.

Når det gjelder inntektsutviklingen til pensjonistene, kan jeg vise til en utmerket rapport under Arbeidslivs- og pensjonspolitisk råd. Den ble offentliggjort i går og viser en formidabel inntektsutvikling for pensjonistene de siste årene. Det er anbefalt lesning for alle som er interessert.

Lise Christoffersen (A) [13:35:26]: Spørsmålet gjaldt fordelingsvirkninger, men nok om det. Budsjettet har jo feil «timing» i forhold til trygdeoppkjøret, og jeg har lyst til å vise til budsjettøringen for i fjor, budsjettet for 2016. Da advarte Pensjonistforbundet mot den nye budsjettpraksisen.

I budsjettinnstillinga merket regjeringspartiene og Venstre seg at ny budsjetteringsrunde ikke skulle påvirke gjennomføringen av trygdeoppkjørene, og så viser det seg at gjennomføringen av trygdeoppkjøret, tross forsikringer fra flertallet, ble endret på et svært vesentlig punkt. Det kommer ikke lenger til Stortinget på samme måte som før. Det er vel vanlig praksis at merknader fra regjeringspartiene sjekkes ut med angjeldende statsråd. Betyr det at denne forsikringen fra flertallspartiene slapp igjennom ved en glipp, eller har regjeringa og stortingsgruppen ulikt syn i denne saken, eller er det fordi regjeringa vil forhindre at Fremskrittspartiet nok en gang kjører dobbeltspill om pensjoner i Stortinget?

Statsråd Anniken Hauglie [13:36:24]: Her er det så mange premisser i spørsmålet at jeg vet nesten ikke hvor jeg skal begynne.

For det første ser vi at inntektsutviklingen for pensjonistene har vært god. Vi ser at kjøpekraften nå har gått ned fordi lønnsoppkjørene for øvrig har gått ned, men pensjonistenes økonomi har blitt vesentlig bedre, ikke minst som følge av budsjettforliket mellom Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, på grunn av skattepolitikken, på grunn av økningen av grunnbeløpet til gifte og samboende og økningen til minstepensjonistene.

Trygdeoppkjøret gjennomføres som før. Vi har jo hatt trygdeoppkjør hvor man diskuterer både disse spørsmålene og andre spørsmål som pensjonistene er opptatt av, og det skal man fortsette med. Forskjellen i år, sammenliknet med i fjor, er at man ikke flytter penger fysisk fra Finansdepartementets budsjettpost til Arbeids- og sosialdepartementets budsjettpost, for det gjorde man allerede i budsjettet.

Jeg er opptatt av at pensjonistene skal ha en god økonomi, og de skal ha en god inntektsutvikling. Akkurat nå er det en vanskelig situasjon, ikke minst på grunn av økono-

mien for øvrig, men Stortinget blir invitert til høsten i forbindelse med budsjettet til å diskutere også andre spørsmål som pensjonistene er opptatt av.

Spørsmål 19

Martin Henriksen (A) [13:37:46]: «Det store flertallet i Norge ønsker å beholde søndagen som en annerledesdag. Da regjeringen for 2 år siden ville liberalisere helligdagsfredloven, fikk den klar beskjed om at verken arbeidsgivere eller arbeidstakere i bransjen selv ønsket å søndagsåpne flere butikker. Likevel har statsråden signalisert at hun ønsker å utrede loven på nytt.

Hvorfor vil statsråden skape ny usikkerhet og bruke ressurser på en utredning kort tid etter den forrige, i stedet for å sørge for at dagens lovverk overholdes og håndheves?»

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:38:25]: På initiativ fra bl.a. Handel og Kontor hadde jeg et hastemøte 6. mai der temaet var søndagsåpne butikker. På dette møtet stilte representanter fra både Handel og Kontor, Virke, NHO Handel, SAMFO og i tillegg til Rema 1000, var altså Norgesgruppen og Coop til stede.

Der uttrykte de fleste av aktørene et stort behov for bedre kunnskapsgrunnlag og en nærmere utredning av spørsmålet om endring i regelverket for søndagsåpne butikker. På mitt spørsmål om loven i dag er uklar eller om det er vanskelig å forstå loven, svarte alle nei. Likevel uttrykte de representantene, som representerer en stor del av vår dagligvarehandel, et tydelig ønske om at regjeringen utreder og gjennomgår lovverket. Det var ut fra flere årsaker, men noen årsaker var at man ser at folks handlemønstre endrer seg, og at det ikke er samme type handel i dag som det var tidligere.

Vi ser at saken er kompleks. Det gjør vi fordi vi har hatt en stor offentlig debatt om saken, og jeg ser også at da regjeringen sendte denne saken og det lovforslaget på høring, var det en formidabel mengde høringssvar som kom inn. Når representantene fra dagligvarehandelen så sterkt ønsker en ny gjennomgang av loven, en utredning og et bedre kunnskapsgrunnlag, når jeg også registrerer at flere representanter på Stortinget mener det er nødvendig, og jeg ser at det kommer så mange innspill gjennom høringssvarene, så tror jeg at det er en god idé siden dette ble foreslått for meg, og jeg vurderer det. Jeg er veldig tydelig på at det ikke er opp til aktørene eventuelt å endre eller vurdere hvordan regelverket skal tolkes og praktiseres. Loven er krystallklar. Derfor er jeg også veldig glad for at de store aktørene har vært ute og slått det fast, og så får vi se om regjeringen eventuelt vil komme tilbake til en gjennomgang, sånn som aktørene har ønsket.

Martin Henriksen (A) [13:41:08]: Kulturministeren sier her at loven er krystallklar. Likevel vet vi at mange matbutikker lenge har brutt regelverket ved å holde for store butikker åpne også på søndager. Både kulturministeren og justisministeren svarer, når de blir spurt om dette, at

det er politiets oppgave å slå ned på disse lovbruddene. Politiet sier på sin side at de ikke har ressurser til å følge det opp.

Dermed har vi faktisk hatt en situasjon i Norge uten respekt for loven og uten at regjeringa vil gripe inn. Kan statsråden leve med at myndighetene har sittet og sett på at aktører i dagligvarebransjen ikke bryr seg om hva som er lov eller ikke, eller vil hun ta grep for å sørge for å unngå at liknende lovbrudd skjer i framtida, f.eks. gjennom å se på Kristelig Folkepartis forslag om at kommunene på samme måte som de bedriver skjenkekontroll, også skal kunne bøtelegge butikker som holder ulovlig åpent på søndag?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:42:12]: Nå registrerer jeg at aktører i dagligvarekjeden har gått ut og sagt at de respekterer loven og ønsker å følge den til punkt og prikke. Det er jeg glad for. Da tenker jeg at det ikke er politikernes oppgave å oppkonstruere problemer som ikke er der. Man har gått ut og sagt at man nå skal gjøre endringer for kjøpmennene som eventuelt har noen ekstra kvadratmeter til disposisjon, eller ikke følger loven, som er veldig klar på dette området. Det er jeg veldig glad for.

Så er praksisen i dag et resultat av en konstruksjon fra Arbeiderpartiet hvor man har åpnet for søndagshandel og søndagsåpent. Det gir jo visse utfordringer. Regjeringens forslag ville ført til mindre konkurransevidning. Jeg kunne ønsket at vi kunne endret regelverket i tråd med det, og synes egentlig at dagens ordning ikke er optimal.

Martin Henriksen (A) [13:43:19]: Nå sier kulturministeren at hun ønsker hun kunne endret regelverket. Når hun viser til tidligere oppkonstruerte problemstillinger, er det slik at en problemstilling som ikke er oppkonstruert, er at en del av sektoren hun er ansvarlig for, nemlig frivilligheten og idretten, er tydelig på at de ikke ønsker liberalisering som fører til flere søndagsåpne butikker. De er avhengig av at folk kan stille opp som fotballdommere, lagledere og kursledere også på søndagen i helgene.

Har kulturministeren tenkt over forholdene for norsk frivillighet og idrett når hun nå signaliserer at hun ønsker en ny utredning og dermed også endringer i søndagsåpent?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:44:07]: Det må være en misforståelse når representanten Henriksen viser til at jeg vil endre lovverket. Det er ikke mulig å endre lovverket slik det politiske flertallet på Stortinget er satt sammen i dag. Det tar regjeringen konsekvensen av, og derfor fremmer vi ikke noe forslag om noen liberalisering. Det vil jeg bare gjøre helt klart ikke kommer til å skje.

Jeg har stor forståelse for at mange ønsker å holde søndagen som annerledesdag og ikke handle, og jeg ser at veldig mange bruker søndagen til å handle. Når jeg er innom de såkalte Brustad-buene, er det kø og massevis av folk i de fleste butikkene. Så det er noen i Norge som ønsker å få lov til å handle på søndager. Problemet med regelverket i dag er at det er konkurransevidende. Det er synd, men jeg må ta konsekvens av flertallet i Stortinget, og det betyr ingen liberalisering sånn som det er i dag.

Spørsmål 20

Hege Haukeland Liadal (A) [13:45:25]: Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til kulturministeren:

«Arkivverket har et stort behov for arkivutviklingsmidler, bare 4 mill. kroner er tilgjengelig. De har i år mottatt 55 søknader med et samlet søknadsbeløp på 24 mill. kroner. Arkivverket kan bare i særlige tilfeller gi støtte til privatarkiv.

Hva vil statsråden gjøre for å bedre finansieringen av privatarkivarbeidet?»

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:46:00]: Privatarkivarbeidet ivaretas av ulike kulturarvinstitusjoner. Arkivstatistikken for 2014 viser at bevarte privatarkiv utgjør en mengde tilsvarende en hylle på 110 km. Av dette har Arkivverket ansvar for 40 km, kommunale og fylkeskommunale arkiver har 27 km, museene har ansvar for over 23 km og private arkivinstitusjoner for 14 km, så vi snakker betydelig med kilometer arkiv her.

Arkivverkets privatarkivarbeid finansieres med årlige bevilgninger over kulturbudsjettet. I tillegg gir Kulturdepartementet driftstilskudd til museer og til privatarkivinstitusjonene Misjonsarkivet og Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek

2015 var det første året Arkivverket forvaltet særskilte arkivutviklingsmidler. Disse midlene finansieres med tildeling fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping. I 2015 ble det fordelt 4 mill. kr til utviklingsprosjekter for kommunale arkiv, privatarkiv og arkiv i digital forvaltning. Av dette tildelte Arkivverket 1,6 mill. kr til utviklingsprosjekter for privatarkiv.

De 4 mill. kr som representanten Haukeland Liadal nevner, gjelder altså fjorårets tildeling.

Fordelingen av spilleoverskuddet til kulturformål for 2016 er ennå ikke foretatt. Det vil være klart om ikke så altfor lenge, og jeg vil i den forbindelse vurdere den økonomiske rammen for arkivutviklingsmidlene, inkludert midlene til privatarkiv, som representanten Haukeland Liadal peker på.

Hege Haukeland Liadal (A) [13:48:01]: Jeg takker for svaret.

Museer kan i praksis ikke tildeles støtte til privatarkivprosjekter. Det gjelder etter omorganiseringen av Kulturrådet i 2014, som legger ansvaret for privatarkiv i museer under Kulturrådet, mens privatarkiv i andre institusjoner er Arkivverkets ansvar. Til tross for dette har Kulturrådet uttalt at de ikke har faglig kompetanse til å vurdere søknader som gjelder privatarkiv i museer, og Arkivverket avviser museene med å vise til at det er Kulturrådet som forvalter privatarkivstøtte til museer. Det er derfor ikke delt ut støtte til privatarkivarbeidet i museer.

Hva mener kulturministeren om svekkelsen av finansieringen av privatarkivarbeidet gjennom oppsplittingen av feltet mellom Kulturrådet og Arkivverket?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:49:06]: Spillemidlene til kulturformål går til en rekke formål, bl.a. Den kulturelle skolesekken og Frifond. Det er mye av dette

representanten Haukeland Liadal kjenner godt til. Nå er fordelingen av spillemidlene mellom de enkelte formålene ikke avgjort. Det skal fastsettes av Kongen i statsråd, og det er derfor jeg ikke kan gå inn på finansieringen her.

Men til det konkrete spørsmålet fra representanten: Jeg har tillit til at det grunnlaget som Arkivverket skal bruke til å avgjøre hvor mye som skal gå til privatarkivarbeidet i år, vil bli ivaretatt på en god og forsvarlig måte.

Hege Haukeland Liadal (A) [13:49:54]: Dette er noe uklart. Jeg ser at i perioden 2010–2014 ble det i gjennomsnitt delt ut 3,2 mill. kr til privatarkivarbeidet, og ifølge tilbakemeldinger vi nå får fra Landslaget for lokal- og privatarkiv, er beløpet sunket til 0 kr.

Hva tenker statsråden om at Kulturrådet aldri har delt ut øremerkede midler til privatarkivarbeidet i museer, slik Stortinget forutsatte, og at Riksarkivet heller ikke nå har øremerkede midler til privatarkiver?

Statsråd Linda C. Hofstad Helleland [13:50:38]: Nå er vi fra myndighetenes side veldig opptatt av at vi skal ha armlengdes avstand til Kulturrådet og de beslutninge-

ne som de tar. Når det gjelder Riksarkivarens privatarkivstrategi, har den to hovedgrep. Det ene er en tydeligere arbeidsdeling, samordning og systematisering. Det andre er at flere ressurser skal tilføres privatarkivfeltet fra både staten, fylker og kommuner – og fra næringslivet. Jeg er glad for Riksarkivarens strategi for privatarkivfeltet og mener at grepene i den strategien er riktige. Jeg tror at den arbeidsdelingen og den samordningen også vil føre videre til en styrking av private arkiver.

Presidenten: Dermed er sak nr. 2 ferdigbehandlet.

S a k n r. 3 [13:51:48]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.52.
